

Львівський державний університет внутрішніх справ

ЦИВІЛЬНЕ ПРАВО

Частина 1

Практикум

Львів
2021

УДК 34(477)
Ц58

Рекомендовано до друку та поширення через мережу Інтернет
Вченою радою Львівського державного університету внутрішніх справ
(протокол від 30 червня 2021 р. № 14)

Рецензенти:

*Г. В. Чурніта, доктор юридичних наук, професор
(Національна академія внутрішніх справ);*

*О. І. Савайда, кандидат юридичних наук, доцент
(Львівський державний університет внутрішніх справ)*

Цивільне право : практикум / Р. Я. Демків, І. М. Євхутич,
Ц58 Т. В. Курило, В. О. Кучер, В. М. Парасюк / за ред. В. О. Кучера.
Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ,
2021. Ч. 1. 180 с.

ISBN 978-617-511-342-4

Підготовлено відповідно до програми навчальної дисципліни «Цивільне право», яка викладається здобувачам вищої освіти освітнього ступеня «бакалавр» спеціальності 081 «Право» у Львівському державному університеті внутрішніх справ. Подано тестові завдання, задачі, питання для самоконтролю, список використаної літератури.

Для науково-педагогічних працівників, здобувачів вищої освіти, юристів, котрі практикують, а також усіх, хто цікавиться питаннями цивільного права.

The workshop on civil law was prepared in accordance with the curriculum of the discipline «Civil Law», which is taught to cadets The workshop on civil law was prepared in accordance with the curriculum of the discipline «Civil Law», which is taught to cadets of Lviv State University of Internal Affairs.

The publication contains test tasks, tasks, questions for self-control, a list of references. It will be useful for researchers and educators, graduates, legal practitioners, as well as anyone interested in civil law.

УДК 34(477)

© Демків Р. Я., Євхутич І. М.,
Курило Т. В., Кучер В. О.,
Парасюк В. М., 2021

© Львівський державний університет
внутрішніх справ, 2021

ISBN 978-617-511-342-4

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ.....	5
ПЕРЕДМОВА.....	7
Тема 1. ЦИВІЛЬНЕ ПРАВО ЯК ГАЛУЗЬ ПРАВА.....	9
1. Тестові завдання.....	9
2. Задачі.....	21
3. Перелік додаткових запитань.....	25
4. Список рекомендованих джерел.....	26
Тема 2. ФІЗИЧНІ ОСОБИ ЯК СУБ'ЄКТИ ЦИВІЛЬНИХ ПРАВОВІДНОСИН.....	28
1. Тестові завдання.....	28
2. Задачі.....	42
3. Перелік додаткових запитань.....	45
4. Список рекомендованих джерел.....	46
Тема 3. ЮРИДИЧНА ОСОБА ЯК СУБ'ЄКТ ЦИВІЛЬНИХ ПРАВОВІДНОСИН.....	48
1. Тестові завдання.....	48
2. Задачі.....	62
3. Перелік додаткових запитань.....	66
4. Список рекомендованих джерел.....	66
ТЕМА 4. ОБ'ЄКТИ ЦИВІЛЬНИХ ПРАВ.....	69
1. Тестові завдання.....	69
2. Задачі.....	80
3. Перелік додаткових запитань.....	83
4. Список рекомендованих джерел.....	83
ТЕМА 5. ПРАВОЧИНИ.....	85
1. Тестові завдання.....	85
2. Задачі.....	96
3. Перелік додаткових запитань.....	99
4. Список рекомендованих джерел.....	99

ТЕМА 6. ПРЕДСТАВНИЦТВО І ДОВІРЕНІСТЬ. СТРОКИ ТА ТЕРМІНИ. ПОЗОВНА ДАВНІСТЬ.....	101
1. Тестові завдання.....	101
2. Задачі.....	113
3. Перелік додаткових запитань.....	117
4. Список рекомендованих джерел.....	117
Тема 7. ОСОБИСТІ НЕМАЙНОВІ ПРАВА ФІЗИЧНОЇ ОСОБИ.....	119
1. Тестові завдання.....	119
2. Задачі.....	134
3. Перелік додаткових запитань.....	137
4. Список рекомендованих джерел.....	137
Тема 8. ПРАВО ВЛАСНОСТІ.....	140
1. Тестові завдання.....	140
2. Задачі.....	152
3. Перелік додаткових запитань.....	156
4. Список рекомендованих джерел.....	156
Тема 9. ПРАВО ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ.....	159
1. Тестові завдання.....	159
2. Задачі.....	171
3. Перелік додаткових запитань.....	174
4. Список рекомендованих джерел.....	174
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	177

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ

ЦПК України	– Цивільний процесуальний кодекс України від 18.03.2004 р.
ЦК України	– Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р.
СК України	– Сімейний кодекс України від 10.01.2002 р.
КЗпП	– Кодекс законів про працю України від 10.12.1971 р.
ЗК України	– Земельний кодекс України від 25.10.2001 р.
ГК України	– Господарський кодекс України від 16.01.2003 р.
ВР України	– Верховна Рада України
АРК	– Автономна Республіка Крим
МВС	– Міністерство внутрішніх справ
ЗМІ	– засоби масової інформації
ДСТУ	– державний стандарт України
Орган ДРАЦС	– орган державної реєстрації актів цивільного стану
ЗУ	– Закон України
АТ	– акціонерне товариство
ПрАТ	– приватне акціонерне товариство
ТзОВ	– товариство з обмеженою відповідальністю
ТзДВ	– товариство з додатковою відповідальністю
ПП	– приватне підприємство
ст.	– стаття
п.	– пункт

р.	– рік
вул.	– вулиця
буд.	– будинок
кв.	– квартира
м.	– місто

ПЕРЕДМОВА

Цивільне право є однією з основних галузей права, які викладаються в юридичних вишах і на юридичних факультетах закладів вищої освіти за спеціальністю «Право», зокрема системи МВС.

Підготовка фахівця-юриста неможлива без оволодіння ним теоретичними та практичними знаннями з цивільного права. За умови постійного оновлення цивільного законодавства місце навчальної дисципліни в системі професійної підготовки фахівця полягає не лише у вивченні загальноновизнаних теоретичних цивільно-правових постулатів і основних положень чинних нормативно-правових актів, а й у проведенні наукового аналізу законодавства та практики його застосування.

Відповідно до вимог освітньо-професійної програми «Право» (поліцейські) першого бакалаврського рівня вищої освіти після вивчення навчальної дисципліни «Цивільне право» здобувачі вищої освіти *повинні набути таких компетентностей:*

- здатність застосовувати знання завдань, принципів і доктрин національного права, а також змісту правових інститутів цивільного права;
- здатність до консультування з правових питань, зокрема, можливих способів захисту прав та інтересів фізичних осіб.

Опанувавши матеріал, здобувачі вищої освіти повинні уміти:

- визначати переконливість аргументів у процесі оцінки задалегідь невідомих умов та обставин;
- проводити збір й інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел;
- формулювати власні обґрунтовані судження на основі аналізу відомої проблеми;
- самостійно визначати ті обставини, у з'ясуванні яких потрібна допомога, і діяти відповідно до отриманих рекомендацій;

- виявляти знання і розуміння основних сучасних правових доктрин, цінностей та принципів функціонування національної правової системи;
- демонструвати необхідні знання та розуміння сутності та змісту основних правових інститутів і норм цивільного права;
- пояснювати природу та зміст основних правових явищ і процесів;
- застосовувати набуті знання у різних правових ситуаціях, виокремлювати юридично значущі факти і формувати обґрунтовані правові висновки.

Майбутній фахівець, який опанує навчальну дисципліну «Цивільне право», повинен володіти не лише теоретичними знаннями з цивільного права та орієнтуватися в нормативно-правових актах цивільного законодавства, а й вміти приймати обґрунтовані рішення у професійній діяльності, критично та системно аналізувати правові явища і застосувати набуті знання та навички у професійній діяльності.

Відповідно до ДСТУ 3017:2015 «Видання. Основні види. Терміни та визначення понять» практикум є одним з видів навчальних видань.

Працюючи над виданням, авторський колектив кафедри теорії права, конституційного та приватного права Львівського державного університету внутрішніх справ мав на меті сформувати у здобувачів вищої освіти мотивацію до самостійного опанування практичних навичок у реальних ситуаціях та забезпечення високого рівня критичного мислення.

Ефективне поєднання інтерактивних методів навчання на практичному занятті дозволяє одночасно вирішити низку завдань, а саме: забезпечити максимальне здобуття здобувачем вищої освіти практичних знань й умінь, поєднати теоретичні знання з практичною діяльністю, розвинути комунікативні здібності. Імплементация інтерактивних методик у реальних практичних умовах дозволяє закріпити отримані знання та практичні навички на заняттях, забезпечивши високий рівень критичного мислення та засвоєння практичних навичок, що сприяє розвитку професійних і комунікативних компетентностей здобувача вищої освіти, і може бути рекомендована для широкого впровадження в освітній процес.

Тема 1

ЦИВІЛЬНЕ ПРАВО ЯК ГАЛУЗЬ ПРАВА

- 1. Тестові завдання.*
- 2. Задачі.*
- 3. Перелік додаткових запитань.*
- 4. Список рекомендованих джерел.*

Тестові завдання

У системі галузей права України цивільне право є:

1. Підгалуззю права.
2. Самостійною галуззю права.
3. Інститутом права.
4. Складовою господарського права.
5. Складовою сімейного права.

Цивільне право як галузь права – це:

1. Система знань.
2. Сукупність правових норм.
3. Система норм.
4. Сукупність категорій та суджень.
5. Частина науки про право.

Предметом цивільного права є:

1. Особисті немайнові відносини.
2. Майнові відносини.

3. Особисті немайнові та майнові відносини.
4. Приватноправові відносини.
5. Приватні відносини.

Цивільне право належить до:

1. Публічного права.
2. Приватного права.
3. Публічно-приватного права.
4. Галузевого права.
5. Конвергентного права, поєднуючи в собі ознаки приватного та публічного права.

Основним методом правового регулювання в цивільному праві є:

1. Диспозитивний метод.
2. Імперативний метод.
3. Метод заохочення.
4. Метод заборони.
5. Метод примусу.

У якому році був прийнятий Цивільний кодекс України?

- 1) 2003;
- 2) 2000;
- 3) 2004;
- 4) 2013;
- 5) 2001.

Чи має акт цивільного законодавства зворотню дію у часі?

1. Ні.
2. Ні, крім випадків, коли він пом'якшує або скасовує цивільну відповідальність особи.
3. Так.
4. Так, окрім випадків, встановлених законом.
5. Так, окрім випадків, коли він пом'якшує або скасовує цивільну відповідальність особи.

Чи застосовується цивільне законодавство до майнових відносин, заснованих на адміністративному або іншому владному підпорядкуванні однієї сторони іншій, а також до податкових, бюджетних відносин?

1. Не застосовується.
2. Не застосовується, якщо інше не встановлено законом.
3. Застосовується.
4. Застосовується в окремих випадках, передбачених законом.
5. Застосовується, якщо інше не встановлено законом.

Визначте правильне законодавче положення щодо актів цивільного законодавства:

1. Основу цивільного законодавства України становить Цивільний кодекс України.
2. Основу цивільного законодавства України становить Конституція України.
3. Актами цивільного законодавства не є постанови Кабінету Міністрів України.
4. Органи державної влади України не можуть видавати нормативно-правові акти, що регулюють цивільні відносини.
5. Акти цивільного законодавства регулюють відносини, які виникли до дня набрання ними чинності.

Що означає «вільне волевиявлення» як засада цивільно-правового регулювання?

1. Право сторін визначати характер власних взаємовідносин у межах, встановлених законом.
2. Можливість самостійно і вільно виявляти та формувати свою волю при вступі у цивільні відносини.
3. Можливість мати рівні суб'єктивні права та юридичні обов'язки.
4. Властивість суб'єкта відносин нести цивільно-правову відповідальність.
5. Особливий спосіб вирішення спорів між учасниками цивільних відносин.

Чи є міжнародний договір джерелом цивільного права?

1. Є.
2. Є у разі його ратифікації Верховною Радою України.
3. Не є.
4. Є, якщо інше не встановлено законом.
5. Не є, крім випадків, визначених законом.

Що означає «диспозитивність» як ознака методу цивільно-правового регулювання?

1. Можливість мати рівні суб'єктивні права та юридичні обов'язки.
2. Можливість самостійно і вільно виявляти свою волю.
3. Можливість учасників цивільних відносин вирішувати спори, що виникають між ними.
4. Можливість сторін обирати лінію поведінки у відносинах у межах, встановлених законом.
5. Можливість в особливий спосіб вирішення спорів між учасниками цивільних відносин.

Що означає юридична рівність учасників цивільних відносин як принцип цивільного права?

1. Встановлення правил, обов'язкових для сторін при укладенні та виконанні публічного договору.
2. Абсолютний характер захисту цивільного інтересу.
3. Жоден з учасників цивільних відносин не має будь-яких переваг перед іншим учасником цих відносин.
4. Можливість сторін обирати лінію поведінки у правовідносинах у межах, встановлених законом.
5. Універсальність способів захисту цивільного права.

Загальними засадами цивільного законодавства є:

1. Неприпустимість свавільного втручання у сферу особистого життя людини.
2. Свобода інтелектуальної власності.
3. Законність і гласність.
4. Свобода адміністративної діяльності, яка не заборонена законом.
5. Демократизм і неприпустимість позбавлення власності.

Чи допускає цивільне законодавство застосування аналогії права для регулювання цивільних відносин?

1. Ні.
2. Ні, окрім випадків, безпосередньо передбачених законом.
3. Так.
4. На розсуд учасників правовідносин.
5. Так, в окремих випадках, передбачених законом.

Звичай – це:

1. Правило поведінки, яке встановлене Цивільним кодексом або актами цивільного законодавства.
2. Правило поведінки, яке не встановлене актами цивільного законодавства, але є усталеним у певній сфері цивільних відносин.
3. Традиція цивільно-правового регулювання, яка передається в усній формі.
4. Правило інтелектуальної поведінки, закріплене актами цивільного законодавства.
5. Моральні засади суспільства, які не суперечать Цивільному кодексу або актам цивільного законодавства.

Чи мають право сторони укласти договір, який не передбачений актами цивільного законодавства?

1. Ні.
2. Так, без будь-яких обмежень.
3. Так, але такий договір має відповідати загальним засадам цивільного законодавства.
4. Так, якщо це не суперечить моральним засадам суспільства.
5. На розсуд учасників цивільних відносин.

За яких умов звичай у регулюванні цивільних відносин не застосовується?

1. Якщо звичай не зафіксований у відповідному документі.
2. Якщо звичай суперечить договору або актам цивільного законодавства.
3. Якщо він є звичаєм національної меншини.
4. Якщо він є місцевим звичаєм.
5. Якщо звичай зафіксований у відповідному документі.

Як регулюються цивільні відносини у разі неможливості використання аналогії закону?

1. Застосовуються інші акти цивільного законодавства.
2. Застосовується аналогія права.
3. Застосовується міжнародний звичай.
4. Застосовуються розпорядження голови територіальної громади.
5. Застосовуються рішення місцевої ради.

Оберіть правильне законодавче положення щодо аналогії права:

1. Якщо цивільні відносини не врегульовані законом або договором, вони не регулюються тими правовими нормами, що регулюють подібні за змістом цивільні відносини.
2. У разі неможливості використати аналогію закону для регулювання цивільних відносин вони регулюються відповідно до загальних засад цивільного законодавства.
3. Аналогія права не підлягає застосуванню в цивільних відносинах.
4. Аналогія закону в цивільних відносинах не застосовується.
5. Цивільне законодавство не розкриває поняття аналогії права.

Чи мають право сторони відійти від положень актів цивільного законодавства і врегулювати свої відносини на власний розсуд?

1. Ні, не мають права.
2. Так, мають право.
3. Так, за винятком укладення односторонніх договорів.
4. Так, окрім випадків, якщо в цих актах безпосередньо вказано на заборону таких дій, або якщо обов'язковість для сторін положень актів цивільного законодавства впливає з їх змісту або зі суті відносин між сторонами.
5. Так, за винятком багатосторонніх договорів.

Чи може бути застосований звичай у цивільних відносинах, якщо він суперечить договору або актам цивільного законодавства?

1. Так.

2. Лише у випадках, встановлених законом.
3. Так, якщо це не суперечить моральним засадам суспільства.
4. Ні.
5. Так, якщо він є звичаєм національної меншини.

Чи застосовується положення Цивільного кодексу України до врегулювання відносин, що виникають у сферах використання природних ресурсів, охорони довкілля, до трудових та сімейних відносин?

1. Ні.
2. Так.
3. Ні, якщо вони не врегульовані іншими актами законодавства.
4. Так, якщо є вказівка закону.
5. Так, якщо вони не врегульовані іншими актами законодавства.

Що із перерахованого є елементом цивільних відносин?

1. Суб'єкт, зміст, об'єкт.
2. Суб'єкт, вина, зміст.
3. Суб'єктивна сторона, об'єктивна сторона, вина.
4. Об'єкт, об'єктивна сторона, зміст.
5. Суб'єкт, об'єкт, протиправність.

Які є види цивільних відносин залежно від об'єкта?

1. Майнові та особисті немайнові.
2. Абсолютні та відносні.
3. Речові та зобов'язальні.
4. Прості та складні.
5. Регулятивні та охоронні.

Які відносини регулюються цивільним законодавством?

1. Відносини, що виникають у процесі організації та здійснення господарської діяльності.
2. Особисті немайнові та майнові відносини.
3. Відносини, що виникають у сфері державного управління.

4. Процесуальні відносини.
5. Сімейні відносини.

Учасниками цивільних відносин є:

1. Фізичні особи та юридичні особи.
2. Держава Україна та іноземні держави.
3. Автономна Республіка Крим.
4. Територіальні громади.
5. Усі відповіді правильні.

Оснoву цивільного законодавства України становить:

1. Конституція України.
2. Цивільний кодекс України.
3. Закони України.
4. Міжнародні договори ратифіковані Україною.
5. Судова практика.

Основним актом цивільного законодавства України є:

1. Конституція України.
2. Цивільний кодекс України.
3. Закони України.
4. Міжнародні договори ратифіковані Україною.
5. Судова практика.

Загальними засадами цивільного законодавства є:

1. Презумпція невинуватості та забезпечення доведеності вини.
2. Свобода договору, свобода підприємницької діяльності, яка не заборонена законом.
3. Змагальність сторін та свобода в поданні ними до суду своїх доказів.
4. Свобода від самовикриття та право не свідчити проти близьких родичів та членів сім'ї.
5. Диспозитивність та фіксування технічними засобами.

Актами цивільного законодавства не є:

1. Закони України, які ухвалюються відповідно до Конституції України та Цивільного кодексу України.

2. Укази Президента у випадках, встановлених Конституцією України.

3. Постанови Кабінету Міністрів України.

4. Розпорядження Президента України у випадках, встановлених Конституцією України.

5. Рішення політичних партій та громадських організацій.

Цивільні права та обов'язки виникають:

1. Безпосередньо з актів цивільного законодавства.

2. З рішення суду.

3. Безпосередньо з актів органів державної влади.

4. Із дій осіб, що передбачені актами цивільного законодавства.

5. Усі відповіді правильні.

Підставами виникнення цивільних прав та обов'язків, зокрема, є:

1. Договори та інші правочини.

2. Створення літературних, художніх творів, винаходів та інших результатів інтелектуальної, творчої діяльності.

3. Завдання майнової (матеріальної) шкоди іншій особі.

4. Завдання моральної шкоди іншій особі.

5. Усі відповіді правильні.

Цивільні права особа здійснює у межах:

1. Встановлених судом.

2. Встановлених органами державної влади.

3. Наданих їй договором.

4. Встановлених самотійно.

5. Визначених усталеними правилами.

Цивільні обов'язки виконуються у межах:

1. Встановлених судом.

2. Встановлених органами державної влади.

3. Встановлених актом цивільного законодавства.

4. Встановлених самотійно.

5. Визначених усталеними правилами.

Принципи цивільного права – це:

1. Закріплені в нормах цивільного права основні керівні положення (засади), що відображають специфіку, сутність і зміст цієї галузі права.
2. Сукупність правових прийомів регулювання суспільних відносин у галузі цивільного права.
3. Галузь права, яка регулює особисті немайнові та майнові відносини.
4. Загальнообов'язкові правила поведінки певної галузі права.
5. Сукупність юридичних норм, що регулюють певну групу однорідних суспільних відносин у межах галузі права.

Предмет галузі цивільного права – це:

1. Суспільні відносини, які безпосередньо врегульовані галуззю цивільного права.
2. Сукупність правових прийомів регулювання суспільних відносин у галузі цивільного права;
3. Галузь права, яка регулює особисті немайнова та майнові відносини;
4. Сукупність юридичних норм, що регулюють певну групу однорідних суспільних відносин у межах галузі права;
5. Усі відповіді правильні.

Наука цивільного права – це:

1. Суспільні відносини, які безпосередньо врегульовані галуззю цивільного права.
2. Система норм та інститутів у сфері цивільних відносин.
3. Система індивідуалізованих суспільних зв'язків у сфері цивільних відносин.
4. Система теоретичних поглядів, ідей, понять, концепцій щодо цивільного права.
5. Система теоретичних знань та поглядів, ідей щодо питань здійснення правосуддя.

Цивільний кодекс України складається з:

1. Однієї книги.

2. Двох книг.
3. Шести книг.
4. Десяти книг.
5. Двадцяти книг.

Що з переліченого не належить до загальних засад цивільного законодавства?

1. Свобода договору.
2. Свобода підприємницької діяльності.
3. Судовий захист цивільного права й інтересу.
4. Державний примус.
5. Розумність.

Який із зазначених інститутів не входить до загальної частини цивільного права?

1. Представництво.
2. Строки.
3. Засади цивільного права.
4. Касаційне провадження.
5. Учасники цивільних відносин.

Що означає «свобода договору»?

1. Правову охорону прав та інтересів сторін при укладенні договору.

2. Сторони є вільними в укладенні договору, виборі контрагента та визначенні умов договору з урахуванням вимог Цивільного кодексу України, інших актів цивільного законодавства, звичаїв ділового обороту, вимог розумності та справедливості.

3. Визнання за суб'єктом цивільного права можливості вільно обирати тип і характер своєї поведінки.

4. Повага до честі і гідності усіх учасників цивільних відносин.

5. Правильної відповіді немає.

Систему цивільного права становлять:

1. Норми та інститути.
2. Предмет та об'єкт.

3. Функції та повноваження.
4. Методи та способи.
5. Усі відповіді правильні.

Цивільне право є галуззю:

1. Приватного права.
2. Міжнародного права.
3. Державного права.
4. Трудового права.
5. Публічного права.

Цивільний кодекс України складається з:

1. Загальної та виключної частин.
2. Книг.
3. Преамбули та додатків.
4. Вступної, описової та заключної частини.
5. Усі відповіді правильні.

При здійсненні цивільних прав особа повинна додержуватися:

1. Аналогії права.
2. Звичаїв ділового обороту.
3. Моральних засад суспільства.
4. Системи цивільного права.
5. Виконавської дисципліни.

Якщо через відсутність відповідної норми, цивільні відносини регулюються правовими нормами Цивільного кодексу України, що регулюють подібні за змістом цивільні відносини – це:

1. Аналогії права.
2. Аналогія закону.
3. Законодавча прогалина.
4. Правова колізія.
5. Правова аксіома.

Якщо цивільні відносини регулюються відповідно до загальних засад цивільного законодавства – це:

1. Аналогії права.

2. Аналогія закону.
3. Законодавча прогалина.
4. Правова колізія.
5. Правова аксіома.

Який орган державної влади розглядає та приймає законопроект, що регулює цивільні відносини інакше, ніж Цивільний кодекс України?

1. Кабінет Міністрів України.
2. Верховна Рада України.
3. Верховний Суд.
4. Президент України.
5. Конституційний Суд України.

Сторони в договорі не можуть відступити від положень актів цивільного законодавства, якщо:

1. Їх дії не були схвалені іншими сторонами.
2. Обов'язковість для сторін положень актів цивільного законодавства випливає з їх змісту або зі суті відносин між сторонами.
3. Його умови повністю ними виконані.
4. Він укладений за результатами електронного аукціону.
5. Є непередбачувані обставини.

Задачі

Задача 1. Які з вказаних суспільних відносин регулюються нормами цивільного права?

1. Відносини між двома громадянами щодо купівлі-продажу квартири.
2. Відносини між спадкодавцем та нотаріусом щодо посвідчення складеного заповіту.
3. Відносини між банком та громадянином щодо отримання останнім кредиту на купівлю автомобіля.
4. Відносини між виконкомом місцевої ради і громадянином Олешком у зв'язку з видачею ордера на квартиру.
5. Відносини між ПрАТ «Зірка» та ТОВ «Смела» щодо продажу останнім новорічних подарунків для дітей співробітників акціонерного товариства.

6. Відносини між автором книги та видавництвом щодо видання книги.

7. Відносини між ПрАТ «Зірка» та фізичною особою щодо прийняття на роботу?

8. Відносини між податковою інспекцією та підприємцем, що виникають з приводу сплати податків?

9. Відносини між засновниками акціонерного товариства та державним реєстратором щодо реєстрації товариства.

10. Відносини між матір'ю та батьком дитини щодо невиконання останнім аліментів на спільну дитину.

Задача 2. Суржиков А. кожного вечора, а інколи й вночі, включав на повну потужність музичний центр, що заважало сусідам та призводило до конфліктів з ними. На вимоги сусідів про припинення таких дій Суржиков А. не реагував. Звернення до дільничного офіцера поліції та проведені ним бесіди очікуваного результату не дали.

1. Чи є відносини між Суржиковим А. і сусідами цивільними? Що є підставою їх виникнення? Охарактеризуйте відносини, що склалися між Суржиковим та його сусідами. Проаналізуйте елементи цих відносин.

Задача 3. Під час виходу з під'їзду на Семенуху накинувся сусідський собака без намордника, який порвав пальто та укусив її за ногу. Внаслідок укусу вона вимушена була лікуватися, зокрема від неврозу. Звернувшись до власника собаки, свого сусіда Іванова, з вимогою про відшкодування завданої шкоди (а саме витрат на лікування та ремонт пальта), вона отримала від останнього відмову. Іванов водночас пояснив, що Семенуха сама винна у тому, що сталося, оскільки собака зреагував на її різкі рухи та вигуки. Після цього вони звернулись із позовом до суду проти Іванова про відшкодування матеріального збитку в розмірі 10 000 тисяч грн (2 000 – вартість пальта, 5 000 – вартість лікування, 3 000 – втрата заробітку за час лікування) та 100 неоподатковуваних мінімумів доходу громадян відшкодування моральної шкоди.

Норми якої галузі права повинен використати суддя для врегулювання вказаних відносин? Дайте характеристику підставам виникнення зазначених відносин. Охарактеризуйте суб'єктний та об'єктний склад цих відносин.

Задача 4. Водій автотранспортного підприємства «Сокол» Ананасов, перебуваючи за кермом маршрутного таксі, що належало підприємству, збив неповнолітню Сорокіну, яка переходила проїзну частину, поспішаючи до школи. Після лікування Сорокіної її батьки звернулись до директора автотранспортного підприємства з вимогою про відшкодування витрат на лікування доньки. Директор відмовив їм у задоволенні вимог, мотивуючи це тим, що, підприємство не зобов'язане відповідати за дії своїх співробітників і вимагати відшкодування витрат вони повинні не з підприємства, а з Ананасова, оскільки саме він перебував за кермом і є безпосереднім винуватцем ДТП.

Чи є вказані відносини цивільними? Якщо так, то охарактеризуйте їх з урахуванням загальноприйнятої класифікації. Окресліть елементи вказаних правовідносин.

Задача 5. Під час розгляду в суді справи про стягнення боргу Карпенко П. В. зазначив, що минулого року позичив 3 000 доларів США Щуру І. І., які той досі не повернув. На підтвердження договору Карпенко П. В. подав розписку про одержання Щуром І. І. від Карпенка П. В. вказаної грошової суми. Щур І. І. заперечував факт укладення договору позики, наполягаючи на тому, що Карпенко П. В. не позичив йому вказану суму, а натомість віддав Щуру І. І. свій борг. Для підтвердження цих фактів Щур І. І. і Карпенко П. В. просили викликати свідків, які були присутні при переданні грошей. Заперечуючи проти виклику свідків, адвокат Карпенка П. В. звернув увагу суду на норму ч. 1 ст. 218 ЦК і на роз'яснення з цього питання, наведені в постанові Пленуму Верховного Суду України від 6 листопада 2009 р. № 9 «Про судову практику розгляду справ про визнання правочинів недійсними».

Дайте правовий аналіз ситуації. Яке юридичне значення мають роз'яснення вищих судових інстанцій в системі джерел цивільного права?

Задача 6. У березні 2020 року під час розгляду справи в господарському суді Яворський В. М. наполягав на можливості застосування положень Цивільного кодексу України до правовідносин,

які були предметом спору. Заперечуючи проти цього, Залога А. П. вказував, що з огляду на належність спірних відносин до господарських, застосуванню підлягають норми ГК України як спеціального закону, тоді як згідно зі ст. 4 ГК України майнові та особисті немайнові відносини, що регулюються Цивільним кодексом України, не є предметом регулювання Господарського кодексу України.

Висловіть свою позицію щодо цього, користуючись положеннями ст. 9 ЦК України, ст. 4 ГК України.

Задача 7. Бондаренко В. Г. під час подорожі на автомобілі зробив наїзд на Ткаченка А. В., якому у зв'язку з цим було завдано шкоду. Пізніше Ткаченко А. В. звернувся до суду з вимогою про її відшкодування. Бондаренко В. Г. зробив заяву, що він був визнаний невинним у кримінальному судочинстві і звільнений від відповідальності. Він не може бути притягнений до цивільно-правової відповідальності, тому що ст. 1166 ЦК України передбачає вину як обов'язкову умову відповідальності. Щодо цього адвокат Ткаченко А. В. зауважив, що в цій ситуації треба керуватися не загальною, а спеціальною нормою – ст. 1187 ЦК України, відповідно до якої Бондаренко В. Г. має нести відповідальність за вчинені ним дії.

Дайте правовий аналіз ситуації. Як співвідносяться загальні і спеціальні норми цивільного законодавства?

Задача 8. Петрусенко О. В., йдучи у відпустку, взяв у борг у свого знайомого Олексенка А. А. певну суму грошей, а також речі, необхідні для відпочинку. Під час поїздки гроші та інші позичені речі у Петрусенка О. В. вкрали. Після приїзду він відмовився повертати гроші та відшкодувати вартість вкрадених речей, мотивуючи це тим, що він не несе відповідальності за дії злочинців.

Чи є юридично грамотними аргументи Петрусенка О. В.? Які правовідносини виникли між зазначеними в тексті завдання особами?

Задача 9. Після смерті Круглова О. А. спадщина (жилий будинок та предмети домашньої обстановки) відкрилася на користь

чотирьох його синів-спадкоємців за законом. Усі вони виявили бажання прийняти спадщину. Троє з них вважали, що спадкове майно має бути розділено порівну, а четвертий, погоджуючись з необхідністю поділу будинку в рівних частках, посилався на те, що оскільки він був єдиним із спадкоємців, який проживав спільно із спадкодавцем і доглядав за ним, має виключне право на одержання предметів домашньої обстановки. Цими предметами він, на відміну від інших спадкоємців, користувався ще за життя батька і фактично вважав їх власним майном.

Які правовідносини виникають між спадкоємцями після відкриття спадщини і після здійснення дій, спрямованих на її прийняття? Які відносини – абсолютні чи відносні – мають місце у разі поділу майна, яке належало спадкодавцеві на праві власності, між кількома спадкоємцями?

Задача 10. Громадянин Віденко О. П. протягом двох років проживав у фактичних шлюбних відносинах з громадянкою Поповою О. І. За цей час Віденко О. П. за власні кошти придбав квартиру, причому в нотаріально посвідченому договорі купівлі-продажу квартири він був зазначений як єдиний покупець. Після спливу двох років спільного проживання Віденко О. П. і Попова О. І. упевнились у неможливості продовження перебування у фактичному шлюбі. Попова О. І. вимагала поділити порівну усе майно, нажите під час фактичного шлюбу, зокрема і квартиру. Віденко О. П. заперечував, вказуючи на те, що поділу підлягає усе майно, крім квартири, яка є об'єктом його особистої приватної власності, адже була придбана хоча і під час дії фактичних шлюбних відносин, але за його кошти.

Які правовідносини виникли між Віденком О. П. і Поповою О. І.? Які норми законодавства слід застосувати для вирішення спору?

Перелік додаткових запитань

1. У чому полягають відмінності цивільного права від інших галузей права.

2. Охарактеризуйте немайнові відносини, пов'язані з майновими, які становлять предмет цивільного права.
3. Розкрийте механізм дії актів цивільного законодавства.
4. Проаналізуйте товарно-грошові відносини у цивільному праві України.
5. Розкрийте актуальні проблеми кодифікації цивільного законодавства.
6. Які інститути становлять систему цивільного права?
7. Які джерела цивільного права офіційно визнані в Україні?
8. За яких умов допускається застосування аналогії цивільного закону та аналогії цивільного права?
9. Яка роль судової практики в удосконаленні, тлумаченні та застосуванні цивільного законодавства?
10. Окресліть правомірні дії в системі юридичних фактів.
11. Охарактеризуйте неправомірні дії в системі юридичних фактів.
12. Які критерії поділу права на приватне і публічне виокремлює юридична наука?
13. Які властиві ознаки притаманні методу приватно-правового регулювання?
14. У чому полягає диспозитивність методу цивільного права?
15. Які елементи (галузі, підгалузі права) входять до структури приватного права?

Список рекомендованих джерел

1. Конституція України : Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua>
2. Загальна Декларація прав людини : Міжнародний документ від 10.12.1948 р. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua>
3. Цивільний кодекс України : Кодекс від 16.01.2003 р. № 435-IV. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua>
4. Господарський кодекс України : Кодекс від 16.01.2003 р. № 436-IV. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua>
5. Земельний кодекс України : Закон України від 25.10.2001 р. № 2768-III. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua>

6. Сімейний кодекс України : Закон України від 10.01.2002 р. № 2947-III. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua>
7. Цивільний процесуальний кодекс України : Закон України від 18.03.2004 р. № 1618-IV. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua>
8. Про міжнародне приватне право : Закон України від 23.06.2005 р. № 2709-IV. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua>
9. Про міжнародні договори України : Закон України від 29.06.2004 р. № 1906-IV. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua>
10. Білан О. Інтереси держави і суспільства у цивільному законодавстві України. *Держава і право України*. 2014. № 63. С. 131–137.
11. Дзьобань О., Яроцький В. Догматичний напрям методології формування сучасної національної доктрини приватного права. *Право України*. 2019. № 1. С. 42–57.
12. Довгерт А. Рекодифікація Цивільного кодексу України: основні чинники і передумови для старту. *Право України*. 2019. № 1. С. 27–41.
13. Жилінкова В. І. Цивільні правовідносини. Цивільне право України : підручник: у 2 т. / за заг. ред. В. І. Борисової, І. В. Спасибо-Фатеевої, В. Л. Яроцького. Х. : Право, 2011. Т. 1. С. 98–112.
14. Завальнюк С. В. Класифікації і види прогалин у цивільному законодавстві. *Часопис цивілістики*. 2020. № 36. С. 11–17.
15. Луць В. До історії розробки та прийняття Цивільного кодексу України (2003 р.) *Право України*. 2019. № 1. С. 16–26.
16. Майданик Р. Вчення про методологію приватного (цивільного) права України. Загальні положення. *Право України*. 2019. № 1. С. 58–74.
17. Майдиник Р. А. Локальні акти в цивільному праві України: поняття, природа, класифікація. *Бюлетень міністерства юстиції України*. 2011. № 10. С. 78–86.
18. Прилуцький Р. Б. Щодо проблеми визначення цивільного права як самостійної галузі приватного права. *Юридична наука*. 2013. № 9. С. 14–27.
19. Романюк Я. Методологічні підходи до тлумачення цивільно-правових норм. *Право України*. 2017. № 1. С. 82–90.
20. Стефанчук Р. «Запублічнення» приватного права: est modus in rebus. *Право України*. 2016. № 12. С. 99–105.
21. Харитонов Є., Харитонova О. Цивілістичні категорії доби інформаційного суспільства у національній доктрині приватного права: правовідносини. *Право України*. 2019. № 1. С. 136–153.

Тема 2

ФІЗИЧНІ ОСОБИ ЯК СУБ'ЄКТИ ЦИВІЛЬНИХ ПРАВОВІДНОСИН

1. Тестові завдання.
2. Задачі.
3. Перелік додаткових запитань.
4. Список рекомендованих джерел.

Тестові завдання

Цивільна правоздатність – це:

1. Здатність особи мати цивільні права.
2. Здатність особи мати цивільні права та виконувати цивільні обов'язки.
3. Здатність особи виконувати цивільні обов'язки.
4. Здатність особи мати цивільні права та обов'язки.
5. Здатність мати цивільні права та обмежені обов'язки.

Коли виникає та припиняється цивільна правоздатність фізичної особи?

1. Виникає з моменту народження, припиняється смертю.
2. Виникає з досягненням 14 років, припиняється смертю.
3. Виникає з досягненням 16 років, припиняється смертю.
4. Виникає з досягненням 18 років, припиняється смертю;
5. Виникає з досягненням 21 року, припиняється смертю.

Що є місцем проживання фізичної особи?

1. Населений пункт, у якому фізична особа проживає постійно або тимчасово.

2. Житловий будинок, квартира, інше приміщення, придатне для проживання в ньому, у відповідному населеному пункті.

3. Житло, в якому фізична особа проживає постійно або тимчасово.

4. Місце, де особа перебуває найбільше протягом року часу.

5. Місце реєстрації фізичної особи.

З якого віку фізична особа вільно обирає собі місце проживання?

1. З досягненням 15 років.

2. З досягненням 18 років, за винятком обмежень, які встановлюються законом.

3. З досягненням 14 років, за винятком обмежень, які встановлюються законом.

4. Коли вона захоче.

5. З досягненням 16 років.

Опіка встановлюється над:

1. Малолітніми та недієздатними особами.

2. Лише малолітніми дітьми.

3. Лише недієздатними особами.

4. Неповнолітніми дітьми.

5. Неповнолітніми дітьми та обмежено дієздатними особами.

Скільки місць проживання може мати фізична особа?

1. Одне.

2. Два.

3. Три.

4. Законом не обмежено.

5. П'ять.

Можливість самостійно нести майнову відповідальність називається:

1. Трансдієздатність.

2. Тестаментоздатність.

3. Правочиноздатність.

4. Дектоздатність.

5. Деліктоздатність.

Можливість самостійного вчинення правочинів називається:

1. Трансдієздатність.
2. Тестаментоздатність.
3. Правочиноздатність.
4. Дектоздатність.
5. Деліктоздатність.

З якого віку особа є деліктоздатною?

1. З 14 років.
2. З 15 років.
3. З 16 років.
4. З 18 років.
5. З 19 років.

Місцем проживання фізичної особи у віці від десяти до чотирнадцяти років є:

1. Місце проживання її батьків (усиновлювачів), якщо інше місце проживання не встановлено за згодою між дитиною та батьками (усиновлювачами).

2. Місце реєстрації особи.

3. Місце проживання її батьків (усиновлювачів) або одного з них, з ким вона проживає, опікуна або місцезнаходження навчального закладу чи закладу охорони здоров'я тощо, в якому вона проживає.

4. Місце проживання не визначено законодавством.

5. Місце проживання її батьків (усиновлювачів) або одного з них, з ким вона проживає, опікуна або місцезнаходження навчального закладу чи закладу охорони здоров'я тощо, в якому вона проживає, якщо інше місце проживання не встановлено за згодою між дитиною та батьками (усиновлювачами, опікуном) або організацією, яка виконує щодо неї функції опікуна.

За якої умови фізична особа може бути визнана судом безвісно відсутньою?

1. Якщо протягом двох років у місці її постійного проживання немає відомостей про місце її перебування.

2. Якщо протягом трьох років у місці її постійного проживання немає відомостей про місце її перебування.

3. Якщо протягом шести місяців у місці її постійного проживання немає відомостей про місце її перебування.

4. Якщо протягом двох років у місці її постійного проживання немає відомостей про місце її перебування.

5. Якщо протягом року в місці її постійного проживання немає відомостей про місце її перебування.

У разі оголошення фізичної особи померлою:

1. Відкривається спадщина на її майно.

2. Над її майном встановлюється опіка.

3. Над її майном встановлюється піклування.

4. Її майно переходить до держави.

5. Спадщина залишається нерухомою.

Цивільна правоздатність фізичної особи виникає:

1. У день досягнення повноліття фізичною особою.

2. У момент народження фізичної особи.

3. У момент реєстрації факту народження фізичної особи в державному органі РАЦС.

4. У момент отримання паспорту фізичною особою.

5. За згодою батьків.

У випадку реєстрації шлюбу до досягнення фізичною особою повноліття:

1. Ця особа не набуває повної цивільної дієздатності.

2. Цій особі може бути надана повна цивільна дієздатність за рішенням суду.

3. Цій особі може бути надана повна цивільна дієздатність за рішенням органу опіки і піклування за письмовою згодою батьків.

4. Ця особа набуває повної цивільної дієздатності з моменту реєстрації шлюбу.

5. Ця особа набуває цивільної правоздатності.

Піклування встановлюється над:

1. Особами, визнаними судом недієздатними.

2. Особами, дієздатність яких обмежено.

3. Малолітніми особами, позбавленими батьківського піклування.
4. Майном.
5. Спадщиною.

Як визначається правочин, що обмежує можливість фізичної особи мати не заборонені законом цивільні права та обов'язки?

1. Фіктивний.
2. Нікчемний.
3. Попередній.
4. Незаконний.
5. Всі варіанти відповіді є правильними.

Що з наведеного входить до обсягу цивільної дієздатності малолітньої особи?

1. Право самостійно вчиняти будь-які правочини.
2. Самостійно вчиняти особисті правочини.
3. Така особа не може вчиняти ніякі правочини.
4. Здійснювати продаж своїх речей.
5. Здійснювати особисті немайнові права на результати творчої праці.

Яке із наведених тверджень є неправильним?

1. Здатність мати цивільні права та обов'язки (цивільну правоздатність) мають усі фізичні особи.
2. Людина як учасник цивільних відносин вважається фізичною особою.
3. Цивільна правоздатність фізичної особи виникає у момент її народження
4. Не охороняються інтереси зачатої, але ще не народженої дитини.
5. Цивільна правоздатність фізичної особи припиняється у момент її смерті.

Продовжити твердження: «При здійсненні окремих цивільних прав фізична особа відповідно до закону ...»:

1. Може використовувати псевдонім.

2. Може вказувати виключно прізвище.
3. Зобов'язана зазначити прізвище, ім'я та по батькові.
4. Може діяти без зазначення імені.
5. Правильна відповідь п. 1 та п. 4.

У разі спору місце проживання фізичної особи у віці від десяти до чотирнадцяти років визначається:

1. Лише органом опіки та піклування.
2. Лише судом.
3. З урахування бажання дитини.
4. Батьками.
5. Органом опіки та піклування або судом.

Яке з тверджень є правильним?

1. Місцем проживання фізичної особи є житло, в якому вона зареєстрована.

2. Фізична особа, яка досягла десяти років, вільно обирає собі місце проживання.

3. Фізична особа може мати кілька місць проживання.

4. Місцем проживання обмежено дієздатної особи є місце проживання її опікуна або місцезнаходження відповідної організації, яка виконує щодо неї функції опікуна.

5. Місцем проживання фізичної особи, яка не досягла чотирнадцяти років, є місце проживання її батьків (усиновлювачів) або одного з них, з ким вона проживає, опікуна або місцезнаходження навчального закладу чи закладу охорони здоров'я, в якому вона проживає.

Цивільну дієздатність має фізична особа, яка:

1. Не усвідомлює значення своїх дій.
2. Може керувати своїми діями.
3. Усвідомлює значення своїх дій та може керувати ними.
4. Не може керувати своїми діями.

Продовжити твердження: «Неповнолітня особа особисто несе відповідальність за порушення договору, укладеного за згодою батьків (усиновлювачів), піклувальника. Якщо

у неповнолітньої особи недостатньо майна для відшкодування збитків, додаткову відповідальність несуть ...»:

1. Її батьки.
2. Піклувальник.
3. Опікуни.
4. Усиновлювачі.
5. Правильна відповідь 1 та 2.

Яке із наведених тверджень є неправильним?

1. Повну цивільну дієздатність має фізична особа, яка досягла вісімнадцяти років (повноліття).

2. У разі реєстрації шлюбу фізичної особи, яка не досягла повноліття, вона набуває повної цивільної дієздатності з моменту реєстрації шлюбу.

3. У разі припинення шлюбу до досягнення фізичною особою повноліття набута нею повна цивільна дієздатність не зберігається.

4. У разі визнання шлюбу недійсним з підстав, не пов'язаних з протиправною поведінкою неповнолітньої особи, набута нею повна цивільна дієздатність зберігається.

5. Неповнолітня особа особисто несе відповідальність за порушення договору, укладеного нею самостійно відповідно до закону.

Вставте потрібне слово (словосполучення): «... цивільна дієздатність може бути надана фізичній особі, яка досягла шістнадцяти років і яка бажає займатися підприємницькою діяльністю»:

1. Обмежене.
2. Частково обмежене.
3. Проста.
4. Складна.
5. Повна.

Продовжіть твердження: «У разі припинення трудового договору, припинення фізичною особою підприємницької діяльності надана їй повна цивільна дієздатність ...»:

1. Обмежується.

2. Продовжується.
3. Зберігається.
4. Припиняється.
5. Частково обмежується.

Продовжити твердження: «... може обмежити цивільну дієздатність фізичної особи, якщо вона страждає на психічний розлад, який істотно впливає на її здатність усвідомлювати значення своїх дій та (або) керувати ними»:

1. Орган опіки.
2. Прокуратура.
3. Суд.
4. Орган місцевого самоврядування.
5. Органи державної влади.

Над якою особою встановлюється піклування?

1. Фізичною особою, цивільна дієздатність якої необмежена.
2. Фізичною особою, цивільна дієздатність якої частково обмежена.
3. Фізичною особою, цивільна дієздатність якої обмежена.
4. Юридичною особою, цивільна дієздатність якої частково обмежена.
5. Юридичною особою, цивільна дієздатність якої обмежена.

Яке із запропонованих тверджень є неправильним?

1. Фізична особа, цивільна дієздатність якої обмежена, не може самостійно вчиняти дрібні побутові правочини.
2. Правочини щодо розпорядження майном та інші правочини, що виходять за межі дрібних побутових, вчиняються особою, цивільна дієздатність якої обмежена, за згодою піклувальника.
3. Відмова піклувальника дати згоду на вчинення правочинів, що виходять за межі дрібних побутових, може бути оскаржена особою, цивільна дієздатність якої обмежена, до органу опіки та піклування або суду.
4. Одержання заробітку, пенсії, стипендії, інших доходів особи, цивільна дієздатність якої обмежена, та розпорядження ними здійснюються піклувальником.

5. Особа, цивільна дієздатність якої обмежена, самостійно несе відповідальність за порушення нею договору, укладеного за згодою піклувальника, та за шкоду, що завдана нею іншій особі.

У якому випадку суд не поновлює цивільну дієздатність особи?

1. У разі видужання особи.
2. У разі поліпшення психічного стану, який цілком відновився.
3. У разі припинення зловживання спиртними напоями та наркотичними речовинами.
4. У разі припинення діяльності, пов'язаної з азартними іграми.
5. У разі надання письмового зобов'язання особи щодо вчинення протиправної поведінки.

На якій із підстав припиняється піклування, встановлене над фізичною особою?

1. Рішення суду про скасування піклування.
2. Рішення суду про поновлення цивільної дієздатності.
3. Постановою про скасування піклування, винесеною органом опіки та піклування.
4. Постановою про поновлення цивільної дієздатності винесеною органом опіки та піклування.
5. Немає правильної відповіді.

Порядок поновлення цивільної дієздатності фізичної особи, цивільна дієздатність якої була обмежена, встановлюється:

1. Цивільним кодексом України.
2. Законом України про опіку та піклування над повнолітніми недієздатними особами та особами, цивільна дієздатність яких обмежена.
3. Цивільним процесуальним кодексом України.
4. Міжнародними договорами, ратифікованими Верховною Радою України.
5. Постановою Пленуму Верховного Суду України «Про судову практику в справах про визнання громадянина обмежено дієздатним чи недієздатним».

Яке із наведених тверджень є правильним?

1. У разі припинення фізичною особою зловживання спиртними напоями, наркотичними засобами, токсичними речовинами, азартними іграми тощо суд не поновлює її цивільну дієздатність.

2. Фізична особа може бути визнана судом недієздатною, якщо вона внаслідок хронічного, стійкого психічного розладу не здатна усвідомлювати значення своїх дій та (або) керувати ними.

3. Порядок визнання фізичної особи недієздатною встановлюється Цивільним кодексом України.

4. Особа, цивільна дієздатність якої обмежена, самостійно не несе відповідальність за порушення нею договору, укладеного за згодою піклувальника, та за шкоду, що завдана нею іншій особі.

5. Піклування, встановлене над юридичною особою, припиняється на підставі рішення суду про поновлення цивільної дієздатності.

Продовжити твердження: «Фізична особа визнається недієздатною з моменту ...»:

1. Винесення судового рішення.
2. Закінчення строків оскарження судового рішення.
3. Викладення фактичних обставин справи.
4. Набрання законної сили рішенням суду.
5. Правильної відповіді немає.

Якщо від часу виникнення недієздатності залежить визнання недійсним шлюбу, договору або іншого правочину, суд з урахуванням висновку та інших доказів щодо психічного стану особи може визнати у своєму рішенні день, з якого вона визнається недієздатною.

Яке із зазначених словосполучень пропущено?

1. Судово-медичної експертизи.
2. Судово-психічної експертизи.
3. Судово-психіатричної експертизи.
4. Психіатричної експертизи.
5. Психологічної експертизи.

«... не має права вчиняти будь-якого правочину». Яке із зазначених словосполучень пропущено?

1. Обмежено дієздатна фізична особа.
2. Частково дієздатна фізична особа.
3. Недієздатна юридична особа.
4. Недієздатна фізична особа.
5. Обмежено дієздатна юридична особа.

Хто із перелічених осіб вчиняє правочини від імені недієздатної фізичної особи та в її інтересах?

1. Піклувальник.
2. Рідні та близькі особи.
3. Уповноважена особа від органу опіки та піклування.
4. Опікун.
5. Батьки.

На якій підставі суд поновлює цивільну дієздатність фізичної особи, яка була визнана недієздатною, і припиняє опіку, якщо буде встановлено, що внаслідок видужання або значного поліпшення її психічного стану у неї поновилися здатність усвідомлювати значення своїх дій та керувати ними?

1. Виключно на підставі заяви опікуна.
2. На підставі заяви органу опіки та піклування.
3. На підставі усного прохання недієздатної фізичної особи.
4. На підставі попередньої ухвали суду.
5. На підставі заяви опікуна або органу опіки та піклування.

Яке із перелічених тверджень є неправильним:

1. Над недієздатною фізичною особою встановлюється опіка.
2. Недієздатна фізична особа має право вчиняти побутові правочини.

3. Правочини від імені недієздатної фізичної особи та в її інтересах вчиняє її опікун.

4. Відповідальність за шкоду, завдану недієздатною фізичною особою, несе її опікун.

5. Порядок поновлення цивільної дієздатності фізичної особи, яка була визнана недієздатною, встановлюється Цивільним процесуальним кодексом України.

Протягом якого часу фізична особа може бути визнана судом безвісно відсутньою?

1. Якщо протягом одного року в місці її реєстрації немає відомостей про місце її перебування.
2. Якщо протягом двох років у місці її постійного проживання немає відомостей про місце її перебування.
3. Якщо протягом трьох років в місці її постійного проживання немає відомостей про місце її перебування.
4. Якщо протягом одного року в місці її постійного проживання немає відомостей про місце її перебування.
5. Якщо протягом двох років в місці її реєстрації немає відомостей про місце її перебування.

Продовжити твердження: «У разі неможливості встановити день та місяць одержання останніх відомостей про місце перебування особи її безвісної відсутності вважається, що...»:

1. Днем буде перше число місяця, що йде за тим, у якому були одержані такі відомості, а в разі неможливості встановити цей місяць – перше січня наступного року.
2. Днем буде останнє число місяця, що йде за тим, у якому були одержані такі відомості, а в разі неможливості встановити цей місяць – перше січня наступного року.
3. Днем буде перше число місяця, що йде за тим, у якому були одержані такі відомості, а в разі неможливості встановити цей місяць – останній день місяця поточного року.
4. Днем буде останнє число місяця, що йде за тим, у якому були одержані такі відомості, а в разі неможливості встановити цей місяць – останній день місяця поточного року.
5. Днем буде перше число місяця, що йде за тим, у якому були одержані такі відомості, а в разі неможливості встановити цей місяць – останній день місяця поточного року.

На підставі чого нотаріус за останнім місцем проживання фізичної особи, яка визнана безвісно відсутньою, описує належне їй майно та встановлює над ним опіку?

1. Рішення суду.
2. Рішення органу опіки та піклування.

3. Заявою піклувальника.
4. Заявою близьких родичів фізичної особи, яка визнана безвісно відсутньою.
5. Правильної відповіді немає.

Протягом якого терміну та у яких випадках фізична особа може бути оголошена судом померлою?

1. Якщо у місці її постійного проживання немає відомостей про місце її перебування протягом двох років.
2. Якщо у місці її постійного проживання немає відомостей про місце її перебування протягом трьох років.
3. Якщо у місці її реєстрації немає відомостей про місце її перебування протягом трьох років.
4. Якщо у місці її реєстрації немає відомостей про місце її перебування протягом двох років.
5. Правильна відповідь у п. 2 та п. 3.

Яке із перелічених тверджень є неправильним?

1. Фізична особа, яка пропала безвісти у зв'язку з воєнними діями, збройним конфліктом, може бути оголошена судом померлою після спливу трьох років від дня закінчення воєнних дій.
2. Фізична особа оголошується померлою від дня набрання законної сили рішенням суду про це.
3. Фізична особа, яка пропала безвісти за обставин, що загрожували їй смертю або дають підстави припустити її загибель від певного нещасного випадку або у зв'язку з воєнними діями, збройним конфліктом, може бути оголошена померлою від дня її вірогідної смерті.
4. Порядок оголошення фізичної особи померлою встановлюється Цивільним процесуальним кодексом України.
5. Правові наслідки оголошення фізичної особи померлою привірюються до правових наслідків, які настають у разі смерті.

Протягом якого терміну спадкоємці фізичної особи, яка оголошена померлою, не мають права відчужувати нерухоме майно, що перейшло до них у зв'язку з відкриттям спадщини?

1. Трьох років.

2. П'яти років.
3. Двох років.
4. Одного року.
5. Правильна відповідь відсутня.

Продовжити твердження: «Нотаріус, який видав спадкоємцеві свідоцтво про право на спадщину на нерухоме майно, накладає на нього...»:

1. Арешт.
2. Заборону продавати.
3. Заборону відчуження.
4. Заборону пошкодження.
5. Тимчасовий арешт.

Яке із зазначених тверджень є неправильним?

1. Якщо фізична особа, яка була оголошена померлою, з'явилася або якщо одержано відомості про місце її перебування, суд за місцем перебування цієї особи або суд, що постановив рішення про оголошення її померлою, за заявою цієї особи або іншої заінтересованої особи скасовує рішення суду про оголошення фізичної особи померлою.

2. Незалежно від часу своєї появи фізична особа, яка була оголошена померлою, має право вимагати від особи, яка володіє її майном, повернення цього майна, якщо воно збереглося та безоплатно перейшло до неї після оголошення фізичної особи померлою, за винятком майна, придбаного за набувальною давністю, а також грошей та цінних паперів на пред'явника.

3. Особа, до якої майно перейшло за відплатним договором, зобов'язана повернути його, якщо буде встановлено, що на момент набуття цього майна вона знала, що фізична особа, яка була оголошена померлою, жива.

4. У разі неможливості повернути майно в натурі особі, яка була оголошена померлою, відшкодовується вартість цього майна.

5. Спадкоємці фізичної особи, яка оголошена померлою, мають права відчужувати нерухоме майно, що перейшло до них у зв'язку з відкриттям спадщини незалежно від часу прийняття такого нерухомого майна.

Продовжити твердження: «Право на здійснення підприємницької діяльності, яку не заборонено законом, має ...»?

1. Фізична особа з частковою цивільною дієздатністю.
2. Юридична особа з повною цивільною дієздатністю.
3. Фізична особа з повною цивільною дієздатністю.
4. Юридична особа з частковою цивільною дієздатністю.
5. Фізична особа з частковою цивільною дієздатністю.

Яке із наведених тверджень є неправильним?

1. На підставі рішення суду про визнання фізичної особи безвісно відсутньою нотаріус за останнім місцем її проживання описує належне їй майно та встановлює над ним опіку.

2. Опікун над майном фізичної особи, яка визнана безвісно відсутньою, або особи, зниклої безвісти, приймає виконання цивільних обов'язків на її користь, не погашає за рахунок її майна борги, частково управляє цим майном в її інтересах.

3. За заявою заінтересованої особи опікун над майном фізичної особи, яка визнана безвісно відсутньою, або особи, зниклої безвісти, надає за рахунок цього майна утримання особам, яких вони за законом зобов'язані утримувати.

4. Опіка над майном припиняється у разі скасування рішення суду про визнання фізичної особи безвісно відсутньою, а також у разі появи особи, зниклої безвісти.

5. За заявою заінтересованої особи або органу опіки та піклування над майном особи, зниклої безвісти, опіка може бути встановлена нотаріусом до ухвалення судом рішення про визнання її безвісно відсутньою.

Задачі

Задача 1. Тринадцятирічний Павло за участь у телевізійних передачах отримав винагороду в сумі 400 грн. За ці гроші він купив кулькові ручки (150 грн) і електронний калькулятор (250 грн). Батьки хлопця вирішили, що він нерозумно витратив гроші, бо в сім'ї вже є кілька ручок і калькулятор. Вони повернули покупку до крамниці, вимагаючи від директора повернення грошей. Дирек-

тор відмовився задовольнити їх вимогу, пояснюючи, що хлопчик зробив покупку за власні гроші, якими неповнолітні мають право розпоряджатися самостійно.

Вирішіть справу.

Задача 2. Шістнадцятирічний Назар, який навчається у коледжі, на одержану стипендію купив декілька білетів грошово-речової лотереї. По одному з цих білетів він виграв телевізор. Не повідомивши своїх батьків, продав його за 1 000 грн другу Івану. Батько Назара звернувся до Івана з проханням повернути телевізор. Проте Іван відмовився це зробити, посилаючись на те, що білети грошово-речової лотереї Назар придбав на свою стипендію, тому він може самостійно розпоряджатися і цими білетами, і виграшами, які на них випали. Тоді батько Назара пред'явив до Івана позов про визнання договору купівлі-продажу недійсним.

Яке рішення повинен винести суд?

Задача 3. Сімнадцятирічний Марк на першу ж заробітну плату, яку він одержав на підприємстві, купив у Василя фотоапарат вартістю 450 грн. Батьки Марка вимагали, щоб він повернув фотоапарат знайомому і забрав у нього свої гроші. Марк не виконав вимоги батьків і наступного дня уклав договір міни з Павлом – робітником того ж підприємства. Згідно з цим договором Марк передав Павлу фотоапарат, взамін якого одержав від нього годинник. Батьки Марка вимагають розірвання і цього договору. Оскільки контрагенти Марка за обома угодами відмовились виконати вимоги його батьків, батько Марка звернувся з позовами в суд про визнання договорів купівлі-продажу і міни недійсними.

Чи підлягають ці позови задоволенню?

Задача 4. 14-річний Баранов звернувся з заявою до відділу реєстрації актів цивільного стану про зміну прізвища, мотивуючи своє прохання знущанням над ним однією жінкою. Начальник відділу відмовив Баранову у задоволенні його прохання.

Чи правомірна відмова керівника органу ДРАЦСу?

Аргументуйте відповідь.

Задача 5. Директор автотранспортного підприємства Шевченко видав наказ, яким заборонив бухгалтерії виплачувати слюсарю Іванову належну йому заробітну плату і дав розпорядження видавати зарплату його дружині Івановій. Такі заходи в наказі були мотивовані тим, що Іванов зловживав спиртними напоями, чим ставив себе і свою сім'ю в скрутне матеріальне становище.

Чи правомірний наказ директора Шевченка?

Задача 6. Павловський дізнався, що шістнадцятирічний син його сусідів Сергій, сам ремонтує теле та радіоапаратуру, вирішив використати його послуги і доручив йому відремонтувати телевізор. Вони домовилися, що за роботу Сергію буде заплачено 30 грн. Сергій довгий час ремонтував телевізор, намагався навіть його переладнати за новою схемою, але полагодити так і не зміг. Тоді Павловський прийняв рішення відвезти телевізор до майстерні. Оглядаючи телевізор, майстер сказав, що через спробу самостійно відремонтувати телевізор, було пошкоджено багато деталей та відремонтувати його неможливо. Павловський звернувся до батьків Сергія з вимогою відшкодувати нанесені йому збитки. Батьки відмовилися це зробити, обґрунтовуючи відмову тим, що вони не тільки не давали своєму сину згоди на укладення угоди з Павловським, але навіть не знали про це. Павловський звернувся до суду з позовом до батьків Сергія.

Яке рішення повинен винести суд? Чи зміниться рішення, якщо буде встановлено, що батьки знали про укладення договору?

Задача 7. Дев'ятирічний Мирослав та десятирічний Олександр граючись надворі, розвели поблизу гаражу, який належав Матвієнку, багаття, від якого гараж спалахнув. Матвієнко звернувся до батьків Мирослава та Олександра з позовом про відшкодування збитків. Батьки цих дітей заперечували проти позову, обґрунтовуючи це тим, що їх діти ще недієздатні і тому відповідальність за вчинену шкоду не несуть, а самі батьки були в момент вчинення шкоди на роботі, і тому також не можуть нести відповідальність.

Вирішіть справу.

Задача 8. 20.06.2018 р. рішенням Шевченківського районного суду м. Львова Карпенко був визнаний недієздатним внаслідок психічного розладу. Органи опіки і піклування призначили опікуном Карпенка його сестру Суркову. Після цього Карпенко пройшов курс стаціонарного лікування, від якого його психічний стан значно поліпшився.

Чи можна поновити Карпенка у дієздатності. Яким чином?

Задача 9. Крушельницька звернулася до суду зі заявою оголосити померлим її батька – Крушельницького. Водночас вона посилалась на довідку військкомату від 20 травня 1946 р. про те, що Крушельницький, перебуваючи на фронті, пропав безвісті у грудні 1941 р. У заяві Крушельницька вказала, що визнання Крушельницького померлим їй необхідно для оформлення права спадкування майна дідуся, померлого 21 квітня 2004 р. Згідно зі ст. 1266 ЦК України вона, як онучка, може бути спадкоємицею за законом, але за умови, що на момент відкриття спадщини немає в живих її батька (сина дідуся). Міський суд заявлену вимогу задовольнив і вказав днем смерті Крушельницького день вступу рішення суду в законну силу 20 червня 2004 р.

Чи правильне рішення суду?

Задача 10. Грабовський поплив на човні покататися по морю. Внаслідок поганих погодніх умов, почався шторм і додому він не повернувся. Ні човна, ні тіла Грабовського не було знайдено, таким чином міський суд ухвалив рішення про встановлення факту смерті Грабовського.

Чи правомірне рішення суду?

Перелік додаткових запитань

1. Хто виступає суб'єктами цивільних правовідносин?
2. У який момент припиняється цивільна провоздатність?
3. Які є види цивільної дієздатності?
4. Які випадки надання повної цивільної дієздатності фізичній особі до досягнення нею повноліття?

5. Який порядок та правові наслідки визнання особи обмежено дієздатною?
6. Які підстави визнання особи недієздатною?
7. У чому полягають особливості визнання особи безвісно відсутньою та оголошення її померлою?
8. Що розуміється під поняттям «Місце проживання фізичної особи»?
9. Які особливості інституту опіки та піклування в цивільно-му праві?

Список рекомендованих джерел

1. Загальна Декларація прав людини : Міжнародний документ від 10.12.1948 р. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua>
2. Цивільний кодекс України : Кодекс від 16.01.2003 р. № 435-IV. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua>
3. Сімейний кодекс України : Закон України від 10.01.2002 р. № 2947-III. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua>
4. Про нотаріат : Закон України від 02.09.1993 р. № 3425-XII. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua>
5. Про охорону навколишнього природного середовища : Закон України від 25.06. 1991 р. № 1264-XII. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua>
6. Про затвердження Порядку вчинення нотаріальних дій нотаріусами України : Наказ міністерства юстиції України від 22.02.2012 р. № 296/5. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua>
7. Про психіатричну допомогу : Закон України від 22.02.2000 р. № 1489-III. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua>
8. Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України від 21.05.1997 р. № 280/97-ВР. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua>
9. Про судову практику в спорах про визнання громадянина обмежено дієздатним чи недієздатним : Постанова Пленуму Верховного Суду України від 28 березня 1972 року № 3. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua>
10. Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування : Закон України від 13.01.2005 р. № 2342-IV. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua>
11. Про затвердження Правил реєстрації місця проживання та Порядку передачі органами реєстрації інформації до Єдиного державного демографічного реєстру : Постанова Кабінету Міністрів України від 02.03.2016 р. № 207. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua>
12. Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання в Україні : Закон України від 11.12.2003 р. № 1382-IV. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua>

13. Басова І., Клец В., Андрусенко І. Фізична особа-підприємець. Підприємницьке право : практ. посібник. Х. : Фактор, 2012. 702 с.
14. Воронова О. В. Право на ім'я людини як засіб індивідуалізації фізичної особи. *Держава та регіони. Серія : Право*. 2012. № 1. С. 100–105.
15. Грабар Н. М., Парасюк В. М., Баліцька О. Ю. Захист цивільних прав та інтересів неповнолітніх та малолітніх осіб. *Право і суспільство*. 2016. № 2. С. 66–70.
16. Дзюба І. В., Зеленіна М. В. Опіка та піклування в цивільному праві України: проблемні питання призначення опікунів та піклувальників. *Право і суспільство*. 2017. № 3. Ч. 2. С. 48–52.
17. Дудко А. О. Опіка (піклування) над дітьми як вид соціального піклування. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Юридичні науки*. 2015. № 813. С. 319–323.
18. Зинов'єва А. В. Правовий статус безвісно відсутньої особи: матеріальний та процесуальний аспекти. *Вісник Верховного Суду України*. 2010. № 12 (124). С. 41–45.
19. Корчак Т. В. Деякі аспекти набуття та захисту прав на нерухомість у контексті оголошення фізичної особи померлою. *Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України*. 2015. № 6. С. 39–44.
20. Круглова О. О., Синько Є. В. Поняття і значення реєстрації місця проживання й перебування фізичних осіб на території України. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2017. № 1. С. 38–40.
21. Мічурін С. О. Обмеження майнових прав фізичних осіб : монографія. Х. : ЮрСвіт, НДІ Приватного права та підпр. АПрН України, 2008. 482 с.
22. Морозова С. Є. Правове регулювання опіки та піклування за цивільним законодавством України : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: 12.00.03. К., 2011. 20 с.
23. Стефанчук М. О. Підстави обмеження у дієздатності фізичної особи за цивільним законодавством України та європейських країн. *Приватне право і підприємництво*. 2010. Вип. 9. С. 148–150.
24. Стефанчук М. Перспективи адаптації законодавства України до стандартів Європейського Союзу у сфері правового регулювання ідентифікації фізичної особи. *Право України*. 2017. № 8. С. 173–181.
25. Ходєєва Н. В. Обмеження здійснення права на інформацію про стан свого здоров'я. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. Спецвипуск. 2017. Ч. 2. С. 77–81.

Тема 3

ЮРИДИЧНА ОСОБА ЯК СУБ'ЄКТ ЦИВІЛЬНИХ ПРАВОВІДНОСИН

1. Тестові завдання.
2. Задачі.
3. Перелік додаткових запитань.
4. Список рекомендованих джерел.

Тестові завдання

Цивільна правоздатність юридичної особи виникає:

1. З моменту її створення і припиняється з дня внесення до єдиного державного реєстру запису про її припинення.
2. З моменту вказаного в установчих документах.
3. З моменту прийняття органом управління рішення (внесення судом рішення) про її створення або припинення.
4. За рішенням суду.
5. З моменту видачі ліцензії на заняття певним видом діяльності і припиняється з моменту припинення дії цієї ліцензії.

Юридичною особою є:

1. Громадяни та організації.
2. Організація, створена і зареєстрована у встановленому законом порядку.
3. Особа, яка займається підприємницькою діяльністю.
4. Державна організація.
5. Об'єднання громадян.

З якого моменту юридична особа вважається створеною?

1. З дня її державної реєстрації.
2. З дня подачі документів на державну реєстрацію.
3. З дня затвердження статуту.
4. З дня підписання засновницького договору.
5. З дня її заснування.

Розподільчий баланс складається комісією з реорганізації у разі припинення юридичної особи в результаті:

1. Злиття.
2. Приєднання.
3. Поділу.
4. Перетворення.
5. Виділу.

Притаманними ознаками юридичної особи є:

1. Організаційна єдність.
2. Наявність свідоцтва на право зайняття підприємницькою діяльністю.
3. Наявність трудового колективу.
4. Наявність прав та обов'язків.
5. Усі відповіді правильні.

Який спосіб створення юридичної особи застосовується у випадку, коли власник або уповноважений ним орган приймає рішення про створення організації та затверджує її статут або положення про неї?

1. Нормативно-явочний.
2. Дозвільний.
3. Договірний.
4. Розпорядчий.
5. Наказовий.

Чи може юридична особа мати скорочене найменування?

1. Так, на загальних підставах.
2. Так, у випадках, безпосередньо передбачених законом.

3. Ні, юридична особа може мати тільки повне найменування.
4. Так, у випадках, безпосередньо передбачених статутом.
5. Може, якщо воно не є тотожним найменуванню іншої юридичної особи.

Філії та представництва діють на підставі:

1. Установчого договору.
2. Статуту.
3. Розпорядження про їх створення.
4. Положення, затвердженого юридичною особою.
5. Договору.

Загальний строк державної реєстрації юридичної особи не повинен перевищувати:

1. 24 години з дати надходження документів для проведення державної реєстрації юридичної особи.
2. 3 робочих дні з дати надходження документів для проведення державної реєстрації юридичної особи.
3. 7 робочих днів з дати надходження документів для проведення державної реєстрації юридичної особи.
4. 1 місяць з дати надходження документів для проведення державної реєстрації юридичної особи.
5. 3 місяці з дати надходження документів для проведення державної реєстрації юридичної особи.

Юридична особа набуває цивільних прав і обов'язків і здійснює їх:

1. Самостійно.
2. Через свої органи.
3. Через органи державної влади та місцевого самоврядування.
4. Через державну реєстраційну службу.
5. Через трудовий колектив.

Вимоги кредиторів, які не задоволені через відсутність майна юридичної особи, що ліквідується:

1. Задовольняються за рахунок майна учасників юридичної особи.

2. Вважаються тимчасово відкладеними.
3. Вважаються погашеними.
4. Задовольняються за рахунок держави.
5. Задовольняються за рахунок майна юридичної особи.

Державна реєстрація юридичних осіб проводиться державним реєстратором:

1. За місцезнаходженням юридичної особи.
2. За місцем проживання її засновників або одного з них.
3. За місцем проживання її засновників або одного з них, а якщо вони або один з них зареєстровані як фізичні особи-підприємці – за місцем реєстрації.
4. У будь-якому відділенні органу, що здійснює державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців за вибором заявника.
5. Відповідно до закону залежно від організаційно-правової форми юридичної особи.

Чи може юридична особа набувати цивільних прав та обов'язків та здійснювати їх через своїх учасників:

1. Так, на загальних підставах.
2. Так, у випадках, встановлених законом.
3. Ні, юридична особа може набувати цивільних прав та обов'язків та здійснювати їх лише через своїх засновників.
4. Ні, юридична особа може набувати цивільних прав та обов'язків та здійснювати їх лише через свої органи.
5. Ні, юридична особа може набувати цивільних прав та обов'язків та здійснювати їх лише через органи державної влади та місцевого самоврядування.

До єдиного державного реєстру:

1. Включаються відомості про філії і представництва юридичної особи.
2. Не включаються відомості про філії і представництва юридичної особи, оскільки вони не є окремими юридичними особами.
3. Включаються відомості про філії і представництва юридичної особи, оскільки вони не є окремими юридичними особами.

4. Можуть включатися відомості про філії і представництва юридичної особи.

5. Не включаються відомості про філії і представництва юридичної особи.

Відокремлений структурний підрозділ юридичної особи, що розташований поза її місцезнаходженням і виконує всю або частину її функцій, називається:

1. Філією.
2. Представництвом.
3. Департаментом.
4. Дочірнім підприємством.
5. Підрозділом.

Зміна організаційно-правової форми юридичної особи називається:

1. Ліквідацією.
2. Злиттям.
3. Перетворенням.
4. Поділом.
5. Приєднанням.

Відокремлений підрозділ юридичної особи, що розташований поза її місцезнаходженням та здійснює представництво і захист інтересів юридичної особи, називається:

1. Юридичною службою.
2. Філією.
3. Представництвом.
4. Департаментом.
5. Дочірнім підприємством.

У разі ліквідації платоспроможної юридичної особи, насамперед задовольняються такі вимоги кредиторів:

1. Вимоги щодо податків, зборів (обов'язкових платежів).
2. Вимоги працівників, пов'язані з трудовими відносинами.
3. Вимоги автора про плату за використання результату його інтелектуальної, творчої діяльності.

4. Вимоги щодо відшкодування шкоди, завданої каліцтвом, іншим ушкодженням здоров'я або смертю, та вимоги кредиторів, забезпечені заставою чи іншим способом.

5. Вимоги кредиторів.

Підставами для відмови у проведенні державної реєстрації юридичної особи є:

1. Невідповідність відомостей про засновників (учасників) юридичної особи відомостям щодо них, які містяться в Єдиному державному реєстрі.

2. Подання документів особою, яка не має на це повноважень.

3. Відсутність ліцензії на зайняття діяльністю, що вказана в установчих документах.

4. Відсутність у засновників або одного з них статусу фізичної особи-підприємця.

5. Відсутність довідки з органу доходів і зборів про взяття на облік.

Якщо члени органу юридичної особи та інші особи, які відповідно до закону та установчих документів виступають від імені юридичної особи, порушують свої обов'язки щодо представництва:

1. Вони несуть солідарну відповідальність за збитки, завдані ними юридичній особі.

2. Вони несуть відповідальність за збитки, завдані ними юридичній особі пропорційно до їх внесків.

3. Вони не несуть відповідальності за збитки, завдані ними юридичній особі.

4. Вони несуть дисциплінарну відповідальність за збитки, завдані ними юридичній особі.

5. Вони несуть адміністративну відповідальність за збитки, завдані ними юридичній особі.

Юридична особа вважається такою, що припинилася:

1. З дня внесення до єдиного державного реєстру запису про її припинення.

2. З дня прийняття органом юридичної особи рішення про її припинення.

3. З дня набрання рішенням суду про її припинення законної сили.

4. З дня оголошення юридичною особою про своє припинення у спеціалізованому друкованому засобі масової інформації.

5. З дня прийняття рішення Загальними зборами юридичної особи про її припинення.

Чи може особа у віці від 14 до 18 років з неповною цивільною дієздатністю бути засновником (учасником) юридичних осіб?

1. Так, якщо це не заборонено законом або установчими документами юридичної особи.

2. Так, за згодою органу опіки та піклування.

3. Так, за згодою батьків (усиновлювачів) або піклувальника.

4. Не може.

5. Так за власною згодою.

Державна реєстрація юридичної особи передбачає внесення відомостей про це:

1. До Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань.

2. До Єдиного державного реєстру господарських товариств.

3. До Єдиного державного реєстру повних товариств.

4. До Єдиного державного реєстру актів цивільного стану.

5. До Єдиного державного реєстру майнових прав.

Строк заявлення кредитором своїх вимог до юридичної особи, що припиняється:

1. Не може становити менше 1 і більше 3 місяців з дня опублікування повідомлення про рішення щодо припинення юридичної особи.

2. Не може становити менше 2 і більше 3 місяців з дня опублікування повідомлення про рішення щодо припинення юридичної особи.

3. Не може становити менше 2 і більше 6 місяців з дня опублікування повідомлення про рішення щодо припинення юридичної особи.

4. Не може становити менше 6 місяців і більше 1 року з дня опублікування повідомлення про рішення щодо припинення юридичної особи.

5. Оголошується в публікації про рішення щодо припинення юридичної особи і законом не обмежується.

Правочин юридичної особи, вчинений нею без відповідного дозволу (ліцензії):

1. Є нікчемним.
2. Може бути визнаний судом недійсним.
3. Може бути визнаний судом дійсним.
4. Є дійсним, однак юридична особа нестиме відповідальність перед компетентними органами за провадження діяльності без відповідного дозволу.
5. Є недійсним.

Юридична особа:

1. Здатна мати такі ж самі цивільні права й обов'язки (цивільну правоздатність), як і фізична особа, крім тих, які за своєю природою можуть належати лише людині.
2. Не здатна мати такі ж самі цивільні права і обов'язки, як фізична особа.
3. Цивільна правоздатність юридичної особи відмінна від цивільної правоздатності фізичної особи.
4. Не має цивільної правоздатності, а лише цивільну дієздатність.
5. Не має ні цивільної правоздатності, ні цивільної дієздатності.

Цивільна правоздатність юридичної особи може бути обмежена:

1. Лише за рішенням органів управління цієї особи.
2. Лише за рішенням уповноваженого органу державної влади.

3. Лише за рішенням суду.
4. У договірному порядку.
5. Не може бути обмежена.

Чи може держава створювати юридичні особи приватного права?

1. Так.
2. Так, якщо це передбачено законодавством.
3. Ні, держава може створювати лише юридичні особи публічного права.
4. Ні, держава взагалі не може створювати юридичних осіб.
5. Не може.

Місцезнаходження юридичної особи визначається:

1. Місцем її державної реєстрації, якщо інше не встановлено законом.
2. Місцем її державної реєстрації.
3. Місцем ведення її діяльності чи розташування офісу, з якого проводиться щоденне керування діяльністю юридичної особи.
4. Місцем здійснення її підприємницької діяльності.
5. Місце розташування її керівних органів.

Установчим документом повного товариства є:

1. Засновницький договір.
2. Статут.
3. Положення.
4. Розпорядження.
5. Інший документ.

Господарське товариство (товариство з обмеженою або додатковою відповідальністю, акціонерне товариство) є залежним, якщо:

1. Воно створене внаслідок виділу з іншого (головного) товариства.
2. Воно створене в результаті поділу з іншого (головного) товариства.

3. Його засновником є інше (головне) господарське товариство, що має у статутному капіталі не менше 50 відсотків.

4. Іншому (головному) господарському товариству належать 20 або більше відсотків статутного капіталу товариства з обмеженою або додатковою відповідальністю чи 20 або більше відсотків простих акцій акціонерного товариства.

5. Якщо управління ним відповідно до установчих документів здійснює інше (головне) господарське товариство.

Установчим документом товариства з обмеженою відповідальністю є:

1. Засновницький договір.
2. Статут.
3. Положення.
4. Закон.
5. Інший документ.

Вищим органом товариства з обмеженою відповідальністю є:

1. Загальні збори його учасників.
2. Правління.
3. Наглядова рада.
4. Президент.
5. Генеральний директор.

Установчим документом акціонерного товариства є:

1. Засновницький договір.
2. Статут.
3. Положення.
4. Наказ.
5. Інший документ.

Повним товариством:

1. Визнається товариство, яке має статутний (складений) капітал, поділений на визначену кількість акцій рівної номінальної вартості, і несе відповідальність за зобов'язаннями тільки майном товариства.

2. Визнається товариство, статутний (складений) капітал якого поділений на частки визначених установчими документами розмірів. Учасники такого товариства відповідають за його боргами своїми внесками до статутного (складеного) капіталу, а при недостатності цих сум додатково належним їм майном в однаковому для всіх учасників кратному розмірі до внеска кожного учасника.

3. Визнається товариство, що має статутний капітал, розділений на частки, розмір яких визначається установчими документами. Учасники товариства несуть відповідальність у межах їх вкладів.

4. Визнається товариство, в якому разом з одним або більше учасниками, які здійснюють від імені товариства підприємницьку діяльність і несуть відповідальність за зобов'язаннями товариства всім своїм майном, є один або більше учасників, відповідальність яких обмежується вкладом у майні товариства (вкладників), та які не беруть участі в діяльності товариства.

5. Визнається таке товариство, всі учасники якого займаються спільною підприємницькою діяльністю і несуть солідарну відповідальність за зобов'язаннями товариства усім своїм майном.

Командитним товариством:

1. Визнається товариство, яке має статутний (складений) капітал, поділений на визначену кількість акцій рівної номінальної вартості, і несе відповідальність за зобов'язаннями тільки майном товариства.

2. Визнається товариство, статутний (складений) капітал якого поділений на частки визначених установчими документами розмірів. Учасники такого товариства відповідають за його боргами своїми внесками до статутного (складеного) капіталу, а в разі недостатності цих сум – додатково належним їм майном в однаковому для всіх учасників кратному розмірі до внеска кожного учасника.

3. Визнається товариство, що має статутний капітал, розділений на частки, розмір яких визначається установчими документами. Учасники товариства несуть відповідальність у межах їх вкладів.

4. Визнається товариство, в якому разом з одним або більше учасниками, які здійснюють від імені товариства підприємницьку

діяльність і несуть відповідальність за зобов'язаннями товариства всім своїм майном, є один або більше учасників, відповідальність яких обмежується вкладом у майні товариства (вкладників), та які не беруть участі в діяльності товариства.

5. Визнається таке товариство, всі учасники якого займаються спільною підприємницькою діяльністю і несуть солідарну відповідальність за зобов'язаннями товариства усім своїм майном.

Зменшення акціонерним товариством статутного капіталу нижче від встановленого законом розміру має наслідком:

1. Ліквідацію товариства.
2. Зупинення товариства.
3. Визнання товариства неплатоспроможним.
4. Припинення товариства.
5. Реорганізацію товариства.

Товариство, яке не має на меті одержання прибутку для його наступного розподілу між учасниками – це:

1. Організація.
2. Підприємство.
3. Господарське товариство.
4. Кооператив.
5. Непідприємницьке товариство.

Яку відповідальність несуть особи, які створюють юридичну особу за зобов'язаннями, що виникли до її державної реєстрації:

1. Солідарну.
2. Субсидіарну.
3. Колективну.
4. Самостійну.
5. Часткову.

Перехід за розподільчим балансом частини майна, прав та обов'язків юридичної особи до однієї або кількох створюваних нових юридичних осіб – це:

1. Перетворення.
2. Злиття.

3. Приєднання.
4. Поділ.
5. Виділ.

Товариство – це:

1. Організація, створена шляхом об'єднання осіб (учасників), які не мають права участі у цьому товаристві.
2. Організація, створена шляхом об'єднання осіб (учасників), які мають право участі у цьому товаристві.
3. Організація, створена однією особою, яка не бере участі в управлінні нею.
4. Організація, створена шляхом об'єднання майна учасників.
5. Організація, створена однією або декількома особами, яка не бере участі в управлінні нею.

Зміна організаційно-правової форми юридичної особи – це:

1. Перетворення.
2. Злиття.
3. Приєднання.
4. Поділ.
5. Виділ.

Юридичні особи, залежно від порядку їх створення, поділяються на:

1. Юридичні особи приватного права.
2. Господарське товариство.
3. Кооператив.
4. Об'єднання громадян.
5. Виконавчий комітет.

Юридична особа відповідає за своїми боргами:

1. Усім належним їй майном.
2. Лише товаром, який використовується безпосередньо у підприємницькій діяльності.
3. Тільки за наявності вини.
4. У разі форс-мажорних обставин.
5. Усім майном, зокрема і орендованим.

Кількість членів виробничого кооперативу:

1. Не повинно бути понад сто.
2. Не повинно бути менше п'яти.
3. Кількість не обмежена.
4. Не може бути меншою ніж три особи.
5. Не може бути меншою ніж десять осіб.

Кому передається майно ліквідованої юридичної особи, що залишилося після задоволення вимог кредиторів?

1. Учасникам, якщо інше не встановлено установчими документами юридичної особи або законом.
2. Засновникам юридичної особи.
3. Територіальній громаді.
4. Державі.
5. Працівникам.

Зі скількох осіб може складатися виконавчий орган товариства?

1. Із однієї або кількох осіб.
2. Із п'яти осіб.
3. Із однієї особи.
4. Із шести осіб.
5. Із трьох осіб.

Який спосіб створення юридичної особи застосовується у випадку, коли умови її створення зафіксовані в законі у вигляді загального дозволу держави, але для виникнення конкретної організації потрібні вияв ініціативи організаторів і реєстрація у відповідному органі?

1. Розпорядчий.
2. Нормативно-явочний.
3. Дозвільний.
4. Наказовий.
5. Договірний.

Підприємницькі товариства можуть бути створені у формі:

1. Акціонерного товариства або товариства з обмеженою відповідальністю.

2. Господарських товариств.
3. Господарських товариств або виробничих кооперативів.
4. Господарських товариств або споживчих кооперативів.
5. Повне товариство, командитне товариство, товариство з обмеженою або додатковою відповідальністю, акціонерне товариство.

Установа – це:

1. Організація, створена шляхом об'єднання осіб (учасників), які мають право участі у цьому товаристві.
2. Організація, створена кількома особами (засновниками), які не беруть участі в управлінні нею, шляхом об'єднання (виділення) їхнього майна для досягнення мети, визначеної засновниками, за рахунок цього майна.
3. Організація, створена однією або кількома особами (засновниками), які не беруть участі в управлінні нею, шляхом об'єднання (виділення) їхнього майна для досягнення мети, визначеної засновниками, за рахунок цього майна.
4. Організація, створена шляхом об'єднання декількох фізичних осіб-підприємців.
5. Організація, створена шляхом об'єднання осіб (учасників), які не мають право участі у цьому товаристві.

Задачі

Задача 1. 15.04.2005 року АТ «Світязь» проводило загальні збори, на яких розглядалося питання про ліквідацію акціонерного товариства. Акціонерами АТ «Світязь» є 50 осіб. На засідання не з'явилося 18 акціонерів, які перебували у відрядженні за кордоном та 4 відсутніх у зв'язку з хворобою. Проти цього рішення проголосувало 6, утрималося – 8, всі інші проголосували за.

Скільки голосів акціонерів не вистачає, щоб рішення про ліквідацію АТ «Світязь» було прийняте?

Задача 2. 25 січня 2006 року АТ «Ольмар» проводило загальні збори, на яких розглядалося питання обрання членів наглядо-

вої ради. Акціонерами АТ «Ольмар» є 68 осіб. На засідання не з'явилося 6 акціонерів, які перебувати у відрядженні за кордоном та 4 відсутніх у зв'язку із хворобою. Проти цього рішення проголосувало 32, утрималося – 2, всі інші проголосували за.

Скільки голосів акціонерів не вистачає, щоб рішення з питань обрання членів наглядової ради АТ «Ольмар» було прийняте?

Задача 3. С. та Г., які постійно проживають у с. Яблунівка Буського р-ну, вирішили створити товариство з обмеженою відповідальністю і подали державному реєстратору Буської районної державної адміністрації документи на проведення державної реєстрації. Через 7 робочих днів після надходження цих документів С. та Г. одержали від державного реєстратора повідомлення про відмову у проведенні державної реєстрації, де зазначалися такі підстави для відмови:

- місцезнаходження ТзОВ визначено: м. Хмельницьк, вул. Зелена, 7, а тому для здійснення його державної реєстрації слід звертатися у виконавчий комітет Хмельницької міської ради;

- не подано бізнес-план, а тому державний реєстратор не має змоги визначити доцільність створення такого ТзОВ;

- окремі види діяльності, визначені у статуті, за законом підлягають ліцензуванню, а відтак, потрібно також подати ліцензії на право здійснення таких видів діяльності;

- статут подано в одному примірнику, підписи учасників не засвідчені нотаріально, статут не погоджено з юридичним відділом Буської районної державної адміністрації;

- документи на проведення державної реєстрації надіслані поштою, а не подані особисто;

- один з учасників – Г. – є неповнолітнім.

Проаналізуйте правомірність кожної із перерахованих підстав відмови. Чи були допущені порушення з боку державного реєстратора? Чи можуть учасники, усунувши недоліки в документах, подати їх повторно для державної реєстрації?

Задача 4. Четверо жителів Городоцького району Львівської області громадяни К., П., Г. та Р. вирішили створити кооператив «Смерічка». Однак в Городоцькій державній адміністрації, куди

вони звернулись, їм було відмовлено в реєстрації статуту, оскільки юридична особа з такою назвою вже діяла на території Городоцького району. Окрім того, сільськогосподарський кооператив може діяти лише як обслуговуючий, не вважається суб'єктом підприємницької діяльності, і тому повинен реєструватися в органах юстиції.

Дайте правовий аналіз ситуації.

Задача 5. Рішенням установчого з'їзду, що проводився 03.11.2010 р. у м. Ужгороді, засновано громадську організацію «Книголюбів». Установчий з'їзд також затвердив статутний документ організації – положення та обрав її президента. Ця громадська організація була легалізована управлінням юстиції в Ужгородській області шляхом повідомлення про її заснування в порядку ст. 17 Закону України «Про об'єднання громадян». Громадська організація «Книголюбів» була внесена до Книги обліку громадських організацій.

Проаналізуйте цю ситуацію. Чи набула така громадська організація статус юридичної особи? Обґрунтуйте свою відповідь.

Задача 6. Івасюк вирішив створити підприємство з надання послуг з перевезення вантажів. Для цього він позичив 500 тис. грн, зареєстрував юридичну особу, купив машини та найняв на роботу людей. Підприємство запрацювало і почало приносити Івасюку прибуток. Через рік настав час повертати борг. Кредитор звернувся до Івасюка, але він відмовився і запропонував звертатися до підприємства, оскільки гроші позичались на його створення, зараз воно працює, має прибуток, то з нього і потрібно стягувати борг. Кредитор звернувся з позовом до суду.

Чи відповідає юридична особа за зобов'язаннями засновника? В яких випадках підприємство буде сплачувати борги засновника?

Задача 7. Цукерман та Петренко вирішили спільно займатися торгівлею з метою отримання прибутку. Для цього вони в складчину придбали товар, який реалізували і отримали прибуток. Розподілили його відповідно до розміру часток, які вони вклали у свій бізнес. Порядок розподілу прибутку, права та обов'язки кожного вони

визначили в письмовому договорі, який склали в двох екземплярах і разом підписали. Надалі вони успішно продовжували свою діяльність.

Чи створили вони юридичну особу? 2. Якщо ні, то які ознаки юридичної особи відсутні, а які наявні? Якщо Цукерман і Петренко оформлять своє товариство як юридичну особу, то яка це буде особа – публічного чи приватного права?

Задача 8. Приватний підприємець Сахаров уклав договір поставки новорічних подарунків з ПрАТ «Зіронька». Однак після несплати останнім протягом трьох місяців боргу за поставлену продукцію у розмірі 60 000 грн подав заяву до господарського суду про ініціювання процедури банкрутства ПрАТ «Зіронька». В заяві він вказав, що свої обов'язки за договором виконав своєчасно, про що надав акт приймання-передання товару, підписаний сторонами.

Суддя відмовився ініціювати процедуру банкрутства й не прийняв позовну заяву через такі причини: 1) недостатньою є сума боргу; 2) фізична особа не може ініціювати процедуру банкрутства.

Охарактеризуйте правовий статус учасників відносин. Який спосіб припинення юридичної особи розглядається у задачі? Як вирішити справу?

Задача 9. Григоращ, Гришин та Грищук заснували приватне акціонерне товариство. Через рік Грищук заявив про вихід з числа акціонерів і виступив на загальних зборах із заявою про виділ йому в натурі вкладу, який він вніс до уставного фонду товариства. Загальні збори відмовили йому в задоволенні його вимог, мотивуючи це тим, що акціонер не має права вимагати виділу вкладу. Вони порадили йому передати свій вклад іншій особі, яка сплатить йому вартість вкладу. Грищук не погодився з таким рішенням і звернувся з позовом до суду.

Як вирішити цю ситуацію? Яка різниця між приватним акціонерним товариством та публічним акціонерним товариством?

Задача 10. Громадська організація «Спілка захисту пінгвінів» спільно з товариством з обмеженою відповідальністю «Ізюм»

та приватним підприємцем Масляковим Н. К. вирішили організувати ломбард.

Чи може громадська організація бути учасником господарського товариства? (Відповіді потрібно давати з посиланням на певні частини та статті ЦК України).

Перелік додаткових запитань

1. Теорії юридичної особи.
2. Поняття та ознаки юридичної особи.
3. Види та організаційно-правові форми юридичних осіб.
4. Цивільна правосуб'єктність юридичної особи.
5. Органи юридичної особи та їх компетенція.
6. Порядок створення юридичних осіб.
7. Засоби індивідуалізації юридичної особи.
8. Порядок припинення юридичних осіб.
9. Відокремлені підрозділи юридичної особи.
10. Господарські товариства як юридичні особи.
11. Виробничі кооперативи як юридичні особи.
12. Непідприємницькі товариства як юридичні особи.
13. Інші різновиди юридичних осіб.
14. Які органи наділені компетенцією проводити державну реєстрацію юридичних осіб?
15. Порядок державної реєстрації юридичних осіб.

Список рекомендованих джерел

1. Цивільний кодекс України : Закон України від 16 березня 2004 року №435-15. URL: zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15
2. Кодекс України з процедури банкрутства : Закон України від 18 жовтня 2018 року № 2597-VIII. URL: zakon.rada.gov.ua
3. Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань : Закон України від 15 травня 2003 року № 755-IV. URL: zakon.rada.gov.ua
4. Про ліцензування видів господарської діяльності : Закон України від 02 березня 2015 року № 222-VIII. URL: zakon.rada.gov.ua
5. Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю : Закон України від 06 лютого 2018 року № 2275-VIII. URL: zakon.rada.gov.ua

6. Про господарські товариства : Закон України від 23 грудня 1991 року № 1576-ХІІ. URL: zakon.rada.gov.ua
7. Про акціонерні товариства : Закон України від 17 вересня 2008 року № 514-VI. URL: zakon.rada.gov.ua
8. Про кооперацію : Закон України від 10 липня 2003 року № 1087-IV. URL: zakon.rada.gov.ua
9. Про банки і банківську діяльність : Закон України від 07 грудня 2001 року № 2121-III. URL: zakon.rada.gov.ua
10. Про громадські об'єднання : Закон України від 22 березня 2012 року № 4572-VI. URL: zakon.rada.gov.ua
11. Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг : Закон України від 12 липня 2001 року № 2664-III. URL: zakon.rada.gov.ua.
12. Про політичні партії : Закон України від 05 травня 2001 року № 2365-III. URL: zakon.rada.gov.ua
13. Про кредитні спілки : Закон України від 20 грудня 2001 року № 2908-III. URL: zakon.rada.gov.ua
14. Про свободу совісті та релігійні організації : Закон України від 23 квітня 1991 року № 987-ХІІ. URL: zakon.rada.gov.ua
15. Про професійні спілки, їх права та гарантії їх діяльності : Закон України від 15 червня 1999 року № 1045-XIV. URL: zakon.rada.gov.ua
16. Про благодійну діяльність та благодійні організації: Закон України від 05 липня 2012 року № 5073-VI. URL: zakon.rada.gov.ua
17. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність : Закон України від 21 грудня 2017 року № 2258-VIII. URL: zakon.rada.gov.ua
18. Про деякі питання практики застосування Господарського процесуального кодексу України судами першої інстанції : Постанова Вишого господарського суду України від 26 грудня 2011 року. URL: zakon.rada.gov.ua
19. Бровченко Т. І. Установчі документи юридичних осіб за законодавством України : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук. Х., 2015. 20 с.
20. Гаврилюк В. М. правонаступництво при реорганізації юридичних осіб за законодавством України : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук. К., 2014. 20 с.
21. Дорошенко Л. Стан та перспективи розвитку законодавства про ліквідацію юридичної особи. *Підприємництво, господарство і право*. 2017. № 3. С. 64–68.
22. Жеков Д. В. Припинення юридичних осіб за цивільним законодавством України : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук. Одеса, 2015. 20 с.
23. Зеліско А. В. Підприємницькі юридичні особи приватного права як корпоративні утворення. *Юридична Україна*. 2017. № 1. С. 13–20.
24. Зеліско А. В. Унітарне приватне підприємство в якості підприємницької юридичної особи приватного права. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*. 2017. Вип. 42. С. 78–81.

25. Зозуляк О. І. Непідприємницькі юридичні особи як суб'єкти цивільного права: теоретичний та практичний аспекти : монографія. Тернопіль : НДІ приват. права і підприємництва ім. Ф. Г. Бурчака Нац. акад. прав. наук України, 2017. 431 с.
26. Корпоративні спори : комент. суд. практики / І. С. Спасибо-Фатєєва, В. І. Крат, Н. Ю. Філатова та ін. ; за заг. ред. І. В. Спасибо-Фатєєвої. Х. : Право, 2018.
27. Парасюк В. М. Механізм застосування цивільно-правової відповідальності до юридичних осіб публічного права. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2019. Вип. 2. Т. 1. С. 99–103.
28. Парасюк В. М., Парасюк М. В. Гражданско-правовая природа понятия юридического лица. *Leges si Viata Международнй научно-практический правовой журнал*. 2020. № 2. С. 57–62.
29. Парасюк В. М., Парасюк М. В. Особливості правосуб'єктності юридичної особи. *Visegrad Journal on Human Rights*, 2018. № 2. С. 139–145.
30. Ущапівська Л. В. Цивільно-правовий статус громадських об'єднань : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук. К., 2015. 16 с.
31. Філатова Н. Ю. Саморегулівні організації як суб'єкти цивільного права : монографія. Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Х. : Право, 2016. 238 с.
32. Цікало В. Види прав учасників господарських товариств. *Підприємство, господарство і право*. 2017. № 1. С. 50–54.
33. Чайковська А. В. Наглядова рада як ефективний орган контролю та регулювання в товаристві з обмеженою відповідальністю. *Порівняльно-аналітичне право*. 2018. № 3. С. 125–127.
34. Шевченко Н. Роль органів господарського товариства в процесі його припинення шляхом реорганізації. *Підприємство, господарство і право*. 2010. № 9. С. 38–42.
35. Юркевич Ю. М. Договірні форми об'єднань фізичних та юридичних осіб у цивільному праві України : монографія. Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2017. 408 с.
36. Юркевич Ю. М. Припинення юридичних осіб з правонаступництвом : монографія. Хмельницький. 2010. 224 с.

Тема 4

ОБ'ЄКТИ ЦИВІЛЬНИХ ПРАВ

1. Тестові завдання.
2. Задачі.
3. Перелік додаткових запитань.
4. Список рекомендованих джерел.

Тестові завдання

Об'єкти цивільних правовідносин – це:

1. Матеріальні та нематеріальні блага щодо яких виникають права та обов'язки їх учасників.
2. Наслідки дій учасників цивільних відносин, що реалізували свої права та обов'язки.
3. Потреби учасників цивільних відносин щодо яких виникають та реалізуються їх права та обов'язки.
4. Предмети матеріально світу щодо яких виникають цивільні права та обов'язки.
5. Окрема річ, сукупність речей, майнові права та обов'язки.

Об'єктами цивільних прав є:

1. Речі.
2. Майнові права.
3. Результати інтелектуальної діяльності.
4. Інформація.
5. Усі варіанти відповідей є правильними.

Не є об'єктом цивільних прав:

1. Гроші.
2. Цінні папери.
3. Правочин.
4. Інформація.
5. Послуги.

До нерухомих речей належать:

1. Земельні ділянки, а також об'єкти, розташовані на земельній ділянці, переміщення яких є неможливим без їх знецінення та зміни їх призначення.

2. Земельні ділянки, а також об'єкти, розташовані на земельній ділянці, переміщення яких є неможливим без зміни їх призначення.

3. Земельні ділянки, а також об'єкти, розташовані на земельній ділянці, переміщення яких є неможливим без їх знецінення.

4. Земельні ділянки, а також об'єкти, розташовані на земельній ділянці, переміщення яких є неможливим.

5. Земельні ділянки, об'єкти нерухомого майна, переміщення яких є неможливим.

Особливий товар, що є загальною еквівалентною формою вартості інших товарів та послуг – це:

1. Коносамент.
2. Вексель.
3. Майно.
4. Гроші.
5. Акція.

Різновид правомірних дій як діяльність, що проводиться з метою виконання цивільного обов'язку і не пов'язана зі створенням матеріального блага – це:

1. Цінні папери.
2. Послуга.
3. Майно.
4. Результат роботи.
5. Акція.

Об'єкти, що не можуть бути предметом правочинів або іншим чином переходити від однієї особи до іншої – це:

1. Гроші.
2. Об'єкти, що обмежені в цивільному обігу.
3. Результати творчої діяльності.
4. Об'єкти, що вилучені з цивільного обігу.
5. Акції.

Кому належать продукція, плоди та доходи від речі?

1. Власникові речі.
2. Власникові речі, якщо інше не встановлено договором або законом.
3. Володільцеві речі.
4. Володільцеві речі, якщо інше не встановлено договором або законом.
5. Користувачеві речі.

Складові речі – це:

1. Сукупність речей, які утворюють єдине ціле, що дає змогу використовувати його за призначенням.
2. Усе те, що не може бути відокремлене від речі без її пошкодження або суттєвого знецінення.
3. Усе те, що виробляється, добувається, одержується з речі або приноситься річчю.
4. Усе те, що може бути виділене з речі без втрати її цільового призначення.
5. Усе те, що може бути відокремлене від речі без її пошкодження або суттєвого знецінення.

На які речі поширюється правовий режим нерухомих речей?

1. На тварин.
2. На цінні папери.
3. На неподільні речі.
4. На повітряні та морські судна.
5. На транспортні засоби.

Майно – це:

1. Окрема річ, сукупність речей, а також майнові права та обов'язки.
2. Сукупність речей.
3. Сукупність речей, що утворюють єдине ціле.
4. Сукупність нерухомих речей.
5. Окремі речі матеріального світу.

Право власності та інші речові права на нерухомі речі, обтяження цих прав, їх виникнення, перехід і припинення _____ (продовжіть твердження):

1. Не підлягають державній реєстрації.
2. Підлягають державній реєстрації.
3. Підлягають державній реєстрації у випадках, встановлених законом.
4. Не підлягають державній реєстрації, крім встановлених законом випадків.
5. Підлягають державній реєстрації за рішенням суду.

Державна реєстрація прав на нерухомість є:

1. Таємною.
2. Публічною.
3. Обмеженою.
4. Приватною.
5. Конфіденційною.

16. Відмова у державній реєстрації права на нерухомість, ухилення від реєстрації, відмова від надання інформації про реєстрацію _____ (продовжіть твердження):

1. Оскарженню не підлягають.
2. Можуть бути оскаржені до суду.
3. Можуть бути оскаржені правоохоронному органу.
4. Можуть бути оскаржені до органу державної влади.
5. Мають рекомендаційний характер.

Яке з наведених тверджень є неправильним?

1. Споживною є річ, яка внаслідок одноразового її використання знищується або припиняє існувати у первісному вигляді.

2. Річ, призначена для обслуговування іншої (головної) речі і пов'язана з нею спільним призначенням, є її приналежністю.

3. Неспоживною є річ, призначена для неодноразового використання, яка зберігає водночас свій початковий вигляд протягом тривалого часу.

4. При переході права на річ її складові підлягають відокремленню.

5. Приналежність слідує за головною річчю, якщо інше не встановлено договором або законом.

Продовжити твердження: «Якщо кілька речей утворюють єдине ціле, що дає змогу використовувати його за призначенням, вони вважаються»:

1. Ускладненою річчю.
2. Простою річчю.
3. Рухомою річчю.
4. Складною річчю.
5. Головною річчю.

Оберіть, яке із запропонованих слів є зайве: «Продукцією, плодами та доходами є все те, що ...»:

1. Виробляється з речі.
2. Добувається з речі.
3. Одержується з речі .
4. Підтримується річчю .
5. Приноситься річчю.

Що із запропонованого не відноситься до майна?

1. Окрема річ.
2. Майнові права.
3. Сукупність речей.
4. Немайнові обов'язки.
5. Речові права.

Майнові права є:

1. Неспоживною річчю.
2. Споживною річчю.

3. Складною річчю.
4. Головною річчю.
5. Рухомою річчю.

Яке із запропонованих тверджень є правильним:

1. Підприємство або його частина не можуть бути об'єктом купівлі-продажу, застави, оренди та інших правочинів.
2. Підприємство як єдиний майновий комплекс є рухомою річчю.
3. Підприємство є єдиним майновим комплексом, що використовується для провадження підприємницької діяльності.
4. Об'єкти нерухомого майна, що входять до складу єдиного майнового комплексу підприємства не підлягають державній реєстрації.
5. До складу підприємства як єдиного майнового комплексу входить земельна ділянка і будівлі.

Законним платіжним засобом, обов'язковим до приймання за номінальною вартістю на всій території України, є:

1. Грошова одиниця України – гривня.
2. Грошова одиниця України – гривня та іноземні валюти.
3. Долар США.
4. Платіжні документи та інші цінні папери.
5. Казначейські білети.

Інформація – це:

1. Публічно оголошені відомості.
2. Будь-які відомості та/або дані, які можуть бути збережені на матеріальних носіях або відображені в електронному вигляді.
3. Документовані або публічно оголошені відомості про події та явища, що мали або мають місце у суспільстві, державі та навколишньому середовищі.
4. Відомості, розголошення яких може завдати шкоди суспільству або окремим особам.
5. Відомості, які відомі конкретній категорії осіб.

Масова інформація – це:

1. Інформація, що поширюється з метою її доведення до необмеженого кола осіб.
2. Будь-які відомості про право, його систему, джерела, реалізацію, юридичні факти, правовідносини, правопорядок, правопорушення і боротьбу з ними та їх профілактику тощо.
3. Відомості чи сукупність відомостей про фізичну особу.
4. Конфіденційна інформація.
5. Інформація з обмеженим доступом.

Особистими немайновими благами є:

1. Здоров'я, життя, честь, гідність і ділова репутація.
2. Здоров'я, життя, честь, гідність і ділова репутація, цінні папери.
3. Здоров'я, життя, честь, гідність і ділова репутація, власність.
4. Життя, честь, гідність, свобода літературної, художньої, наукової і технічної творчості.
5. Здоров'я, життя, честь, гідність і ділова репутація, ім'я (найменування), авторство, а також інші блага, які охороняються цивільним законодавством.

Об'єкти цивільних прав можуть вільно:

1. Відчуватися.
2. Поширюватися.
3. Оцінюватися.
4. Розподілятися.
5. Пересуватися.

Об'єкти цивільних прав, які можуть належати певним учасникам обороту або перебування яких у цивільному обороті допускається за спеціальним дозволом:

1. Об'єкти, вилучені з цивільного обороту.
2. Об'єкти, обмежено оборотоздатні.
3. Об'єкти, частково вилучені з цивільного обороту.
4. Об'єкти, тимчасово оборотоздатні.
5. Об'єкти з вільним оборотом.

Відповідно до положень цивільного законодавства тварини:

1. Не є об'єктом цивільних прав.
2. Є умовним об'єктом цивільних прав.
3. Є особливим об'єктом цивільних прав.
4. Є специфічним об'єктом цивільних прав.
5. Є звичайним об'єктом цивільних прав.

За порядком переміщення у просторі речі бувають:

1. Родові.
2. Подільні.
3. Вилучені з цивільного обороту.
4. Рухомі.
5. Споживні.

До підприємства як єдиного майнового комплексу не входять:

1. Земельні ділянки.
2. Інвентар.
3. Особисті немайнові права інтелектуальної власності.
4. Сировина.
5. Борги.

Підприємство як єдиний майновий комплекс є:

1. Нерухомістю.
2. Рухомою річчю.
3. Неспоживною річчю.
4. Суб'єктом цивільних прав.
5. Майновим правом особливого виду.

До об'єктів особистих немайнових благ відносять:

1. Ділову репутацію.
2. Цінні папери.
3. Право вимоги.
4. Послуги.
5. Результати творчої діяльності.

До нематеріальних благ відносять:

1. Інформацію.
2. Річ.
3. Майнові права.
4. Цінні папери.
5. Гроші.

Приналежністю речі є:

1. Річ, яка внаслідок одноразового використання знищується.
2. Річ, призначена для обслуговування іншої речі і пов'язана з нею спільним призначенням.
3. Те, що не може бути відокремлене від речі без її пошкодження.
4. Те, що виробляється, добувається, одержується з речі.
5. Складові речі.

Споживною є річ:

1. Яка внаслідок одноразового використання знищується.
2. Призначена для обслуговування іншої речі.
3. Призначена для неодноразового використання.
4. Яка може бути відокремлена від головної речі.
5. Яка слідує за головною річчю.

Особливими видами об'єктів цивільних прав є:

1. Тварини.
2. Доходи.
3. Валютні цінності.
4. Роботи.
5. Гроші.

Емісійний цінний папір, що засвідчує внесення його власником грошових коштів і підтверджує зобов'язання відшкодувати йому номінальну вартість цього цінного паперу з виплатою певного доходу або передати йому майно, надати послуги – це:

1. Вексель.
2. Акція.

3. Облігація.
4. Гроші.
5. Коносамент.

Який цінний папір посвідчує безумовне грошове зобов'язання або наказ третій особі сплатити після настання строку платежу визначену суму?

1. Индосамент.
2. Коносамент.
3. Акція.
4. Облігація.
5. Вексель.

Цінні папери за формою існування поділяються на:

1. Документарні та бездокументарні.
2. Пайові та похідні.
3. На пред'явника, іменні та ордерні.
4. Пайові та боргові.
5. Емісійні та неемісійні.

Цінні папери за формою випуску можуть бути:

1. Емісійні та неемісійні.
2. Документарні та бездокументарні.
3. На пред'явника, іменні або ордерні.
4. Боргові та товаророзпорядчі.
5. Пайові та похідні.

Емісія – це:

1. Сукупність дій емітента, що провадяться в установленій законодавством послідовності і спрямовані на розміщення емісійних цінних паперів серед їх перших власників.

2. Процедура виключення цінних паперів з реєстру фондової біржі.

3. Сукупність процедур із включення цінних паперів до реєстру фондової біржі.

4. Відчуження цінних паперів.

5. Погашення емісійних цінних паперів.

Документ установленої форми з відповідними реквізитами, що посвідчує грошове або інше майнове право, визначає взаємовідносини емітента цінного папера (особи, яка видала цінний папір) і особи, яка має права на цінний папір, та передбачає виконання зобов'язань за таким цінним папером, а також можливість передачі прав на цінний папір та прав за цінним папером іншим особам – це:

1. Цінний папір.
2. Облігація.
3. Індосамент.
4. Акція.
5. Договір.

Емітент цінного паперу – це:

1. Особа, яка видала цінний папір.
2. Асоційована особа.
3. Особа, зазначена у цінному папері.
4. Фондова біржа.
5. Особа, яка набула права власності на цінні папери.

Яких цінних паперів не існує?

1. Пайових.
2. Речових.
3. Боргових.
4. Похідних.
5. Товаророзпорядчих.

Цінні папери, які надають їхньому держателю право розпоряджатися майном, вказаним у цих документах:

1. Пайові.
2. Іпотечні.
3. Боргові.
4. Похідні.
5. Товаророзпорядчі.

До яких цінних паперів відносяться акції?

1. Пайові.

2. Іпотечні.
3. Боргові.
4. Похідні.
5. Товаророзпорядчі.

Мінімальна номінальна вартість акції:

1. Не може бути меншою, ніж одна копійка.
2. Не може бути меншою, ніж десять копійок.
3. Не може бути меншою, ніж одна гривня.
4. Не може бути меншою, ніж десять гривень.
5. Законодавством не встановлена.

Яку групу цінних паперів закріплено у Цивільному кодексі?

1. Боргові.
2. Державні.
3. Іноземні.
4. Майнові.
5. Грошові.

Задачі

Задача 1. Подружжя Мартинових протягом довгого часу колекціонували поштові марки. Після його смерті Мартинова відповідно до складеного ним заповіту належне йому майно має перейти в рівних частках до дружини і сина від першого шлюбу. Дружина Мартинова категорично заперечувала проти поділу колекції, вважаючи, що колекція є неподільною, і пропонувала другому спадкоємцю частку в колекції замінити іншими речами зі своєї частки. Син Мартинова вимагав передачі йому відповідної частини колекції в натурі.

Визначити, що належить до подільних і неподільних речей?

Чи можливий поділ колекції марок у натурі?

Як би вирішився спір, якби його предметом були: порцеляновий столовий сервіз; колекції старовинних монет; бібліотека; зібрання творів українських поетів; однокімнатна квартира; жилий будинок.

Задача 2. У громадянина України Юхименка було два сини Микола і Богдан. Після смерті за складеним ним заповітом дача заповідалась Миколі, а гараж і автомобіль – Богдану. Микола, який прийняв у спадщину дачу, звернувся до брата Богдана з вимогою віддати йому деякі частини автомобілю (колеса, мотор), щоб урівняти вартість їхніх часток, але Богдан не погодився, мотивуючи тим, що в такому разі вартість автомобіля значно зменшиться. З метою досягнення справедливості Микола звернувся до суду.

Чи правий у своїх діях Микола? Вирішіть задачу по суті.

Задача 3. Когут протягом тривалого часу колекціонував старовинні ікони. Після його смерті було оголошено складений ним заповіт, за яким все майно, зокрема і колекція ікон повинна перейти у рівних частках до дружини і дочки та до його рідного брата. Дружина Когута заперечувала проти поділу колекції ікон, вважаючи, що колекція є неподільною і пропонувала рідному брату його частку в колекції замінити іншим майном зі своєї частки або відшкодувати вартість цієї частини спадку грошми. Брат Когута не погоджувався з жодним із варіантів і вимагав передачі відповідної частини колекції в натурі. Дружина Когута звернулася до суду за захистом своїх прав.

Дайте правовий аналіз цивільно-правових відносин.

Задача 4. Акціонерне товариство «Будівельник» звернулося до господарського суду з позовом до загальноосвітньої школи № 60 м. Львова про відшкодування 500 000 грн вартості будівельно-монтажних робіт. Відповідач надав акт огляду об'єкта, згідно з яким роботи були проведені зі суттєвими недоліками, що не були усунені.

Про який об'єкт цивільних прав йдеться в задачі? Охарактеризуйте цей об'єкт. Чим він відрізняється від послуг?

Задача 5. Після смерті батька громадянка Мироненко дізналася, що видавництво перевидало двічі його книгу, яка десять років назад була видана на підставі договору, укладеного видавництвом і батьком громадянки Мироненко. Остання звернулася до видавництва з вимогою про сплату гонорару. Видавництво відмовило

в зв'язку з тим, що договором було передбачено право на перевидання книги.

Про який об'єкт цивільних прав йдеться в задачі? Чи є у громадянки Мироненко підстави вимагати виплату гонорару?

Задача 6. На межі присадибних земельних ділянок, які належали Сидору і Петренку, росла груша. Коли груша почала плодоносити між власниками ділянок виник спір про право на плоди.

Визначити, хто має право на плоди. Як врегулювати спір між Сидором і Петренком?

Задача 7. Проведіть класифікацію таких речей:

- колекція поштових марок;
- збірка творів Т. Г. Шевченка;
- 100 кг цукру;
- однокімнатна квартира;
- житловий приватний будинок;
- набір срібних столових приборів;
- знаряддя мисливства;
- речі домашнього вжитку;
- автомобіль.

Задача 8. Василь придбав у магазині нову скрипку. Коли він отримував її від продавця, то той зняв її з вітрини і віддав йому. На запитання «А футляр?» продавець відповів, що футляр продається окремо і потрібно доплатити ще гроші. Василь не погодився з цим і почав вимагати футляр як обов'язковий атрибут до скрипки.

Вирішіть спір. Чи зміниться ситуація, якщо скрипка продаватиметься в комісійному магазині? Охарактеризуйте скрипку як річ.

Задача 9. Іван попросив Петра, щоб той доглянув його корову, поки він на рік поїде у відрядження. За це Петро може брати собі молоко. Через рік корова отелилася двома телятами, яких Петро взяв собі. Після повернення з відрядження Іван звернувся

до Петра, щоб той повернув телят, але останній – відмовився. Тоді Іванов звернувся до суду.

Як вирішити спір? До яких об'єктів цивільних прав слід віднести корову, молоко, телят?

Задача 10. Сидоров, від'їжджаючи у відрядження, здав свою собаку породи шарпей віком два роки, чорної масті до собачого притуку на два тижні. Після повернення, він зайшов забрати тварину і йому видали собаку породи шарпей. Не придавши уваги сумній поведінці собаки він поїхав додому, де і зрозумів, що це не його. В собачому притуці йому відмовили в задоволенні претензії, мотивуючи це тим, що йому повернули собаку з тими ж самими ознаками, з якими він здав. Сидоров не погодився з цим і звернувся до суду.

Як вирішити ситуацію? Охарактеризуйте собаку як об'єкт цивільних прав. Чи може собака як об'єкт цивільних прав бути обмежена у цивільному обороті?

Перелік додаткових запитань

1. Які є види об'єктів цивільних прав за оборотоздатністю?
2. Чим річ відрізняється від майна?
3. Яке значення поділу речей на речі, визначені індивідуальними або родовими ознаками?
4. У чому полягає відмінність рухомих і нерухомих речей?
5. Що розуміють під приналежністю головної речі?
6. Чи може валюта бути платіжним засобом в Україні?
7. До якого виду цінних паперів належить акція?
8. У чому відмінність між послугами і роботами?
9. Які є види інформації?
10. Які нематеріальні блага відносяться до об'єктів цивільних прав?

Список рекомендованих джерел

1. Цивільний кодекс України : Кодекс від 16.01.2003 р. № 435-IV.
URL: <http://zakon3.rada.gov.ua>

2. Господарський кодекс України : Кодекс від 16.01.2003 р. № 436-IV. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua>
3. Про доступ до публічної інформації : Закон України від 13.01.2011 р. № 2939-VI. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua>
4. Про друковані засоби масової інформації (преси) в Україні : Закон України від 16.11.1992 р. № 2782-XII. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua>
5. Про електронні документи та електронний документообіг : Закон України від 22.05.2003 р. № 851-IV. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua>
6. Про електронні довірчі послуги : Закон України від 05.10.2017 р. № 2155-VIII. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua>
7. Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах : Закон України від 05.07.1994 р. № 80/94-ВР. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua>
8. Про інформацію : Закон України від 02.10.1992 р. № 2657-XII. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua>
9. Про науково-технічну інформацію : Закон України від 25.06.1993 р. № 3322-XII. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua>
10. Про приватизаційні папери : Закон України від 06.03.1992 р. № 2173-XII. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua>
11. Про цінні папери та фондовий ринок : Закон України від 23.02.2006 р. № 3480-IV. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua>
12. Про державну таємницю : Закон України від 21.01.1994 р. № 3855-XII. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua>
13. Аксютіна А. В. Поняття «послуга» як цивільно-правова категорія. *Порівняльно-аналітичне право*. 2019. № 4. С. 91–93.
14. Заїка Ю. Інформація в системі об'єктів цивільних прав. *Підприємство, господарство і право*. 2017. № 1. С. 240–245.
15. Кодинець А. О. Інформація як об'єкт цивільно-правової охорони. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право»*. 2016. Вип. 39. Т. 1. С. 58–61.
16. Скрипник В. Донорські органи як об'єкти цивільних правовідносин. *Підприємництво, господарство і право*. 2018. № 5. С. 62–67.
17. Скрипник В. Л. Речі з родовими ознаками як об'єкти цивільних прав. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія Право*. 2017. Вип. 42. С. 93–97.
18. Скрипник В. Речі, обмежені в цивільному обороті, як об'єкти цивільних прав. *Підприємництво, господарство і право*. 2018. № 1. С. 36–40.
19. Шимон С. І. Теорія майнових прав як об'єктів цивільних правовідносин : монографія. К. : Юрінком Інтер, 2014. 664 с.

Тема 5

ПРАВОЧИНИ

1. Тестові завдання.
2. Задачі.
3. Перелік додаткових запитань.
4. Список рекомендованих джерел.

Тестові завдання

Правочин – це:

1. Діяльність особи, що тягне за собою юридичні наслідки.
2. Діяльність особи із застосуванням норм права.
3. Дія особи, спрямована на набуття, зміну або припинення цивільних прав та обов'язків.
4. Контракт, угода.
5. Цивільно-правовий договір.

Що з переліченого належить до загальних вимог, які необхідні для чинності правочину (ст. 203 ЦК України)?

1. Правочин має вчинятися у письмовій формі.
2. Правочин, що вчиняється батьками (усиновлювачами), може не враховувати інтереси їхніх малолітніх, неповнолітніх чи непрацездатних дітей.
3. Зміст правочину повинен відповідати тільки Цивільному кодексу України.
4. Волевиявлення учасника правочину має бути свідомим.
5. Особа, яка вчиняє правочин, повинна мати необхідний обсяг цивільної дієздатності.

У письмовій формі належить вчиняти правочини:

1. Лише між юридичними особами.
2. Лише між фізичною та юридичною особою, крім тих, що вчиняються усно.
3. Між фізичними особами.
4. Між юридичними особами, між фізичною та юридичною особою, крім тих, що можуть вчинятися усно. правочини фізичних осіб між собою на суму, що перевищує у двадцять і більше разів розмір неоподаткованого мінімуму доходів громадян, окрім тих, що можуть вчинятися усно.
5. Між фізичною особою та державою.

Правочин, недійсність якого безпосередньо не встановлена законом, але одна зі сторін або інша заінтересована особа заперечує його дійсність на підставах, встановлених законом – це:

1. Нікчемний правочин.
2. Оспорюваний правочин.
3. Неправомірний правочин.
4. Заперечний правочин.
5. Незаконний правочин.

Який із перерахованих правочинів відноситься до нікчемних?

1. Правочин, що порушує публічний порядок.
2. Правочин, вчинений під впливом обману.
3. Фіктивний правочин.
4. Правочин, вчинений під впливом помилки.
5. Правочин, вчинений під впливом тяжкої обставини.

Який із зазначених правочинів є фіктивним?

1. Укладений внаслідок неправильного сприйняття сторонами їх прав та обов'язків.
2. Укладений без наміру настання реальних правових наслідків за наявності умислу у діях однієї зі сторін правочину.
3. Укладений з наміром одержання користі від вчиненого правочину.

4. Вчинений сторонами для приховання іншого правочину.
5. Укладений без наміру створення правових наслідків, які обумовлювалися цим правочином.

Відповідно до Цивільного кодексу України особи, які вчинили дво- або багатосторонній правочин, мають право відмовитися від нього у разі:

1. Якщо не завдано шкоди жодній стороні правочину.
2. За волевиявленням хоча б однієї сторони правочину.
3. Якщо умови правочину повністю виконані сторонами.
4. У випадку відсутності претензій сторін одна до одної.
5. Якщо правочин вчинено в усній формі.

У якій формі вчиняється відмова від правочину?

1. У письмовій формі.
2. В усній формі, якщо сума правочину не перевищує 500 гривень.
3. Нотаріально засвідченій письмовій формі.
4. У такій самій формі, в якій вчинено правочин.
5. Законом не передбачено.

У правочині, який вчинено під впливом помилки, суттєве значення має помилка щодо:

1. Форми правочину.
2. Прав та обов'язків сторін.
3. Меті правочину.
4. Мотивів правочину.
5. Усі відповіді правильні.

До правових наслідків вчинення правочину під впливом обману належить:

1. Відшкодування збитків у подвійному розмірі.
2. Відшкодування збитків та моральної шкоди.
3. Відшкодування збитків.
4. Відшкодування збитків у подвійному розмірі та моральної шкоди.
5. Звернення виконаного за таким правочином у дохід держави.

Якого правочину не існує?

1. Реального.
2. Каузального.
3. Конклюдентного.
4. Відплатного.
5. Одностороннього.

Консенсуальний – це правочин:

1. Для настання правових наслідків достатньо досягнення домовленості сторонами за всіма важливими умовами правочину.
2. Для настання правових наслідків достатньо мовчазної згоди.
3. Для настання правових наслідків необхідним є передання речі.
4. Для настання правових наслідків потрібно дотриматися встановленої законом форми.
5. Для здійснення якого достатньо пропозиції вчинити дію.

Правочини щодо розпорядження майном та інші правочини, що виходять за межі дрібних побутових, вчиняються особою, цивільна дієздатність якої обмежена, за згодою:

1. Нотаріуса.
2. Суду.
3. Опікуна.
4. Прокурора.
5. Піклувальника.

Недійсний правочин:

1. Не створює правових наслідків.
2. Не створює юридичних наслідків, окрім тих, що пов'язані з його недійсністю.
3. Припиняє права та обов'язки осіб, які його вчинили.
4. Підлягає розірванню судом.
5. Вважається припиненим.

У разі недійсності правочину:

1. Усе отримане сторонами стягується в дохід держави.

2. Кожна зі сторін зобов'язана відшкодувати другій стороні заподіяну шкоду.

3. Боржник зобов'язаний відшкодувати заподіяну шкоду кредитору.

4. Кожна зі сторін зобов'язана повернути другій стороні у натурі все, що вона одержала на виконання цього правочину, а в разі неможливості такого повернення відшкодувати вартість того, що одержано.

5. Усе отримане сторонами стягується судом на користь територіальної громади.

У разі недодержання вимоги закону про нотаріальне посвідчення одностороннього правочину такий правочин:

1. Є незаконним.
2. Вважається неукладеним.
3. Є нікчемним.
4. Є оспорюваним.
5. Може бути визнаний недійсним судом.

Недійсність окремої частини правочину:

1. Має наслідком недійсність інших його частин.
2. Не має наслідком недійсності інших його частин і правочину загалом, якщо можна припустити, що правочин був би вчинений і без включення до нього недійсної частини.
3. Не має наслідком недійсності інших його частин і правочину загалом.
4. Є підставою для визнання судом правочину недійсним.
5. Є підставою для його оспорення стороною або заінтересованою особою.

Удаваним є правочин:

1. Який вчинено сторонами для приховання іншого правочину, який вони насправді вчинили.
2. Який вчинено без наміру створення правових наслідків, які обумовлювалися цим правочином.
3. Який не створює юридичних наслідків.
4. Недійсність якого встановлена законом.
5. Який вчинений з порушенням внутрішньої волі особи.

Презумпція правомірності правочину означає:

1. Будь-який правочин є законним.
2. Правочин є правомірним, якщо відповідає умовам дійсності.
3. Правочин є правомірним, якщо його недійсність безпосередньо не встановлена законом або якщо він не визнаний судом недійсним.
4. Правочин є правомірним, якщо він вчинений у встановленій законом формі.
5. Правочин є правомірним, якщо він не суперечить інтересам держави і суспільства, його моральним засадам.

Одностороннім правочином є:

1. Погоджена дія двох або більше сторін.
2. Домовленість, у якому правами та обов'язками наділені обидві сторони.
3. Договір.
4. Дія однієї сторони, яка може бути представлена однією або кількома особами.
5. Дія сторони, яка може бути представлена лише однією особою.

У нотаріальній формі належить вчиняти правочини:

1. Укладені щодо земельної ділянки.
2. Укладені щодо транспортного засобу.
3. Укладені між юридичними особами щодо рухомих речей.
4. Укладені між фізичними особами щодо рухомих речей.
5. Між фізичними особами на суму, що перевищує у 20 і більше разів розмір неоподаткованого мінімуму доходів громадян.

Правочин, вчинений без дозволу органу опіки і піклування, може бути визнаний дійсним:

1. Якщо він відповідає загальним умовам чинності правочину.
2. У разі вчинення його в нотаріальній формі.
3. Якщо він відповідає інтересам фізичної особи, над якою встановлено опіку або піклування.
4. На вимогу фізичної особи, над якою встановлено опіку або піклування.
5. За ініціативою суду.

Усно може вчинятися правочин:

1. Між фізичними особами на суму 5 000 гривень.
2. Між фізичною та юридичною особами, якщо повністю виконується сторонами у момент вчинення.
3. Якщо закон передбачає письмову форму, а одна зі сторін висуває вимогу вчинення правочину усно.
4. Якщо його неможливо вчинити письмово та підписати сторонами.
5. Якщо вчинений між юридичними особами.

Правочин, який вчинено внаслідок зловмисної домовленості представника однієї сторони з іншою, визнається судом:

1. Незаконним.
2. Нікчемним.
3. Заперечним.
4. Недійсним.
5. Дійсним.

Багатосторонній правочин – це:

1. Дія однієї або двох сторін.
2. Дія однієї сторони, яка породжує правові наслідки.
3. Домовленість двох і більше осіб.
4. Погоджена дія двох і більше осіб.
5. Погоджена дія двох і більше сторін.

На вимогу опікуна правочин, вчинений недієздатною фізичною особою, може бути визнано судом дійсним, якщо буде встановлено, що він:

1. Відповідає волі недієздатної фізичної особи.
2. Спрямований на настання правових наслідків.
3. Вчинений на користь недієздатній фізичній особі.
4. Вчинений зі згоди органу опіки та піклування.
5. Вчинений з дотриманням встановленої законом форми.

Кабальний правочин – це:

1. Правочин, вчинений особою під впливом тяжкої для неї обставини і на вкрай невігідних умовах.

2. Правочин, вчинений особою під впливом помилки.
3. Правочин, вчинений особою під впливом насильства.
4. Правочин, вчинений особою під впливом обману.
5. Правочин, що порушує публічний порядок.

Воля сторони до вчинення правочину може виражатися

її мовчанням у випадках:

1. Встановлених договором або законом.
2. Встановлених звичаями ділового обороту.
3. Встановлених рішенням суду.
4. Коли правочин вчиняється в усній формі.
5. Якщо правочин відповідає встановленим вимогам.

Які правочини не можуть вчинятись усно?

1. Які підлягають нотаріальному посвідченню.
2. Для яких недодержання письмової форми має наслідком їх недійсність.
3. Які підлягають державній реєстрації.
4. Укладені між юридичними особами.
5. Усі відповіді правильні.

Договір – це:

1. Одно- або багатосторонній правочин.
2. Дво- чи багатосторонній правочин.
3. Багатосторонній правочин, який вчиняється у передбачених законом випадках.
4. Двосторонній правочин, який вчиняється виключно у передбачених законом випадках.
5. Односторонній правочин.

Тлумачення змісту правочину здійснюється:

1. Виключно сторонами.
2. Виключно судом.
3. Сторонами або судом на вимогу однієї або обох сторін.
4. Арбітражним судом.
5. Нотаріусом.

За бажанням фізичної або юридичної особи нотаріально посвідчені можуть бути:

1. Будь-які правочини.
2. Правочини, у яких нотаріальне посвідчення вимагає закон.
3. Правочини, які не виконуються в момент вчинення.
4. Правочини, які зачіпають інтереси держави і суспільства.
5. Дво- або багатосторонні правочини.

Недопущення реституції – це:

1. Стягнення в дохід держави всього одержаного сторонами за правочином.
2. Повернення сторін у попереднє становище до вчинення правочину.
3. Повернення кожною стороною іншій стороні все, що вона одержала на виконання такого правочину.
4. Витребування своєї речі неволодіючим власником від володіючого невластника.
5. Відшкодування винною стороною збитків та моральної шкоди.

Правочин вважається таким, що порушує публічний порядок, якщо:

1. Він був спрямований на порушення конституційних прав і свобод людини і громадянина, знищення, пошкодження майна фізичної або юридичної особи, держави, Автономної Республіки Крим, територіальної громади, незаконне заволодіння ним.
2. Він суперечить інтересам держави та суспільства.
3. Він суперечить моральним засадам суспільства.
4. Він не відповідає вимогам, додержання яких є необхідним для його чинності.
5. Суперечить актам цивільного законодавства.

Правові наслідки вчинення правочину недієздатною особою:

1. Піклувальник може схвалити дрібний побутовий правочин, вчинений недієздатною особою.
2. Суд може визнати правочин недійсним.

3. На вимогу опікуна суд може визнати правочин дійсним, якщо такий правочин підлягає нотаріальному посвідченню.

4. Опікун може схвалити дрібний побутовий правочин, вчинений недієздатною особою.

5. Дієздатна сторона зобов'язана відшкодувати недієздатній фізичній особі моральну шкоду, якщо буде встановлено, що вона знала про психічний розлад або недоумство іншої сторони.

Який із правочинів не є нікчемним?

1. Правочин, що порушує публічний порядок.

2. Договір, у якому не додержано сторонами вимоги закону про нотаріальне посвідчення.

3. Правочин, вчинений без дозволу органу опіки та піклування.

4. Правочин, вчинений малолітньою особою за межами її цивільної дієздатності та не схвалений батьками.

5. Правочин, вчинений під впливом обману.

У разі недодержання вимоги закону про нотаріальне посвідчення одностороннього правочину суд може визнати такий правочин _____, якщо він відповідав справжній волі особи, яка його вчинила, а нотаріальному посвідченню перешкоджає обставина, яка не залежала від її волі (доповніть речення):

1. Законним.

2. Реальним.

3. Дійсним.

4. Недійсним.

5. Умовним.

Якщо обома сторонами правочину є малолітні, то:

1. Правочин є оспорюваний.

2. Правочин визнається судом дійсним, якщо вчинений в усній формі.

3. Суд визнає правочин нікчемним.

4. Кожна зі сторін зобов'язана повернути другій стороні все, що одержала за цим правочином, у натурі.

5. У разі неможливості повернення майна малолітні особи відшкодовують його вартість.

Правові наслідки недійсності нікчемного правочину, які встановлені законом:

1. Можуть змінюватися за домовленістю сторін.
2. Можуть бути змінені судом.
3. Є диспозитивними.
4. Можуть змінюватися за умов їх особливого застосування.
5. Не можуть змінюватися за домовленістю сторін.

Що береться до уваги в разі тлумачення правочину, якщо немає можливості визначити справжню волю особи, яка вчинила правочин?

1. Мета правочину.
2. Текст типового договору.
3. Зміст попередніх договорів.
4. Усталена практика відносин між сторонами.
5. Усі зазначені варіанти.

Що є місцем вчинення одностороннього правочину, якщо у правочині не вказано місце його вчинення?

1. Місце проживання фізичної особи.
2. Місце розташування юридичної особи.
3. Місце вираження волі сторони.
4. Місце виконання стороною обов'язку, породженого правочиною.
5. Місце перебування сторони.

У разі неможливості повернення одержаного майна в натурі внаслідок вчинення недійсного правочину, відшкодовується:

1. Вартість майна за цінами, які існували на момент вчинення правочину.
2. Реальні збитки.
3. Вартість майна за цінами, які існують на момент відшкодування.

4. Моральна шкода.
5. Упущена вигода.

Нікчемний правочин або правочин, визнаний судом недійсним, є недійсним з моменту:

1. Визнання судом недійсності.
2. Набрання чинності рішення суду про недійсність правочину.
3. Обумовленого сторонами.
4. Передачі речі.
5. Його вчинення.

Задачі

Задача 1. У 2011 р. Березовська купила на ринку у невідомого громадянина золотий браслет, заплативши за нього 6 000 грн. У 2019 р. вона подарувала його своїй сестрі Ірині. В цьому ж році органами поліції був затриманий Юрченко, який скоїв у 2010 р. крадіжку золотих речей із ювелірної крамниці. На допиті він назвав ряд осіб, зокрема і Березовську, яким продав викрадене. Як було встановлено вартість золотого браслету, проданого Юрченком Березовській, становить 2 000 грн.

Чи дійсні правочини між Юрченком і Березовською, між Березовською і її сестрою?

Чи може ювелірна крамниця захистити свої права шляхом визнання таких правочинів недійсними?

Чи не пропущений строк позовної давності захисту порушеного права?

Задача 2. Ходоровський подарував Петренку японський магнітофон, який коштував значну суму. Через кілька днів він звернувся з позовом до суду з проханням визнати цей правочин недійсним. У позовній заяві він сказав, що Петренко змусив його подарувати магнітофон, оскільки в протилежному випадку повідомить нареченій Ходоровського, що той лікувався від хронічного алкоголізму.

Яке рішення повинен прийняти суд?

Задача 3. Дорошенко страждав хронічною душевною хворобою, яку з боку було складно помітити. Тітка хворого призначена його опікуном, але за характером роботи часто була змушена відлучатися з домівки. Повернувшись з відрядження, вона дізналася, що Дорошенко у її відсутності продав Адейкіну спільний гарнітур. Тому вона подала позов про повернення гарнітуру. Адейкін проти позову заперечував, вказуючи на те, що він не знав про знаходження Дорошенка під опікою, сплатив всю суму повністю, затратив кошти на перевезення меблів і не повинен зазнавати збитків від того, що тітка залишила племінника без нагляду.

Яке рішення повинен винести суд?

Задача 4. Власова за нотаріально посвідченим правочином подарувала Несторову 1/3 частину житлового будинку. Через два роки вона подала позов на Несторова про визнання договору недійсним. Свою вимогу вона мотивувала тим, що сама зробити ремонт будинку була не в змозі через нестачу коштів і будівельних матеріалів, а Несторов за дарунок пообіцяв (в усній формі) це зробити.

Яке рішення повинен прийняти суд?

Задача 5. Тимчишин погодився продати Черкунову телевізор за 1 500 грн. Черкунов віддав гроші Тимчишину, але той передати телевізор відмовився. Черкунов звернувся з позовом до суду з вимогою повернення йому грошей. У судовому засіданні Тичишин заявив, що ніякого договору з позивачем не укладав і грошей від нього не отримував. Черкунов же стверджував, що при укладенні договору були присутні Лосев і Дружко, які можуть підтвердити факт передачі ним грошей відповідачу.

Як вирішити спір?

Задача 6. Дунаєвський придбав у комісійному магазині картину видатного художника і повісив її у своєму кабінеті, прикріпивши до неї табличку з даними про автора. Один із його клієнтів звернув увагу на те, що картина є підробкою, оскільки її оригінал знаходиться в музеї. Дунаєвський звернувся до фахівців, які підтвердили, що картина є копією. Тоді він подав до суду позов про визнання договору купівлі-продажу недійсним і про повернення

йому виплаченої за картину суми. В судовому засіданні представник магазину повідомив, що магазин не знав про підробку картини.

Яке рішення повинен прийняти суд?

Чи зміниться рішення суду, якщо б магазин, продаючи, знав про підробку картини?

Задача 7. Власник житлового будинку Назарова уклала договір довічного утримання з Волович. Після смерті Назарової її спадкоємці пред'явили позов про визнання договору довічного утримання недійсним як укладеного під впливом тяжкої обставини і на край не вигідних умовах.

Як слід вирішити справу?

Задача 8. Коли Нечай В. І. виповнилося 14 років, бабуся в день його народження подарувала йому 500 грн. Нечай В. І. наступного дня купив у батька свого знайомого Чернюха А. А. собаку. Мати Нечай В. І. вимагає, щоб Чернюх А. А. забрав собаку і повернув 500 грн. Оскільки Чернюх А. А. відмовився це зробити, мати Нечай В. І. змушена була звернутися з позовом до суду про визнання договору купівлі-продажу недійсним.

Чи підлягає позов задоволенню?

Задача 9. Між Шапталю та Барановою укладено договір купівлі-продажу квартири № 1 по вул. Сумській, 122 у м. Запоріжжі. Договір засвідчено Запорізькою товарною біржею «Свобода». Водночас були виконані всі умови договору – продавець звільнив квартиру, виписавши з неї дружину, був проведений повний розрахунок відповідно до договору. Згодом Баранова продала вказану квартиру Гірко, оформивши договір купівлі-продажу в нотаріуса. Після смерті Шаптали його дочка Васильченко заявила про позов щодо визнання договорів купівлі-продажу квартири недійсними у зв'язку з тим, що перший договір відчуження квартири, укладений між Шапталю та Барановою, не відповідає вимогам закону, оскільки при його укладенні не була дотримана нотаріальна форма, тому договір, укладений в подальшому, також повинен бути визнаний недійсним. З метою захисту своїх прав Баранова та Гірко заявили зустрічний позов про визнання першого договору дійсним.

Вирішіть спір.

Задача 10. Підозрюваний Анікін з метою уникнення можливого накладення арешту на майно уклав зі своїм знайомим Моховим договір купівлі-продажу гаражу. Анікін і Мохов домовилися, що Мохов буде безкоштовно користуватися гаражем, на право власності не претендуватиме, а через п'ять років поверне його. Під час обшуку в квартирі Анікіна була виявлена розписка Мохова з таким зобов'язанням.

Які правові наслідки вказаних дій? Які ознаки фіктивного правочину і чим від відрізняється від удаваного? До якого виду недійсних правочинів слід відносити фіктивні правочини?

Перелік додаткових запитань

1. За якими ознаками дію особи можна віднести до правочинів?
2. Які ви знаєте форми вчинення правочинів?
3. Чи може бути сторона в правочині з множинністю осіб?
4. Який порядок визначення місця вчинення правочину?
5. Які вимоги чинності правочину визначає законодавець?
6. Які підстави недійсності правочину?
7. Які правочини законодавець відносить до оспорюваних (нікчемних)?
8. У чому різниця між фіктивними та удаваними правочинами?
9. Що розуміють під термінами «двостороння реституція», «одностороння реституція», «недопущення реституції»?
10. Які правові наслідки наступають при визнанні правочину недійсним, його частини?

Список рекомендованих джерел

1. Цивільний кодекс України : Кодекс від 16.01.2003 р. № 435-IV.
URL: <http://zakon3.rada.gov.ua>
2. Господарський кодекс України : Кодекс від 16.01.2003 р. № 436-IV.
URL: <http://zakon3.rada.gov.ua>

3. Про електронні документи та електронний документообіг : Закон України від 22.05.2003 р. № 851-IV. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua>
4. Про електронні довірчі послуги : Закон України від 05.10.2017 р. № 2155-VIII. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua>
5. Навальнева Н. Конфіскаційні санкції в цивільному праві за вчинення недійсного правочину. *Підприємництво, господарство і право*. 2019. № 8. С. 21–25.
6. Таш'ян Р. Доктрина «culpa in contrahendo» в ученні про недійсність правочинів. *Підприємництво, господарство і право*. 2021. № 1. С. 36–40.
7. Таш'ян Р. Правова природа повернення одержаного за недійсним правочином: історичний аспект. *Підприємство, господарство і право*. 2017. № 3. С. 49–53.
8. Цуріков М. О. Система правочинів, що підлягають державній реєстрації : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: 12.00.03. Х., 2011. 21 с.
9. Ясечко С. В. Правочини з нематеріальними благами як правопороджуючі, правозмінюючі, правоприпиняючі юридичні факти. *Eurasian academic Research Journal*. 2016. № 3. С. 67–71.

Тема 6

ПРЕДСТАВНИЦТВО І ДОВІРЕНІСТЬ. СТРОКИ ТА ТЕРМІНИ. ПОЗОВНА ДАВНІСТЬ

- 1. Тестові завдання.*
- 2. Задачі.*
- 3. Перелік додаткових запитань.*
- 4. Список рекомендованих джерел.*

Тестові завдання

Правовідношення, в якому одна сторона (представник) зобов'язана або має право вчинити правочин від імені іншої сторони, яку вона представляє – це:

1. Представництво.
2. Уповноваження.
3. Правонаступництво.
4. Довірицтво.
5. Зобов'язання.

Представником за законом є:

1. Довіритель.
2. Батьки.
3. Органи Національної поліції.
4. Прокурор.
5. Органи державної влади.

Хто є законним представником малолітніх, неповнолітніх, недієздатних?

1. Батько.
2. Опікун.
3. Усиновлювач.
4. Матір.
5. Усі відповіді правильні.

Особа, яка постійно та самостійно виступає представником підприємців при укладенні ними договорів у сфері підприємницької (комерційної) діяльності є:

1. Законним представником.
2. Комерційним представником.
3. Довірителем.
4. Агентом.
5. Уповноваженим.

Особа, яка виступає представником підприємців – це:

1. Комерційний представник.
2. Агент.
3. Діловий представник.
4. Філіал.
5. Усі відповіді правильні.

Строк, у межах якого особа може звернутися до суду з вимогою про захист свого цивільного права або інтересу – це:

1. Довіреність.
2. Правоздатність.
3. Правовідносини.
4. Позовна давність.
5. Лізинг.

Відповідно до ЦК України строки – це:

1. Певний момент у часі, з настанням якого пов'язана дія чи подія, яка має юридичне значення.

2. Певна подія, з настанням якої пов'язана дія чи подія, яка має юридичне значення.

3. Певний період у часі, зі впливом якого пов'язана дія чи подія, яка має юридичне значення.

4. Певний період у часі, з появою якого пов'язана дія чи подія, яка має юридичне значення.

5. Усі відповіді правильні.

Чи може бути збільшена за домовленістю сторін тривалість позовної давності?

1. Так.

2. Може тільки стосовно певних видів правопорушень.

3. Ні.

4. Тільки за рішенням Верховного Суду.

5. Це питання не врегульовано ЦК України.

Довіреність видається на строк:

1. Вказаний у довіреності.

2. Вказаний у законі.

3. На 1 рік.

4. На 3 місяці.

5. Вказаний в ухвалі суду.

Комерційним представником є особа, яка:

1. Постійно та самостійно виступає представником підприємців при укладенні ними договорів у сфері підприємницької діяльності.

2. Не є суб'єктом підприємницької діяльності.

3. Від власного імені, за рахунок іншої особи укладає договори у сфері підприємницької діяльності.

4. Від власного імені, за власний рахунок укладає договори у сфері підприємницької діяльності.

5. Постійно та самостійно виступає представником підприємців при вчиненні ними односторонніх правочинів у сфері підприємницької діяльності.

Повноваження комерційного представника можуть бути підтвержені:

1. Лише письмовим договором про комерційне представництво.

2. Лише довіреністю.
3. Лише договором доручення.
4. Письмовим договором між ним та особою, яку він представляє, або довіреністю.
5. Договором про комерційне посередництво.

Якщо строк довіреності не встановлений, вона:

1. Є чинною 3 місяці.
2. Зберігає чинність до припинення її дії.
3. Є нікчемною.
4. Є незаконною.
5. Зберігає чинність до внесення змін юридичною особою.

Довіреність, у якій не вказана дата її вчинення:

1. Вважається законом недійсною.
2. Є нікчемною.
3. Є оспорюваною.
4. Є фіктивною.
5. Вважається укладеною строком на 3 місяці.

Представник може передати своє повноваження іншій особі, якщо:

1. Це встановлено договором або законом.
2. Це встановлено лише договором.
3. Це встановлено лише законом.
4. Це встановлено в усній формі.
5. Лише за наявності ознак комерційного представництва.

Повноваження комерційного представника можуть бути підтвержені:

1. Усним договором між ним та особою, яку він представляє.
2. Письмовим договором між ним та особою, яку він представляє.
3. Відповідним договором згідно із законом.
4. Не підтверджуються згідно зі ст. 243 ЦК України.
5. Актом юридичної особи.

Довіреність – це:

1. Письмовий документ, що видається однією особою іншій для представництва перед третіми особами.
2. Документ на здійснення юридичних дій або правочинів певного типу.
3. Повноваження представника на вчинення широкого кола правочинів та пов'язаних з ними юридичних дій.
4. Повноваження на здійснення юридичних дій або правочинів певного типу.
5. Усі відповіді правильні.

Довіреність зазвичай укладається в:

1. Усній формі.
2. Письмовій формі.
3. Письмовій формі з нотаріальним посвідченням.
4. На розсуд сторін.
5. Усі відповіді правильні.

Особа, яка видала довіреність, може в будь-який час її скасувати, окрім:

1. Випадків, коли такі дії можуть завдати збитки представнику.
2. Безвідкличної довіреності.
3. Випадків, коли такі дії можуть завдати збитки особі, яка видала довіреність.
4. Випадків, передбачених договором.
5. Випадків, передбачених законом.

Не допускається здійснення комерційним представником від імені особи, яку він представляє, правочинів, котрі:

1. Стосуються його особисто.
2. Стосуються підприємницької діяльності.
3. Стосуються адвокатської таємниці.
4. Стосуються нотаріальної таємниці.
5. Стосуються адвокатської та нотаріальної діяльності.

Сторонами правовідносин представництва є:

1. Фізична особа та представник.

2. Представник та особа, яку він представляє.
3. Юридична особа та представник.
4. Нотаріус та представник.
5. Опікун, піклувальник та представник.

Представником може бути лише:

1. Фізична особа підприємець.
2. Юридична особа, зареєстрована в Україні.
3. Юридична особа, зареєстрована за кордоном.
4. Дієздатна фізична особа.
5. Обмежено дієздатна фізична особа.

Згідно з правовідношенням представництва представник зобов'язаний або має право:

1. Вчинити правочин.
2. Укласти договір.
3. Укласти угоду.
4. Укласти договір оферти.
5. Укласти договір підряду.

Правочином є:

1. Дія особи, спрямована на набуття, зміну або припинення цивільних прав та обов'язків.
2. Пропозиція певній стороні укласти договір з урахуванням викладених умов.
3. Домовленість двох сторін, за якою одна сторона (підрядник) зобов'язується на свій ризик виконати певну роботу за завданням іншої сторони (замовник), а замовник зобов'язується прийняти та оплатити виконану роботу.
4. Дія особи, за якою продавець зобов'язується передати майно у власність покупцеві, а покупець зобов'язується прийняти майно і сплатити за нього певну грошову суму.
5. Правильної відповіді немає.

Представництво виникає на підставі:

1. Договору.
2. Закону.

3. Акта органу юридичної особи.
4. З іншого, встановленого актами цивільного законодавства.
5. Усі відповіді правильні.

Самостійним різновидом добровільного представництва є:

1. Комерційне представництво.
2. Представництво за законом.
3. Представництво за довіреністю.
4. Довіреність юридичної особи.
5. Довіреність фізичної особи.

Строк, що визначений роками, спливає:

1. В останній день останнього року строку.
2. У відповідні місяць та число останнього року строку.
3. В останній день відповідного місяця останнього року строку.
4. В останній робочий день останнього року строку.
5. У передостанній день останнього року строку.

Загальна позовна давність встановлюється тривалістю:

1. У три роки.
2. В один рік.
3. У п'ять років.
4. У десять років.
5. У два роки.

З якого моменту починається перебіг позовної давності у разі порушення права або інтересу неповнолітньої особи?

1. Від дня досягнення нею 16 років.
2. Від дня, коли особа могла довідатися про порушення свого права або про особу, яка його порушила.
3. Від дня, коли особа довідалася про порушення свого права або про особу, яка його порушила.
4. Від дня досягнення нею повноліття.
5. Від дня досягнення нею 14 років.

Перебіг позовної давності переривається:

1. Вчиненням особою дії, що свідчить про визнання нею свого боргу або іншого обов'язку.
2. Дією непереборної сили.
3. Встановленням мораторію.
4. У разі зупинення дії закону або іншого нормативно-правового акта, що регулює відповідні відносини.
5. Дією переборної сили.

На які вимоги позовна давність не поширюється?

1. Про витребування майна з чужого незаконного володіння.
2. Про розірвання договору.
3. Про стягнення неустойки.
4. Про відшкодування шкоди, завданої каліцтвом, іншим ушкодженням здоров'я або смертю.
5. Про розірвання закону.

Строк та термін можуть бути визначені:

1. Актами цивільного законодавства.
2. Правочином або рішенням суду.
3. Актами сімейного законодавства.
4. Актами цивільного законодавства, правочином або рішенням суду.
5. Рішенням адміністрації.

Термін визначається:

1. Календарними днями.
2. Календарними місяцями.
3. Календарною датою.
4. Календарною датою або вказівкою на подію.
5. Вказівкою на подію.

Перебіг строку починається:

1. З наступного дня.
2. З наступного дня після відповідної календарної дати або настання події, з якою пов'язано його початок.
3. З настання події, з якою пов'язано його початок.

4. З попереднього дня.
5. З попереднього дня після відповідної календарної дати.

Строк, що визначений у півмісяця, дорівнює:

1. П'ятнадцяти дням.
2. Десяти дням.
3. Двадцяти дням.
4. Двадцяти п'яти дням.
5. Дванадцяти дням.

Цивільні процесуальні строки – це:

1. Строки, встановлені ЦПК для вчинення дій учасниками процесу в цивільному судочинстві.
2. Строки, встановлені ЦПК для вчинення процесуальних дій адміністрацією і учасниками процесу в цивільному судочинстві.
3. Строки для вчинення процесуальних дій судом і учасниками процесу в цивільному судочинстві.
4. Строки, встановлені СПК для вчинення процесуальних дій судом і учасниками процесу в цивільному судочинстві.
5. Строки, встановлені ЦПК для вчинення процесуальних дій судом і учасниками процесу в цивільному судочинстві.

Строки вважаються здані своєчасно якщо:

1. Дані здані до установи зв'язку до закінчення останнього дня строку.
2. Повідомлення, здані до установи зв'язку до закінчення останнього дня строку.
3. Письмові заяви та повідомлення, здані до установи зв'язку до закінчення останнього дня строку.
4. Письмові заяви здані до установи зв'язку до закінчення останнього дня строку.
5. Письмові заяви та повідомлення, не здані до установи зв'язку до закінчення останнього дня строку.

Перебіг позовної давності за вимогами про визнання недійсним правочину, вчиненого під впливом насильства, починається:

1. Від дня вчинення насильства.

2. Від дня припинення насильства.
3. Від дня початку насильства.
4. Від дня початку припинення насильства.
5. Від дня початку правочину.

Перебіг позовної давності за вимогами про застосування наслідків нікчемного правочину починається:

1. Від дня, коли почалося його виконання.
2. Від дня, коли почалося його вчинення.
3. Від року, коли припинилося його виконання.
4. Від дня, коли припинилося його вчинення.
5. Від місяця, коли почалося його вчинення.

За зобов'язаннями з визначеним строком виконання перебіг позовної давності починається:

1. Зі спливом дати виконання.
2. Зі спливом часу виконання.
3. Зі спливом днів виконання.
4. З початком строку виконання.
5. Зі спливом строку виконання.

Якщо суд визнає поважними причини пропущення позовної давності, порушене право підлягає:

1. Юридичній допомозі.
2. Оскарженню.
3. Закриттю.
4. Розгляду.
5. Захисту.

Зі спливом позовної давності до основної вимоги вважається, що позовна давність:

1. Закінчена.
2. Розглянута.
3. Спливла.
4. Оскаржена.
5. Підлягає юридичній допомозі.

Якщо частина строку, що залишилася, є меншою ніж шість місяців, вона подовжується:

1. До трьох місяців.
2. До шести місяців.
3. До двох місяців.
4. До чотирьох місяців.
5. До п'яти місяців.

Коли позов не зараховується до позовної давності?

1. Якщо суд залишив без розгляду позов, пред'явлений в адміністративному провадженні, час від дня пред'явлення позову до набрання законної сили судовим рішенням, яким позов залишено без розгляду.

2. Якщо суд залишив без розгляду заяву, пред'явлений в адміністративному провадженні, час від дня пред'явлення позову до набрання законної сили судовим рішенням, яким позов було залишено без розгляду.

3. Якщо суд залишив без розгляду позов, пред'явлений у кримінальному провадженні, час від місяця пред'явлення позову до набрання законної сили судовим рішенням, яким позов було залишено без розгляду.

4. Якщо суд залишив без розгляду позов, пред'явлений у кримінальному провадженні, час від дня пред'явлення позову до набрання законної сили судовим рішенням, яким позов було залишено без розгляду.

5. Якщо суд залишив без розгляду заяву, пред'явлений у кримінальному провадженні, час від дня пред'явлення позову до набрання законної сили судовим рішенням, яким заяву було залишено без розгляду.

Після переривання перебіг позовної давності:

1. Не починається.
2. Починається через три місяці.
3. Починається заново.
4. Починається після двох місяців.
5. Починається після чотирьох місяців.

Початок перебігу позовної давності?

1. За згодами з визначеним строком виконання перебіг позовної давності починається зі спливом строку виконання.
2. За заявами з визначеним строком виконання перебіг позовної давності починається зі спливом строку виконання.
3. За зобов'язаннями з визначеним строком виконання перебіг позовної давності починається зі спливом строку виконання.
4. За попередженнями з визначеним строком виконання перебіг позовної давності починається зі спливом строку виконання.
5. За протоколами з визначеним строком виконання перебіг позовної давності починається зі спливом строку виконання.

Зупинення перебігу позовної давності:

1. У разі відстрочення виконання зобов'язання (мораторій) на підставах, встановлених законом.
2. Якщо позивач або відповідач не перебуває у складі Збройних Сил України або в інших створених відповідно до закону військових формуваннях, що переведені на воєнний стан.
3. Якщо пред'явленню позову не перешкоджала надзвичайна або невідворотна за даних умов подія (непереборна сила).
4. У разі не закінчення дії закону або іншого нормативно-правового акта, який регулює відповідні відносини.
5. У разі не відстрочення виконання зобов'язання (мораторій) на підставах, встановлених законом.

Переривання перебігу позовної давності:

1. Час, що минув до переривання перебігу позовної давності, до нового строку зараховується.
2. Час, що минув до переривання перебігу позовної давності, до нового строку зараховується до п'яти днів.
3. Час, що минув до переривання перебігу позовної давності, до нового строку зараховується до трьох днів.
4. Час, що минув до переривання перебігу позовної давності, до нового строку зараховується до семи днів.
5. Час, що минув до переривання перебігу позовної давності, до нового строку не зараховується.

За регресними зобов'язаннями перебіг позовної давності починається:

1. Від дня виконання основного зобов'язання.
2. Від місяця виконання основного зобов'язання.
3. Від року виконання основного зобов'язання.
4. Від трьох днів виконання основного зобов'язання.
5. Немає правильної відповіді.

Від дня припинення обставин, що були підставою для зупинення перебігу позовної давності, перебіг позовної давності продовжується з:

1. Урахуванням дня, що минув до його зупинення.
2. Урахуванням місяця, що минув до його зупинення.
3. Урахуванням року, що минув до його зупинення.
4. Урахуванням часу, що минув до його зупинення.
5. Урахуванням тижня, що минув до його зупинення.

Наслідки спливу позовної давності:

1. Особа, яка виконала зобов'язання після спливу позовної давності, не має права вимагати повернення виконаного, навіть якщо вона у момент виконання знала про сплив позовної давності.

2. Особа, яка не виконала зобов'язання після спливу позовної давності, не має права вимагати повернення виконаного, навіть якщо вона у момент виконання не знала про сплив позовної давності.

3. Особа, яка виконала не зобов'язання після спливу позовної давності, не має права вимагати повернення виконаного, навіть якщо вона у момент виконання не знала про сплив позовної давності.

4. Сплив позовної давності, про застосування якої заявлено стороною у спорі, не є підставою для відмови у позові.

5. Сплив позовної давності, про застосування якої не заявлено стороною у спорі, є підставою для відмови у позові.

Задачі

Задача 1. Клименко О. О. видав довіреність Петровій І. В. на продажу нею частини будинку, яка належала йому на праві приват-

ної власності, і посвідчив її за своїм місцем роботи (в малому підприємстві). На підставі цієї довіреності Петрова І. В. оформила у письмовій формі договір купівлі-продажу частини будинку Зінченку Р. О.

Які правові наслідки договору на продаж частини будинку, приналежного Клименкові О. О., Зінченку Р. О.? Чи відповідає вимогам законодавства видана Клименком О. О. Петровій І. В. довіреності?

Задача 2. 70-річна Карпова К. К., не маючи можливості через стан здоров'я зайнятися пошуком покупця свого будинку і здійснення його продажу, вирішила видати довіреність на укладення договору купівлі-продажу гр. Шумському А. В. У зв'язку з необхідністю оформлення довіреності Шумський А. В. звернувся до нотаріуса. Нотаріус відмовив у посвідченні довіреності, вказавши, що особа, яку представляють, через свій фізичний стан не може усвідомлювати власні дії.

Дайте юридичний аналіз ситуації.

Задача 3. У січні 2016 року у Горбунова О. В. була вкрадена шапка з цінного хутра і шкіряна куртка. Остання в жовтні 2020 року була випадково впізнана у Воронова Л. Г. Через місяць Горбунов О. В. подав позов про повернення йому куртки і компенсації заподіяної шкоди по придбання іншого одягу і за зношення куртки. В суді відповідач пояснив, що цю куртку його друзі у 2017 році подарували йому до дня народження і він нікому її не поверне, тим більше, що з моменту втрати куртки Горбуновим О. В. минуло понад три роки. Позивач, навпаки, вважає, що строк почав текти з моменту, коли він подав позов, оскільки раніше не було відомо, до кого подавати позов.

Вирішить справу. Як визначається момент початку спливу строків позовної давності?

Задача 4. 20 вересня 2018 року Кононов А. А. позичив 5 000 грн. Підгорному О. В. з умовою повернення через три місяці. Проте борг вчасно повернутий не був. У жовтні цього ж року Підгорний О. В. виїхав до Польщі, де за скоєний злочин був засудже-

ний на 1,5 року. В грудні 2016 року його дружина передала Кононову А. А. 2 500 грн. Після повернення із Польщі в травні 2020 року Підгорний О. В. разом з дружиною поїхав з Харкова в Закарпатську область на постійне проживання. 30 січня 2021 року Кононов А. А. подав позов до Підгорного О. В. про повернення боргу із врахуванням індексації. В досудовому розгляді Підгорний О. В., не заперечуючи факту позики, пояснив, що строки позовної давності минули, він дружині не доручав повертати борг.

Дайте правовий аналіз ситуації. Яке рішення повинен прийняти суд?

Задача 5. 1 січня 2017 року Кулько В. К. здав в оренду на п'ять років свій будинок Кузіню Ф. К. Орендна плата була передбачена в розмірі 10 000 грн на рік при щорічному внесенні в січні за рік наперед. Оскільки Кузін Ф. К. протягом всього строку дії договору орендної плати не вносив, Кулько В. К. 15 лютого 2021 року пред'явив позов до Кузіна Ф. К. про відшкодування орендної плати за п'ять років у сумі 50 000 грн. Кузін Ф. К. просив у позові відмовити, оскільки позивач пропустив строк позовної давності.

Дайте правовий аналіз ситуації. Яке рішення повинен прийняти суд?

Задача 6. Скронченко О. А. вбив Вирова Г. Г., на утриманні якого знаходився малолітній син. Мати дитини звернулася з заявою до органу досудового слідства про визнання її цивільним позивачем у кримінальному провадженні. Постановою слідчого від 11 липня 2013 року її було визнано цивільним позивачем. Вироком суду, що набрав чинності 13 червня 2019 року, цивільний позов про відшкодування збитків залишено без розгляду. 18 вересня 2020 року потерпіла звернулася з позовом до відповідача про стягнення збитків на утримання дитини, починаючи з 5 березня 2012 року, районний суд вирішив стягнути збитки з 18 вересня 2020 року, тобто з часу звернення потерпілої до суду, оскільки нею було порушено строк позовної давності.

Зробіть висновок по справі.

Задача 7. 1 серпня 2020 року Паращак В. К. видав довіреність строком на 6 місяців Щуру О. О. на продаж останнім комп'ютера за ціною не менше 5 тис. грн. Довіреність була посвідчена нотаріально. Щур О. О. не знайшов покупця і, не повідомивши Паращак В. К., 29 січня 2021 року видав довіреність у порядку передоручення своїй дочці строком на 3 місяці. Остання продала комп'ютер за 5 тис. грн. Паращак В. К., дізнавшись про це, почав вимагати від Щура О. О. повернення йому комп'ютера, на що останній відповів що всі претензії необхідно пред'являти його дочці.

Проаналізуйте ситуацію. Дайте юридичний аналіз?

Задача 8. У нотаріальну контору звернулася Валевська І. М. з проханням посвідчити договір купівлі-продажу квартири від імені свого чоловіка, який перебуває у місцях позбавлення волі. Нотаріусу була пред'явлена довіреність, посвідчена заступником начальника Управління виконання покарань. На питання нотаріуса, чому довіреність посвідчена не начальником, Валевська І. М. відповіла, що той знаходиться у відпустці і його функції виконує заступник.

Якими будуть ваші дії як нотаріуса? Відповідь обґрунтуйте.

Задача 9. Підприємство звернулося до суду з позовом до охоронця про стягнення з нього 15 тис. грн відшкодування за шкоду, завдану пожежею, яка виникла з вини відповідача. В суді інте- реси позивача представляв бухгалтер, в довіреності якого було вказано, що йому доручено вести справу з усіма правами позивача. В судовому засіданні він відмовився від позову, і суд справу провадженням припинив.

Чи правильні дії суду? Який вид представництва має місце? Як оформляються повноваження представника для участі в судовому засіданні?

Задача 10. У березні 2018 року Стецюк В. А. звернувся до нотаріальної контори з проханням посвідчити довіреність на право продажу двокімнатної квартири, яка належить йому на праві приватної власності.

Згідно з домовленістю, повноваженнями на укладення договору купівлі-продажу наділявся Смучок Б. П. При оформленні тексту довіреності Стецюк В. А. не став визначати строк дії довіреності, обмежившись тим, що в ній буде вказана дата її вчинення у нотаріальній конторі.

Чи потребує зазначена довіреність нотаріального посвідчення? На який строк може бути видана довіреність?

Перелік додаткових запитань

1. Поняття та підстави представництва.
2. Правочини, які може вчиняти представник.
3. Вчинення правочинів з перевищенням повноважень.
4. Представництво за законом. Комерційне представництво.
5. Представництво за довіреністю. Довіреність юридичної особи. Форма довіреності.
6. Відмова представника від вчинення дій, які були визначені довіреністю.
7. Оцінка нетрадиційних об'єктів інтелектуальної власності.
8. Поняття строку та терміну. Визначення строку та терміну.
9. Поняття та види позовної давності.
10. Обчислення позовної давності. Зміна тривалості позовної давності.
11. Зупинення перебігу позовної давності.
12. Переривання перебігу позовної давності.
13. Перебіг позовної давності у разі залишення позову без розгляду.
14. Наслідки впливу позовної давності.
15. Вимоги, на які позовна давність не поширюється.

Список рекомендованих джерел

1. Конституція України : Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua>

2. Цивільний кодекс України : Кодекс від 16.01.2003 р. № 435-IV. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua>
3. Господарський кодекс України : Кодекс від 16.01.2003 р. № 436-IV. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua>
4. Про державне регулювання ринку цінних паперів України : Закон України від 30.10.1996 р. № 448/96-ВР. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua>
5. Про доступ до публічної інформації : Закон України від 13.01.2011 р. № 2939-VI. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua>
6. Про друковані засоби масової інформації (преси) в Україні : Закон України від 16.11.1992 р. № 2782-XII. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua>
7. Про електронні документи та електронний документообіг : Закон України від 22.05.2003 р. № 851-IV. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua>
8. Про електронні довірчі послуги : Закон України від 05.10.2017 р. № 2155-VIII. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua>
9. Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах : Закон України від 05.07.1994 р. № 80/94-ВР. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua>
10. Про інформацію : Закон України від 02.10.1992 р. № 2657-XII. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua>
11. Про науково-технічну інформацію : Закон України від 25.06.1993 р. № 3322-XII. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua>
12. Про приватизаційні папери : Закон України від 06.03.1992 р. № 2173-XII. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua>
13. Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг : Закон України від 12.07.2001 р. № 2664-III. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua>
14. Про цінні папери та фондовий ринок : Закон України від 23.02.2006 р. № 3480-IV. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua>
15. Про державну таємницю : Закон України від 21.01.1994 р. № 3855-XII. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua>

Тема 7

ОСОБИСТІ НЕМАЙНОВІ ПРАВА ФІЗИЧНОЇ ОСОБИ

1. Тестові завдання.
2. Задачі.
3. Перелік додаткових запитань.
4. Список рекомендованих джерел.

Тестові завдання

Ознакою особистих немайнових прав є:

1. Пов'язані з фізичною та юридичною особою.
2. Їх не можуть позбавити, але від них можна самостійно відмовитися.
3. Мають матеріальний зміст.
4. Від них не можна відмовитися.
5. Ними можна володіти конкретно визначений особою час.

Перелік особистих немайнових прав:

1. Встановлений Конституцією України, Цивільним кодексом України та іншим законом.
2. Є вичерпним.
3. Не є вичерпним.
4. Вірно у п. 1, 2.
5. Вірно у п. 1, 3.

Яким чином фізична особа набуває особистих немайнових прав?

1. Набуває від народження.

2. Набуває тільки за законом.
3. Набуває від народження і за законом.
4. Набуває за власним бажанням.
5. Набуває внаслідок відчуження від інших осіб.

Що становить зміст особистих немайнових прав відносно до ЦК України?

1. Стаття ЦК України.
2. Можливість фізичної особи вільно, на власний розсуд визначати свою поведінку у сфері особистого життя.
3. Можливість фізичної особи вільно, на власний розсуд визначати свою поведінку у сфері свого публічного життя.
4. Умови, за яких фізична особа на власний розсуд визначає свою поведінку у сфері свого особистого життя.
5. Те, на що спрямоване особисте немайнове право.

Хто може позбавити фізичну особу її особистих немайнових прав?

1. Суд.
2. Нотаріус.
3. Фізична особа сама здатна відмовитися від своїх особистих немайнових прав.
4. Ніхто не може позбавити особу її особистих немайнових прав.
5. Батьки, опікуни, піклувальники.

Фізична особа має право захищати своє життя та здоров'я, а також життя та здоров'я іншої фізичної особи від протиправних посягань:

1. Будь-якими засобами та способами.
2. Засобами, які перевищують шкоду, яка могла б заподіятись протиправним посяганням.
3. Засобами, які не перевищують шкоду, яка могла б заподіятись протиправним посяганням.
4. Засобами, які посягають на фізичне здоров'я.
5. Будь-якими засобами, не забороненими законом.

За загальним правилом спростування недійсної інформації здійснюється:

1. Особою, яка поширила таку інформацію.
2. Самостійно особою щодо якої було поширено таку інформацію.
3. Судом.
4. Прокурором.
5. Через ЗМІ.

До особистих немайнових прав, що забезпечують соціальне буття фізичної особи не належить:

1. Право на повагу до гідності та честі.
2. Право на інформацію.
3. Право на сім'ю.
4. Право на індивідуальність.
5. Право на тасмницю кореспонденції.

Який правовий наслідок має використання початкової літери прізвища фізичної особи у засобах масової інформації, літературних творах?

1. Є порушенням її права на використання імені.
2. Є посяганням на її репутацію.
3. Тягне собою спростування чи виправлення.
4. Не є порушенням права на використання імені.
5. Законом не передбачено.

Якого віку повинна досягнути фізична особа для надання медичної допомоги за її згодою?

1. Дванадцяти.
2. Чотирнадцяти.
3. Шістнадцяти.
4. Вісімнадцяти.
5. Двадцять одного.

Якщо особа, яку суд зобов'язав вчинити відповідні дії для усунення порушення особистого немайнового права, ухиляється від виконання судового рішення, до неї може бути застосовано:

1. Штраф.

2. Вимогу публічного вибачення.
3. Конфіскацію майна.
4. Громадські роботи.
5. Виправні роботи.

У яких випадках, згідно з ЦК України, медичні працівники мають право дати неповну інформацію про стан здоров'я фізичної особи, обмежити можливість їх ознайомлення з окремими медичними документами?

1. У випадках, передбачених законодавством.
2. Якщо інформація про хворобу фізичної особи може погіршити стан її здоров'я.
3. Якщо інформація про хворобу може зашкодити процесу лікування.
4. Якщо інформація про хворобу фізичної особи може погіршити стан її здоров'я, а також може зашкодити процесу лікування.
5. Якщо інформація про хворобу фізичної особи може погіршити стан її здоров'я, а також може зашкодити процесу лікування, і якщо така інформація містить лікарську таємницю.

Чи можуть бути розголошені іншими особами обставини особистого життя фізичної особи?

1. Можуть тільки за її згодою.
2. Можуть лише за умови, що вони містять ознаки правопорушення, а також за згодою такої особи.
3. Можуть у всіх випадках, окрім інформації про інтимне життя особи.
4. Не можуть взагалі.
5. Законом не передбачено.

У яких випадках фотографія фізичної особи може бути розповсюджена без її дозволу?

1. Якщо фотографія виставлена в соціальній мережі на загальнодоступній сторінці.
2. Якщо особа на фотографії закликає до публічно корисних дій.
3. Якщо особа раніше дозволила розповсюдження її фотографії, а потім висловила заборону розповсюдження.

4. Якщо розповсюдження викликано необхідністю захисту інтересів такої особи або інтересів інших осіб.

5. Закон не передбачає можливості розповсюдження фотографії особи без її дозволу.

Фізична особа має право на вільний вибір форм та способів вияву своєї індивідуальності, якщо вони:

1. Дозволені законом та не суперечать моральним засадам суспільства.

2. Дозволені законом і є такі, що загальноприйняті у суспільстві.

3. Не заборонені законом та не суперечать моральним засадам суспільства.

4. Не зазнають осуду суспільства.

5. Спрямовані на забезпечення культурної самобутності особи.

Хто має право бути донором крові?

1. Дієздатна особа, яка досягла 16-річного віку.

2. Повнолітня дієздатна особа.

3. Повнолітня дієздатна особа, а також особи з обмеженою дієздатністю за письмової згоди піклувальника.

4. Будь-які особи, які бажають бути донором.

5. Дієздатна особа, яка досягла 21-річного віку.

Хто може здійснювати особисті немайнові права фізичної особи?

1. Фізична особа здійснює особисті немайнові права виключно особисто.

2. Фізична особа здійснює особисті немайнові права самостійно або може доручати їх здійснення членам сім'ї чи близьким родичам.

3. Фізична особа здійснює особисті немайнові права самостійно або може доручати їх здійснення посадовим чи службовим особам.

4. Фізична особа здійснює особисті немайнові права самостійно або може вимагати їх здійснення членами сім'ї чи близькими родичами.

5. Фізична особа здійснює особисті немайнові права самостійно або такі права здійснюють батьки (усиновлювачі), опікуни, піклувальники у передбачених законом випадках в інтересах фізичної особи.

Чи вправі хтось обмежити чи порушити особисті немайнові права фізичної особи?

1. Інша фізична особа в разі потреби захистити свої особисті немайнові права, тим самим порушуючи права іншої фізичної особи.

2. Юридична особа, яка має намір захистити свої економічні інтереси та наміри.

3. Інша фізична особа здатна тільки обмежити фізичну особу в її особистих немайнових правах.

4. Діяльність фізичних та юридичних осіб не може порушувати особисті немайнові права.

5. Закон передбачає порушення особистих немайнових прав фізичними та юридичними особами у випадках крайньої необхідності.

Фізична особа, яка перебуває на стаціонарному лікуванні у закладі охорони здоров'я, має право на допуск до неї:

1. Тільки медичних працівників та членів сім'ї.
2. Медичних працівників, священнослужителя.
3. Медичних працівників, членів сім'ї, піклувальника, опікуна, нотаріуса, адвоката, священнослужителя.

4. Медичних працівників, членів сім'ї, піклувальника, опікуна, нотаріуса, адвоката, священнослужителя, друзів, інших осіб за бажанням фізичної особа, яка перебуває на стаціонарному лікуванні.

5. Жодних із зазначених осіб, якщо особа не хоче їхню присутність або якщо це може зашкодити її стану здоров'я.

До особистих немайнових прав, що забезпечують природне існування фізичної особи не належить:

1. Право на медичну допомогу.
2. Право на опіку та піклування.

3. Право на донорство.
4. Право на охорону здоров'я.
5. Право на особисте життя та його таємницю.

Що включає в себе право на свободу об'єднання як одне з особистих немайнових прав фізичної особи згідно з ЦК України?

1. Об'єднання у політичні групи та недержавні організації.
2. Об'єднання в благодійні організації.
3. Об'єднання у політичні партії та громадські організації.
4. Об'єднання у комерційні організації.
5. Такого права не існує серед особистих немайнових прав фізичної особи.

Чи може бути фізична особа зобов'язана до проходження медичного огляду?

1. Так, якщо на цьому наполягає роботодавець.
2. Так, якщо на цьому наполягає медичний заклад.
3. Так, якщо вимагають умови праці та наполягає медичний заклад.
4. Так, у випадках, встановлених законодавством.
5. Ні, проходження медичного огляду відбувається тільки з волі фізичної особи.

Чи має право фізична особа звернутися до суду з позовом про захист її гідності та честі?

1. Так, таким правом фізична особа володіє.
2. Ні, вона повинна це право захистити в адміністративному порядку.
3. Так, це право повинно бути захищеним органами внутрішніх справ.
4. Ні, фізична особа повинна самостійно захистити свою гідність та честь будь-якими способами.
5. Так, особа може вимагати відшкодування моральної шкоди безпосередньо від особи, яка порушила право.

У яких випадках медична допомога надається без згоди фізичної особи або її батьків (усиновлювачів), опікуна, піклувальника?

1. Якщо особа вибрала іншого лікаря та інший метод лікування.
2. У невідкладних випадках.
3. За наявності реальної загрози життю та здоров'ю особи.
4. Вірно у п. 2, 3.
5. Вірно у п. 1, 2, 3.

Чи має право фізична особа на збереження своєї національної самобутності?

1. Так, але якщо це не суперечить офіційній державній політиці у сфері міжнаціональних відносин.
2. Так, фізична особа має право на збереження своєї національної самобутності.
3. Ні, вимагати цього фізична особа не має права.
4. Так, але якщо сама фізична особа шанує національну самобутність інших фізичних осіб.
5. У законі не зазначено такого права.

У яких випадках може бути встановлено інший порядок проникнення до житла чи іншого володіння фізичної особи, проведення в них огляду чи обшуку?

1. У невідкладних випадках, зокрема в інтересах державної безпеки.
2. У невідкладних випадках за розпорядженням керівника прокуратури, начальника відділу поліції.
3. У невідкладних випадках, зокрема пов'язаних із рятуванням життя людей та майна.
4. У випадках встановлення місця перебування фізичної особи.
5. Немає жодних підстав для порушення права фізичної особи на недоторканість житла.

Чи може бути фізична особа видворена з обраного нею місця перебування, відповідно до ЦК України?

1. Так, може.

2. Ні, не може.
3. Ні, не може, якщо вона отримала офіційний дозвіл на таке перебування.
4. Так, може, якщо на це прийняте відповідне судове рішення.
5. Ні, не може, якщо доступ до певного місця не заборонено законом.

Що включає в себе право на таємницю про стан здоров'я?

1. Результати будь-якого обстеження.
2. Таємниця про стан здоров'я та результати її медичного обстеження, окрім факту звернення за медичною допомогою.
3. Факт звернення за медичною допомогою, діагноз, а також відомості, одержані при її медичному обстеженні.
4. Тільки діагноз.
5. Таємниця про стан здоров'я за умови, що така особа хворіє на тяжку хворобу.

Чи зобов'язана фізична особа, яка поширює інформацію, переконатись в її достовірності?

1. Так, стосовно будь-якої інформації.
2. Так, окрім випадку, якщо така інформація отримана з офіційних джерел.
3. Ні, у жодному разі.
4. Ні, окрім випадку, якщо така інформація отримана з офіційних джерел.
5. У законі не зазначається.

Якщо особисте немайнове право фізичної особи порушене в номері (випуску) газети, книзі, кінофільмі, теле-, радіопередачі тощо, які випущені у світ, суд може:

1. Заборонити подальший продаж таких газет, книг тощо.
2. Накласти зобов'язання на установу/організацію, яка випустила такі газети, книги, кінофільми, теле-, радіопередачі виплатити моральну компенсацію фізичній особі, чие право було порушено.

3. Накласти зобов'язання на установу/організацію, яка випустила такі газети, книги, кінофільми, теле-, радіопередачі спростувати таку інформацію у наступних тиражах та випусках.

4. Заборонити (припинити) їх розповсюдження до усунення цього порушення, а якщо усунення порушення неможливе, – вилучити тираж газети, книги тощо з метою його знищення.

5. Суд не компетентний у вирішенні порушення такого особистого немайнового права.

Що вважається примусовою працею, відповідно до зазначеного в ЦК України права фізичної особи на вибір виду занять?

1. Військова служба.

2. Робота чи служба, яка виконується особою за вироком чи іншими рішеннями суду.

3. Робота чи служба відповідно до законів про воєнний і про надзвичайний стан.

4. Альтернативна служба.

5. Жоден із запропонованих варіантів.

Чи має право фізична особа, яка не досягла 16-ти років, виїзд за межі України?

1. Так, може самостійно виїжджати за межі України за власним бажанням.

2. Так, достатньо отримати згоду батьків (усиновлювачів), пікувальників.

3. Так, за умови згоди батьків (усиновлювачів), пікувальників та обов'язково в їхньому супроводі або в супроводі осіб, які уповноважені ними.

4. Так, за єдиної умови наявності в такої особи проїзного документа дитини.

5. Ні, таке право в особи виникає тільки з моменту досягнення 16-річного віку.

Чи має право фізична особа змінити своє ім'я?

1. Таким правом фізична особа не володіє.

2. Так, має право змінити тільки своє ім'я при досягненні 14-ти років та за згодою батьків.

3. Так, має право змінити свої прізвище та ім'я на власний розсуд при досягненні 16-ти років у порядку, встановленому законом.

4. Так, має право змінити свої прізвище та ім'я на власний розсуд при досягненні 18-ти років у порядку, встановленому законом.

5. Так, має право змінити свої прізвище та ім'я на власний розсуд при досягненні 21-го року у порядку, встановленому законом.

До особистих немайнових прав, що забезпечують природне існування фізичної особи належить:

1. Право на ім'я.
2. Право на таємницю про стан здоров'я.
3. Право на особисті папери.
4. Право на місце проживання.
5. Право повагу до гідності та честі.

Чи дозволяється задоволення прохання фізичної особи про припинення її життя?

1. Дозволяється за будь-яких обставин.
2. Дозволяється, якщо фізична особа підтверджує прохання письмовою розпискою, завіреною нотаріусом.
3. Дозволяється, якщо фізична особа хворіє на тяжку невиліковну хворобу.
4. Дозволяється, якщо це зумовлено медичними дослідженнями суспільно корисного характеру.
5. Забороняється.

Що не є підставою для відмови у зміні імені згідно з ЦК України?

1. Здійснення стосовно заявника кримінального провадження.
2. Подання заявником неправдивих відомостей про себе.
3. Перебування заявника під адміністративним наглядом.
4. Відсутність у заявника непогашеної судимості.
5. Офіційне звернення правоохоронних органів іноземних держав про оголошення розшуку заявника.

Які дії може вчинити фізична особа на захист своєї ділової репутації?

1. Написати скаргу та подати її прокурору.
2. Порушити ділову репутацію тієї особи, яка порушила право такої фізичної особи на недоторканість ділової репутації.
3. Будь-якими засобами, не забороненими законом, самостійно захищати своє право.
4. Звернутися до суду із позовом про такий захист.
5. Ніяких дій щодо можливості захисту свого права закон не передбачає.

Фізична особа, яка досягла ... років, має право на вільне самостійне пересування по території України і на вибір місця перебування:

1. Дванадцяти.
2. Чотирнадцяти.
3. Шістнадцяти.
4. Вісімнадцяти.
5. Двадцяти.

Будь-які форми фізичного чи психічного тиску на фізичну особу, втягування її до вживання спиртних напоїв, наркотичних та психотропних засобів, вчинення інших дій порушують право фізичної особи на:

1. Свободу.
2. Особисту недоторканість.
3. Охорону здоров'я.
4. Індивідуальність.
5. Особисте життя.

Які наслідки має перекручування імені фізичної особи в документі?

1. Особа не має права вимагати виправлення імені у готовому документі.
2. Такий документ знищується.
3. Такий документ підлягає заміні.

4. Особа може звернутись із заявою до суду про порушення права на ім'я та вимагати відшкодування моральної шкоди.
5. Усі варіанти правильні.

Яке з тверджень стосовно права фізичної особи на таємницю кореспонденції є неправильним?

1. Фізична особа має право на таємницю листування, телеграм, телефонних розмов, телеграфних повідомлень та інших видів кореспонденції.
2. Листи, телеграми тощо є власністю адресанта.
3. Листи, телеграми та інші види кореспонденції можуть використовуватися, зокрема через опублікування, лише за згодою особи, яка направила їх, та адресата.
4. Якщо кореспонденція стосується особистого життя іншої фізичної особи, для її використання, зокрема шляхом опублікування, потрібна згода цієї особи.
5. Порушення таємниці кореспонденції може бути дозволено судом у випадках, встановлених законом, з метою запобігання кримінальному правопорушенню чи під час кримінального провадження, якщо іншими способами одержати інформацію неможливо.

Чи має право фізична особа вимагати усунення небезпеки, створеної внаслідок підприємницької або іншої діяльності?

1. Так, у всіх випадках.
2. Так, у випадках, якщо така діяльність загрожує життю особи.
3. Так, у випадках, якщо така діяльність загрожує життю та здоров'ю особи.
4. Так, у випадках, якщо така діяльність є суспільно шкідливою.
5. Ні, не має права вимагати.

Фізична особа, яка досягла ... років, має право на вільний самостійний виїзд за межі України.

1. Чотирнадцяти.
2. Шістнадцяти.

3. Вісімнадцяти.
4. Двадцяти.
5. Двадцяти одного.

Ознайомлення з особистими паперами, їх використання, зокрема через опублікування, допускаються лише:

1. За згодою фізичної особи, якій вони належать.
2. За письмовою розпискою фізичної особи, якій вони належать.
3. За згодою фізичної особи, якій вони належать, або згодою батьків (усиновлювачів), піклувальників, членів сім'ї чи близьких родичів.
4. Якщо такі папери було знайдено і не встановлено його власника.
5. У будь-яких випадках.

Належність чи неналежність фізичної особи до політичної партії або громадської організації:

1. Є підставою для надання їй пільг чи переваг.
2. Не є підставою для надання їй пільг чи переваг.
3. Є підставою для обмеження її прав, але не обмежують надання їй пільг чи переваг.
4. Не є підставою для обмеження її прав, надання їй пільг чи переваг.
5. Немає жодної правильної відповіді.

Яка книга ЦК України містить положення про особисті немайнові права фізичної особи?

1. Перша.
2. Друга.
3. Третя.
4. Четверта.
5. П'ята.

Ім'я потерпілого від правопорушення може бути публічно поширеним:

1. Лише за його згодою.

2. Тільки службовим та посадовим особам.
3. У випадку, якщо це публічне правопорушення.
4. За рішенням суду.
5. У будь-якому випадку.

Що із переліченого не передбачає ЦК України у ст. 298 «Повага до людини, яка померла»?

1. Кожен зобов'язаний шанобливо ставитися до тіла людини, яка померла.
2. Кожен зобов'язаний шанобливо ставитися до місця поховання людини.
3. У разі глуму над тілом людини, яка померла, або над місцем її поховання члени її сім'ї, близькі родичі мають право на відшкодування майнової.
4. У разі глуму над тілом людини, яка померла, або над місцем її поховання члени її сім'ї, близькі родичі мають право на відшкодування моральної шкоди.
5. Кожен зобов'язаний відвідувати місце поховання близьких родичів та членів сім'ї.

Виберіть правильне твердження: спростування недостовірної інформації здійснюється:

1. Завжди через засоби масової інформації.
2. Тільки через суд із зобов'язанням особи до публічного вибачення.
3. За умови встановлення вини особи, яка її поширила.
4. Незалежно від вини особи, яка її поширила.
5. За рахунок державних коштів.

Яке з тверджень стосовно захисту інтересів фізичної особи при проведенні фото-, кіно-, теле- та відеозйомок є неправильним?

1. Фізична особа може бути знята на фото-, кіно-, теле- чи відеоплівку лише за її згодою.
2. Згода особи на знімання її на фото-, кіно-, теле- чи відеоплівку припускається, якщо зйомки проводяться відкрито

на вулиці, на зборах, конференціях, мітингах та інших заходах публічного характеру.

3. Фізична особа, яка погодилася на знімання її на фото-, кіно-, теле- чи відеоплівку, не може вимагати припинення їх публічного показу в тій частині, яка стосується її особистого життя.

4. Витрати, пов'язані з демонтажем виставки чи запису, відшкодовуються цією фізичною особою.

5. Знімання фізичної особи на фото-, кіно-, теле- чи відеоплівку, зокрема таємне, без згоди особи може бути проведене лише у випадках, встановлених законом.

Задачі

Задача 1. Радою студентського самоврядування університету права і економіки було проведено спільну перевірку викладацького складу факультету економічних дисциплін. Після перевірки на двох головному корпусу було вивішено оголошення: «Корупціонерам: заступнику начальника факультету економічних дисциплін Шишкіну Т. Т. та викладачу Оріховському В. В. вхід на територію університету ЗАБОРОНЕНИЙ!».

Проаналізуйте ситуацію, що виникла. Які права було порушено, у чому такі порушення виявляються.

Задача 2. Жук В. О., відбуваючи покарання у місці позбавлення волі, отримавши черговий лист від своєї сім'ї помітив, що конверт у якому знаходилася пошта, є пошкодженим, що на його думку, є ознакою їх перерахування з боку працівників закладу де він перебуває. У листах, які відправляв дружині Жук В. О, містилися копії його збірки казок, яку він планував випустити. Згодом, під час зустрічі Жука В. О і його дружини, остання йому повідомила, що її знайома придбала книжку у якій, серед іншого, висвітлені і його казки від імені іншого автора. Згодом громадянину К заборонили зустрічатися з дружиною.

Чи мало місце порушення особистих немайнових прав? Якщо так, то вкажіть, які саме права порушені та у чому такі порушення виявляються?

Задача 3. Смірнова О. Л., досягнувши повноліття, звернулася до органу реєстрації актів цивільного стану зі зверненням щодо зміни її імені по батькові. Свої бажання Смірнова О. Л. аргументувала тим, що її внутрішнім вподобанням буде відповідати наявність по батькові, яке ідентифікуватиме її із вітчимою, оскільки, саме він, виховував її з малку і замінив батька. Орган ДРАЦС проаналізував запит та знайшов інформацію щодо непогашеної судимості Смірнкової.

Чи мало місце порушення особистих немайнових прав Смірнкової О. Л.?

Якщо так, то вкажіть, які саме права порушені та у чому такі порушення виявляються?

Задача 4. Лесик Т. звернувся до суду з проханням заборонити публікацію роману Лойко О. у зв'язку з тим, що сюжет взято з його особистих розмов з Лойко О. На думку громадянина Лесика Т., присвоєння особистих життєвих історій і їх опис у романі це грубе порушення його прав та моралі. Своєю чергою, Лойко О. пообіцяв, що завуалює усі інтимні сцени за умови, що перший допоможе йому дописати 2 том.

Які права Лесика Т. порушено? У чому такі порушення виявляються?

Задача 5. 22.04.2021 року на центральній площі міста Львова групою осіб було оголошено про зібрання усіх небайдужих щодо експериментації косметичних засобів на тваринах. 23.04.2021 року відбулося зібрання: відгукнулось 23 жителі міста і вийшли на площу з плакатами на якій містилась агітація щодо зупинення експериментів на тваринах. Побачивши таке згуртування, патрульна поліція розіграла осіб та пригрозила на наступний раз штрафом організатору.

Чи порушили поліцейські права осіб? Проаналізуйте ситуацію.

Задача 6. Чайка С. О. 20.09.2021 року звернулася до суду щодо відшкодування моральної шкоди, завданої її чоловіком Чайкою Т. М., який 17.09.2021 року силоміць виставив її та їх неповно-

літнього сина за двері. Чайка С. О. також наголосила на тому, що квартира, в якій вони з чоловіком проживали, є спільною власністю, де приписаний кожен із членів їхньої сім'ї.

Чи мало місце порушення особистих немайнових прав? Чи задовольнить суд заяву? Якщо так, то поясніть із посиланням на норми чинного законодавства.

Задача 7. Під час відвідування місцевої поліклініки та проходження разового огляду Тимко О. В. отримав від лікаря рецепт на невідомі йому медикаменти. На запитання Тимко О. В. лікар відповіла, що хвилюватися немає причин, але для профілактики ліки випити потрібно. Прийшовши в аптеку, Тимко О. В. запитав фармацевта, що саме лікують ці медикаменти і дізнався про свою тяжку хворобу. Під час подальшого конфлікту з лікарем він дізнався, що лікар не винна, адже саме його дочка попросила її про таку послугу, щоб вберегти батька від паніки.

Проаналізуйте ситуацію. Які норми чинного законодавства порушені?

Задача 8. Будучи тяжко хворим Кірюк Т. потрапив у реанімацію. Покращивши стан останнього, лікарі впустили до нього рідного сина, який розповів, що теперішня дружина йому зрадила. Дізнавшись про це, Кірюк Т. вирішив викликати нотаріуса та змінити заповіт. Своєю чергою, дружина дізнавшись про наміри хворого чоловіка, домовилась з лікарем, якому звеліла не впускати адвокатів чи нотаріусів до нього, мотивуючи це тим, що у такому стані він може прийняти необдумані рішення. На наступний день Кірюк Т. помер, так і не маючи змоги змінити заповіт.

Проаналізуйте ситуацію.

Задача 9. Сонлива М. перебувала у зареєстрованому шлюбі з Іваном Р. протягом двох місяців, після чого шлюб був розірваний за їх спільною заявою. Через два місяці після розлучення вона уклала шлюб з громадянином В., а через шість місяців з моменту розлучення народила дитину. Згодом, не бажаючи інформувати

попереднього чоловіка про дитину, Сонлива М. при реєстрації дитини вказала недостовірні дані щодо дати теперішнього шлюбу.

Про які правовідносини йдеться? Чиї права порушено в цій ситуації?

Задача 10. Повертаючись з місцевої дискотеки Райта М. впав у калюжу. Перехожі, побачивши, що він сильно покалічив ногу викликали швидку допомогу, яка по приїзду, переконавшись, що Райта М. сильно п'яний, лише забинтувала його побите, брудне від калюжі коліно. Прийшовши до тями, на наступний день останній виявив, що у нього, окрім коліна, розбита й голова, проте через забруднення цього не було видно. Він звернувся до лікарні, де йому наклали два шви.

Чи мало місце порушення особистих немайнових прав Райти? Якщо так, то яких саме?

Перелік додаткових запитань

1. Якими законодавчими актами регулюються відносини за участю особистих немайнових прав фізичної особи?
2. Які ознаки особистих немайнових прав фізичної особи?
3. Які існують особисті немайнові права, що забезпечують природне існування фізичної особи?
4. Які особисті немайнові права відносяться до прав, що забезпечують соціальне буття фізичної особи?
5. Які принципи здійснення особистих немайнових прав фізичної особи?
6. Які існують способи захисту особистих немайнових прав фізичної особи?

Список рекомендованих джерел

1. Конституція України : Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua>
2. Загальна Декларація прав людини : Міжнародний документ від 10.12.1948 р. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua>

3. Конвенція про захист прав людини та основоположних свобод : Міжнародний документ від 04.11.1950 р. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua>
4. Цивільний кодекс України : Кодекс від 16.01.2003 р. № 435-IV. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua>
5. Сімейний кодекс України : Закон України від 10.01.2002 р. № 2947-III. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua>
6. Основи законодавства про охорону здоров'я : Закон України від 19.11.1992 р. № 2801-XII. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua>
7. Про донорство крові та її компонентів : Закон України від 23.06.1995 р. № 239/95-ВР. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua>
8. Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні : Закон України від 16.11.1992 р. № 2782-XII. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua>
9. Про інформацію : Закон України від 02.10.1992 р. № 2657-XII. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua>
10. Про охорону навколишнього природного середовища : Закон України від 25.06.1991 р. № 1264-XII. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua>
11. Про психіатричну допомогу : Закон України від 22.02.2000 р. № 1489-III. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua>
12. Про застосування трансплантації анатомічних матеріалів людині : Закон України від 17.05.2018 р. № 2427-VIII. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua>
13. Бірюков І. Межі цивільно-правового регулювання відносин, об'єктом яких є життя, здоров'я і тілесна недоторканість. *Право України*. 2011. № 1. С. 209–215.
14. Бобрик В. І. Особисте життя як об'єкт цивільно-правової охорони : монографія. К., 2008. 208 с.
15. Булеца С. Б. Особливості евтаназії в Японії та південній Кореї. *Порівняльно-аналітичне право*. 2019. № 2. С. 64–69.
16. Гуменюк О. І. Особисті немайнові права, що спрямовані на індивідуалізацію учасників цивільних правовідносин : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: 12.00.03. К. : Національна академія внутрішніх справ, 2011. 20 с.
17. Кот О. Розвиток доктрини приватного права у сфері захисту суб'єктивних цивільних прав. *Право України*. 2019. № 1. С. 217–236.
18. Кот О. Спеціальні способи захисту суб'єктивних цивільних прав. *Право України*. 2017. № 1. С. 91–100.
19. Кохановська О. Поняття та види особистих немайнових прав у цивільному праві України. *Вісник Київського Національного університету імені Тараса Шевченка. Юридичні науки*. 2010. № 84. С. 7–10.
20. Кохановська О. Розвиток доктрини немайнових відносин в Україні. *Право України*. 2019. № 1. С. 93–104.
21. Красицька Л. Сімейні особисті немайнові права в національній доктрині приватного права. *Право України*. 2019. № 1. С. 120–135.
22. Марініч Ж. Особливості захисту честі, гідності та ділової репутації поліцейського. *Підприємництво, господарство і право*. 2020. № 3. С. 24–30.

23. Мікуліна М. М. Особисті немайнові права особи в умовах особливого періоду. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія юридичні науки*. 2017. Вип. 2. Т. І. С. 84–87.
24. Ольховик Л. А. Особисті немайнові права дитини за цивільним законодавством України : монографія. Одеса, 2009. 173 с.
25. Паліюк В. П. Особисті немайнові права фізичної особи у контексті Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право»* 2013. Вип. 21. Ч. II. Т. І. С. 233–239.
26. Парасюк В. М. Особисте життя як об'єкт цивільно-правових відносин. *Порівняльно-аналітичне право*. 2018. № 6. С. 140–144.
27. Самофал М. М. Особливості процесу прийняття медичних рішень щодо дитини: пропозиції до законодавства. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право»* 2013. Вип. 21. Ч. II. Т. І. С. 266–268.
28. Сліпченко С., Жорнокуй Ю. Особисті немайнові права у національній доктрині цивільного права. *Право України*. 2019. № 1. С. 105–119.
29. Тиріна М. П. Ембріон як суб'єкт біологічних прав у сучасному законодавстві. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право»*. 2012. Вип. 20. Ч. II. Т. І. С. 258–261.
30. Федюк Л. В. Система особистих немайнових прав у цивільному праві : монографія. Івано-Франківськ : ВДВ ЦІТ, 2007. 146 с.
31. Ходєєва Н. В. Методологія дослідження права на інформацію про стан свого здоров'я. *Форум права*. 2017. № 2. С. 136–142.
32. Ходєєва Н. В. Фізичні особи як суб'єкти права на інформацію про стан свого здоров'я. *Підприємництво, господарство і право*. 2016. № 11. С. 48–52.
33. Чечерський В. І. Удосконалення цивільно-правового регулювання природних прав людини на життя та на репродуктивне відтворення. *Часопис цивілістики*. 2020. № 36. С. 25–29.

Тема 8

ПРАВО ВЛАСНОСТІ

1. Тестові завдання.
2. Задачі.
3. Перелік додаткових запитань.
4. Список рекомендованих джерел.

Тестові завдання

У чому виражається суть принципу непорушності права власності?

1. Право власності є недоторканим.
2. Особа може бути протиправно позбавлена права власності.
3. Особа може бути протиправно обмежена у здійсненні права власності.
4. Особа може бути позбавлена права власності або обмежена у його здійсненні лише у випадках і в порядку, встановлених законом.
5. Примусове відчуження об'єктів права власності забороняється.

Що створює зміст права власності?

1. Право володіння та оперативного управління майном.
2. Право володіння та користування майном.
3. Право володіння та розпорядження майном.
4. Право володіння, користування і розпорядження майном.

Право особи на річ (майно), яке вона здійснює відповідно до закону за своєю волею, незалежно від волі інших осіб – це:

1. Право власності.
2. Право володіння.
3. Право користування.
4. Право оперативного управління.
5. Сервітут.

Ризик випадкового знищення або пошкодження майна несе:

1. Виключно власник.
2. Власник, якщо інше не встановлено договором або законом.
3. Користувач.
4. Особа, яка знищила або пошкодила майно.
5. Володілець.

Від імені українського народу право власника здійснюють:

1. Окремі громадяни.
2. Юридичні особи.
3. Правоохоронні органи.
4. Органи державної влади.
5. Органи державної влади та місцевого самоврядування.

Особливим видом права власності є:

1. Право користування чужим майном.
2. Право спільної власності.
3. Право довірчої власності.
4. Право приватної власності.
5. Право власності українського народу.

Вкажіть з якого моменту виникає право власності на майно за договором, який підлягає нотаріальному посвідченню:

1. З моменту передання майна.
2. З моменту проголошення рішення суду про визнання договору, не посвідченого нотаріально, дійсним.

3. З моменту набрання законної сили рішенням суду про визнання договору, не посвідченого нотаріально, дійсним.

4. З моменту, який сторони самостійно встановлюють у договорі.

5. З моменту видачі продавцем товаророзпорядчого документа.

Право власності на новостворене нерухоме майно виникає:

1. З моменту державної реєстрації майна.

2. З моменту завершення будівництва.

3. З моменту прийняття об'єкту в експлуатацію.

4. З моменту купівлі такого майна.

5. Немає правильної відповіді.

Право власності у набувача майна за договором виникає:

1. З моменту досягнення згоди по всіх важливих умовах договору.

2. З моменту укладення договору.

3. З моменту передання майна, якщо інше не встановлено законом або договором.

4. З моменту початку експлуатації такого майна.

5. З моменту передання документів та майно.

Право власності вважається набутим правомірно, якщо:

1. Інше безпосередньо не впливає із закону.

2. Інше не впливає з договору.

3. Незаконність набуття права власності не встановлена судом.

4. Необґрунтованість активів, які перебувають у власності, не встановлені судом.

5. Правильні відповіді 1, 3.

6. Правильні відповіді 1, 3, 4.

До первинних способів виникнення права власності належать:

1. Набуття права власності на безхазяйну річ.

2. Набуття права власності за договором купівлі-продажу.

3. Набуття права власності за договором дарування.
4. Набуття права власності на підставі заповіту.
5. Випук пам'ятки історії та культури.

Хто стає власником скарбу, що має культурну цінність?

1. Держава.
2. Керівник експедиції.
3. Геолог.
4. Особа, яка виявила скарб, спільно з державою.
5. Особа, яка виявила скарб.

Чи набуває на нову річ право власності особа, яка самостійно переробила чужу річ?

1. Так, набуває.
2. Набуває лише у тому випадку, якщо відшкодує власникові матеріалу моральну шкоду.
3. Ні, не набуває і зобов'язана відшкодувати власникові матеріалу його вартість.
4. Ні, не набуває і зобов'язана відшкодувати власникові матеріалу моральну шкоду.
5. Така особа стає співвласником речі.

Особа, яка знайшла загублену річ, має право вимагати від її власника (володільця) винагороду в розмірі:

1. Двадцяти відсотків вартості речі.
2. Двадцяти п'яти відсотків вартості речі.
3. До двадцяти п'яти відсотків вартості речі.
4. До двадцяти відсотків вартості речі.
5. До десяти відсотків вартості речі.

Хто вважається власником знахідки?

1. Особа, яка загубила річ.
2. Особа, яка знайшла річ.
3. Орган Національної поліції.
4. Держава.
5. Орган місцевого самоврядування.

Особа, яка знайшла загублену річ відповідає за її втрату у випадках:

1. Необхідної оборони або крайньої необхідності.
2. Службової недбалості.
3. Свого умислу або грубої необережності.
4. Неналежного користування річчю.
5. Недбалого користування річчю.

Вкажіть, які з наведених підстав є необхідними передумовами для того, щоб особа, яка добросовісно заволоділа чужим майном, набула права власності на це майно за давністю володіння:

1. Особа має відкрито та довго володіти нерухомим майном протягом п'яти років.
2. Особа повинна відкрито та безперервно володіти рухомим майном протягом п'яти років.
3. Особа повинна відкрито та безперервно володіти рухомим майном протягом десяти років.
4. Особа має бути громадянином України.
5. Особа повинна відкрито володіти рухомим майном протягом трьох років.

Кому передається у власність безхазяйне нерухоме майно за рішенням суду?

1. Тому, хто його знайшов.
2. Національній поліції.
3. Державі.
4. Територіальній громаді.
5. Українському народу.

Протягом якого часу особа, яка затримала бездоглядну домашню тварину, зобов'язана заявити про це до органу місцевого самоврядування?

1. Протягом трьох місяців.
2. Протягом трьох днів.
3. Протягом двох днів.
4. негайно.
5. Немає правильної відповіді.

Після спливу якого строку, якщо не було виявлено власника, особа набуває право власності на бездоглядну домашню тварину?

1. Шість місяців – для бездоглядної робочої або великої рогатої худоби та двох місяців – щодо інших домашніх тварин.
2. Вісім місяців – для бездоглядної робочої або великої рогатої худоби.
3. Шість місяців – для домашніх тварин.
4. Місяць – для домашніх птахів.
5. Правильні відповіді 2 та 4.

Вставте пропущене слово: «Особа, яка збирала ягоди, лікарські рослини, зловила рибу або здобула іншу річ у лісі, водоймі тощо, є їхнім _____, якщо вона діяла відповідно до закону, місцевого звичаю або загального дозволу власника відповідної земельної ділянки»:

1. Користувачем.
2. Власником.
3. Розпорядником.
4. Володільцем.
5. Набувачем.

Вставте пропущене слово: « _____ є закопані у землі чи приховані іншим способом гроші, валютні цінності, інші цінні речі, власник яких невідомий або за законом втратив на них право власності»:

1. Скарбом.
2. Знахідкою.
3. Річчю.
4. Майном.
5. Цінністю.

Підстава припинення права власності:

1. Застава.
2. Конфіскація.
3. Пошкодження майна.
4. Позовна давність.
5. Втрата речі.

Зазначте умову викупу земельної ділянки для суспільних потреб:

1. Одержання згоди власника.
2. Наявність стихійного лиха, аварії, епізоотії чи іншої надзвичайної обставини.
3. Наявність воєнного або надзвичайного стану.
4. Суд письмово повідомляє власника про викуп земельної ділянки для суспільних потреб.
5. Усне повідомлення власника про викуп земельної ділянки.

Підставою реквізиції майна у власника є:

1. Стихійне лихо та інші надзвичайні обставини.
2. Притягнення особи до відповідальності.
3. Загроза пошкодження або знищення пам'ятки історичної культурної спадщини.
4. Суспільна потреба або суспільна необхідність.
5. Запровадження комендантської години.

Реквізоване майно переходить:

1. У комунальну власність.
2. У приватну власність юридичної особи, якій воно передається на час оголошення надзвичайного стану.
3. У спільну власність.
4. Оголошується безхазяйним майном і підлягає поверненню після закінчення обставин, що зумовили реквізицію.
5. У власність держави.

Хто стає власником конфіскованого майна?

1. Органи державної влади.
2. Міністерство юстиції України.
3. Держава.
4. Територіальна громада.
5. Український народ.

Які з наведених положень, що стосуються викупу пам'яток історії та культури, є правильними?

1. Якщо внаслідок дій власника пам'ятки історії та культури їй загрожує пошкодження, відповідний орган робить власнику пам'ятки попередження.

2. Викупна ціна пам'ятки історії і культури визначається власником.

3. Викуплена пам'ятка історії та культури переходить у власність відповідного органу місцевого самоврядування.

4. Відповідний орган зобов'язаний пред'явити позов до власника пам'ятки історії та культури.

5. Не має правильної відповіді.

Які з наведених положень, що стосуються набуття права власності на безхазяйну річ, є правильними?

1. Безхазяйною є річ, яка не має власника.

2. Безхазяйні нерухомі речі беруться на облік органом, що здійснює державну реєстрацію прав на нерухоме майно.

3. Безхазяйні рухомі речі можуть набуватися у власність за набувальною давністю, крім випадків, встановлених законом.

4. Про взяття безхазяйної речі на облік робиться оголошення в друкованих засобах масової інформації.

5. Усі відповіді правильні.

Не відноситься до підстав припинення права власності:

1. Націоналізація.

2. Реквізиція.

3. Конфіскація.

4. Знищення майна.

5. Відмова від права власності.

Співвласник має право розпорядитися своєю часткою у праві спільної часткової власності:

1. За домовленістю з іншими співвласниками.

2. За згодою інших співвласників.

3. Самостійно.

4. Якщо це передбачено законом.

5. Якщо це не порушує прав інших співвласників.

Частки у праві спільної часткової власності вважаються:

1. Рівними.

2. Пропорційними зробленому внеску.

3. Рівними, якщо інше не встановлено за домовленістю співвласників.
4. Різними.
5. Не визначеними.

Спільна власність вважається частковою, якщо:

1. Інше не встановлено актом цивільного законодавства.
2. Договором не встановлена спільна сумісна власність на майно.
3. Співвласники здійснили поділ майна.
4. Цього вимагає один зі співвласників.
5. Проти цього не заперечують інші співвласники.

Поліпшення спільного майна:

1. Є власністю всіх співвласників.
2. Є власністю того зі співвласників, який їх зробив.
3. Є власністю того зі співвласників, який їх зробив, якщо такі поліпшення можна відокремити.
4. Не належать жодному зі співвласників.
5. Є власністю підрядчика.

Вкажіть вид спільної власності:

1. Організаційна.
2. Часткова.
3. Договірна.
4. Статутна.
5. Необмежена.

Спільна власність вважається частковою, якщо:

1. Інше не встановлено рішенням суду.
2. Договором або законом не встановлена спільна сумісна власність на майно.
3. Співвласники вирішили здійснити поділ майна.
4. Цього вимагає один зі співвласників.
5. Проти цього не заперечують інші співвласники.

Підставою виникнення права спільної сумісної власності є:

1. Набуття майна подружжям.

2. Купівля речі однією особою.
3. Створення юридичної особи.
4. Поділ майна.
5. Вихід учасника із господарського товариства.

Право користування чужою земельною ділянкою для забудови може бути встановлено:

1. На строк не більше 10 років.
2. На нетривалий строк.
3. На строк не більше 99 років.
4. На визначений строк.
5. На 5 років.

У разі продажу права користування земельною ділянкою для сільськогосподарських потреб переважне перед іншими особами право на його придбання має ...:

1. Власник сусідньої земельної ділянки.
2. Сервітуарій
3. Суперфіціарій.
4. Власник цієї земельної ділянки.
5. Землекористувач цієї земельної ділянки.

Емфітевзис – це:

1. Право користування чужою земельною ділянкою для сільськогосподарських потреб.
2. Право користування чужою земельною ділянкою для забудови.
3. Право користування чужим майном.
4. Право користування чужою земельною ділянкою чи іншими природними ресурсами.
5. Землекористувач чужою земельною ділянкою.

Право користування чужою земельною ділянкою для забудови виникає на підставі:

1. Рішення обласної ради.
2. Адміністративного акту.
3. Заповіту.

4. Закону.
5. Рішення суду.

У відповіді під котрим номером не правильно зазначено підставу встановлення сервітуту?

1. Договір.
2. Закон.
3. Заповіт.
4. Адміністративний акт.
5. Рішення суду.

У відповіді під котрим номером не правильно зазначено випадок припинення права володіння?

1. Відмови володільця від володіння майном.
2. Знищення майна.
3. Витребування майна від володільця власником майна.
4. Витребування майна від володільця іншою особою.
5. Пошкодження майна.

Строк користування земельною ділянкою державної чи комунальної власності для забудови не може перевищувати:

1. 20 років.
2. 25 років.
3. 30 років.
4. 40 років.
5. 50 років.

Володільцем чужого майна є особа, яка:

1. Фактично тримає його у себе.
2. Фактично бажає його набути.
3. Використовує його.
4. Видобуває корисні властивості речі.
5. Фізично панує над річчю.

Власник має право витребувати майно, набуте добросовісним набувачем за відплатним договором, якщо:

1. Майно вибуло з володіння власника за його волею.

2. Майно було загублено власником.
3. Власник розпорядився майном на власний розсуд.
4. Власник передав майно в користування.
5. Власник відмовився від належного йому майна.

Віндикаційний позов – це:

1. Позов власника про усунення перешкод у здійсненні ним права користування та розпоряджання своїм майном.
2. Позов неволодіючого власника до фактичного набувача про витребування майна, визначеного індивідуальними ознаками, з чужого незаконного володіння.
3. Позов неволодіючого власника до фактичного набувача про витребування майна, визначеного родовими ознаками, з чужого незаконного володіння.
4. Позов про визначення порядку володіння, користування і розпоряджання майном, що є спільною власністю кількох осіб.
5. Позов про примусове виселення з житла.

Віндикаційний позов відноситься до:

1. Спеціальних засобів захисту права власності.
2. Приватних засобів захисту права власності.
3. Зобов'язально-правових способів захисту права власності.
4. Речово-правових способів захисту права власності.
5. Матеріальних способів захисту права власності.

До речово-правових способів захисту права власності належать:

1. Позов про визнання права власності.
2. Позов про відшкодування моральної шкоди.
3. Позов про відшкодування збитків.
4. Позов про виключення майна з опису.
5. Позов про примусове виконання обов'язку в натурі.

Добросовісний набувач, який поліпшив річ:

1. Має право залишити собі річ у будь-якому випадку.
2. Не має права вилучати поліпшення речі.

3. Має право залишити собі здійснені ним поліпшення майна, якщо вони можуть бути відокремлені від майна без завдання йому шкоди.

4. Має право залишити собі здійснені ним поліпшення майна, навіть якщо це може завдати шкоди такому майну.

5. Немає правильної відповіді.

Особа, яка знала, або могла знати, що вона володіє майном незаконно, називається:

1. Недобросовісний набувач.

2. Незаконний володілець.

3. Делінквент.

4. Тимчасовий власник.

5. Тимчасовий володілець.

Власник, який має підстави передбачати можливість порушення свого права власності іншою особою, може звернутися до суду з вимогою про:

1. Заборону вчинення нею дій, які можуть порушити його право.

2. Вчинення нею дій, які можуть відновити ділову репутацію власника.

3. Повернення усього виконаного за правочином.

4. Витребування свого майна з чужого незаконного володіння.

5. Усунення перешкод у користуванні майном.

Не можуть бути витребувані у добросовісного набувача:

1. Гроші.

2. Державні нагороди.

3. Речі повсякденного вжитку.

4. Предмети хатньої обстановки.

5. Цінні папери на пред'явника, що існують у бездокументарній формі.

Задачі

Задача 1. Любомир дав у газеті оголошення про продаж телевізора. На оголошення відізвався Святослав, якому Любомир

на словах погодився продати телевізор за 1 000 грн. Одержавши цю суму, Любомир просив зачекати покупця кілька днів, поки він придбає в магазині інший телевізор замість проданого. Проте протягом цього періоду у помешканні Любомира сталася пожежа і телевізор згорів. Як було встановлено комісією ЖЕО – пожежа відбулася через коротке замикання. Дізнавшись про це, Святослав пред’явив вимогу до Любомира про повернення грошей. Любомир заперечував, вказавши на те, що сторони досягли згоди щодо укладення договору купівлі-продажу, Святослав став власником телевізора і, як власник, має нести ризик випадкової загибелі речі.

Вирішіть спір. З якого моменту виникає право власності за договором?

Задача 2. 5 січня 2019 року Денисенко, продавець будинку, разом із Феофановим, покупцем будинку, прийшов у нотаріальну контору, щоб посвідчити договір купівлі-продажу будинку. 8 січня вони мали здійснити державну реєстрацію переходу права власності на будинок до нового власника. Гроші продавець отримав у нотаріальній конторі, 6 січня під час риття траншеї ковшем екскаватора було пошкоджено передню стіну будинку.

Вирішіть спір. З якого моменту виникає право власності за договором?

Задача 3. Андрій У 2019 році придбав автомобіль ВАЗ 2109 за 50 000 грн. За період експлуатації він обладнав машину сигналізацією (1 000 грн), здійснив антикорозійну обробку кузова (1 500 грн) та зробив капітальний ремонт двигуна (2 500 грн). У 2020 році при огляді автомобіля працівником патрульної служби з’ясувалося, що 4 цифри на номері кузова перебиті, а сам автомобіль викрадений у 2019 році та проданий за підробленим договором доручення Борису. Через деякий час Борис продав автомобіль Володимирі, Володимир продав його Григорію, а Григорій, своєю чергою, продав його Андрію. Так, Андрій є четвертим набувачем машини. Автомобіль у Андрія був вилучений та повернутий власнику.

Як слід вирішити справу? Яким чином Андрій може захистити свої інтереси?

Задача 4. Слідчим підрозділом Національної поліції розпочате кримінальне провадження щодо Сидоренка за ст. 185 ч. 3 КК України з подальшим накладенням арешту на його майно. До слідчого звернувся Яценко (сусід Сидоренка) з проханням не включати до опису майна гараж, який ним був придбаний у Сидоренка за усною домовленістю. За гараж Яценко сплатив 1 000 гривень авансу, а решту суми 49 000 гривень мав сплатити протягом місяця. Факт купівлі-продажу, за словами Яценка, можуть підтвердити свідки Іван та Петро.

Як повинен вчинити слідчий в такій ситуації? Яку б ви надади консультацію Яценку, будучи на місці слідчого? Хто є власником гаражу? Яким чином Яценко може захистити свої інтереси?

Задача 5. Під час знесення одноповерхового будинку в районі нової житлової багатоповерхової забудови будівельник Цюпка виявив під фундаментом коробку з металевими монетами 1900 року й іншими ювелірними виробами. Власник будинку Антонюк, який придбав його у 1950 році, звернувся до Цюпки з проханням передати йому знайдені предмети, оскільки вони були виявлені в будинку, який належить йому. Своєю чергою, Цюпка знайдені предмети передав представнику забудовника, а той – в Національну поліцію на зберігання.

Чи можуть Антонюк і Цюпка претендувати на скарб (або його частину)? Хто вважається власником скарбу?

Задача 6. Власник половини будинку Ботанов має бажання подарувати свою частину споруди Храпову. Власник іншої частини будинку Ляшенко виступає проти такого договору, оскільки вважає, що він має переважне право на придбання цієї частки. Ботанов звернувся за консультацією до дільничного офіцера поліції.

Надайте юридичну консультацію Ботанову. Відповідь обґрунтуйте.

Задача 7. Чуйко продав легковий автомобіль Пашенку. Дізнавшись про це, дружина Чуйка подала позов до суду про визнання такого договору недійсним, оскільки автомобіль придбаний у шлюбі за спільні кошти і вона згоди на його продаж не давала.

Чи підлягає такий позов задоволенню? Відповідь обґрунтуйте.

Задача 8. Соколов і Лукін купили для спільного користування човен, за який кожен заплатив по 10 000 гривень. Згідно з домовленостями, першим човном користувався Лукін, однак вночі він був викрадений. Соколов звернувся з вимогою до Лукіна повернути внесену ним долю коштів під час придбання човна. Лукін вважає, що його вини в пропажі човна немає і шкода має бути розподілена між співвласниками порівну.

Як вирішити спір?

Задача 9. З ломбарда був викрадений зданий на зберігання золотий годинник. Через деякий час цей годинник у комісійний магазин спробував здати Савченко, який пояснив патрульним поліцейським, що його затримали: годинник був куплений на радіоринку у невідомої особи.

Хто є власником годинника. Чи може особа, яка здала годинник у ломбард, повернути його назад?

Задача 10. Два брата, Іван і Борис, після смерті батька отримали у спадщину будинок, літню кухню та інше майно. При поділі майна Іван отримав 1/8 будинку, літню кухню та інше майно. Борис – 7/8 будинку, про що були видані відповідні свідоцтва про права на спадщину. Водночас літня кухня, яка належала Івану, частково виявилася на земельній ділянці Бориса. Борис поставив огорожу, яким відділив свою земельну ділянку від ділянки брата. Внаслідок цього Іван був позбавлений можливості користуватися літньою кухнею, яка знаходилася на сусідній земельній ділянці. Іван подав позов до суду про усунення перешкод у користуванні літньою кухнею. Борис, своєю чергою, звернувся з вимогою до Івана забрати споруду з його ділянки.

Як вирішити спір?

Задача 11. На вимогу Петра за рішенням суду було встановлено земельний сервітут строком на 5 років. Через рік Петро свою земельну ділянку продав Владиславу. Власник сусідньої земельної ділянки вважав, що оскільки припинилися обставини, які були підставою для встановлення сервітуту, то має відбутися і припинення сервітуту, тому що змінився власник земельної ділянки,

на вимогу якого було встановлено сервітут. Владислав з цим не погоджувався.

Проаналізуйте ситуацію.

Перелік додаткових запитань

1. Що таке право власності?
2. У чому полягає зміст права власності?
3. Які форми власності визначено чинним законодавством?
4. Які підстави виникнення права власності?
5. Що таке конфіскація?
6. У яких випадках майно може бути реквізовано?
7. Що розуміють під віндикаційним позовом?
8. Які відмінності між добросовісним і недобросовісним набувачем?
9. Які види обмежених речових прав визначає Цивільний кодекс?
10. Які існують види сервітутів?
11. Які правові наслідки припинення права користування земельною ділянкою, на якій була споруджена будівля?

Список рекомендованих джерел

1. Цивільний кодекс України : Кодекс від 16.01.2003 р. № 435-IV. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua>
2. Господарський кодекс України : Кодекс від 16.01.2003 р. № 436-IV. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua>
3. Про Державний земельний кадастр : Закон України від 07.07.2011 р. № 3613-VI. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua>
4. Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень : Закон України від 01.07.2004 р. № 1952-IV. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua>
5. Про нотаріат : Закон України від 02.09.1993 р. № 3425-XII. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua>
6. Про передачу об'єктів права державної та комунальної власності : Закон України від 03.03.1998 р. № 147/98-ВР. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua>

7. Про право власності на окремі види майна : Постанова Верховної Ради України від 17.06.1992 р. № 2471-XII. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua>
8. Про затвердження Порядку обліку, зберігання, оцінки конфіскованого та іншого майна, що переходить у власність держави, і розпорядження ним : Постанова Кабінету Міністрів України від 25.08.1998 р. № 1340. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua>
9. Про затвердження Порядку вчинення нотаріальних дій нотаріусами України : Наказ Міністерства юстиції України від 22.02.2012 р. № 296/5. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua>
10. Беешу С. Правова природа володіння. *Право України*. 2019. № 2. С. 196–206.
11. Борисова В. І., Баранова Л. М., Ігнатенко В. М. та ін. Правові проблеми комунальної власності : монографія / за заг. ред. В. І. Борисової. Х., 2007. 144 с.
12. Горобець Н. О., Садикова Я. М. Трансформації змісту права власності в Україні. *Науковий вісник УжНУ. Серія «Право»*. 2018. Вип. 48. Т. 1. С. 79–82.
13. Грущинська Н. Характеристика нерухомого майна як об'єкта цивільного права. *Підприємництво, господарство і право*. 2020. № 2. С. 23–30.
14. Гуйван П. Д. Вплив доброї совісті набувача на набуття права власності на чужу річ. *Порівняльно-аналітичне право*. 2019. № 4. С. 113–116.
15. Гуйван П. Д. Давнісне володіння майном як правова підстава набуття власності. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2017. № 1. С. 36–42.
16. Джафарова В. Правова природа та особливості державної реєстрації речових прав. *Підприємництво, господарство і право*. 2020. № 2. С. 31–37.
17. Дзера О. Принципи інституту права власності вимагають додаткових законодавчих гарантій. *Право України*. 2019. № 1. С. 75–92.
18. Коваль В. Здійснення права публічної власності на майно, закріплене за підприємствами. *Право України*. 2012. № 11–12. С. 357–364.
19. Коссак В. Речові права на нерухоме майно. *Право України*. 2014. № 2. С. 131–138.
20. Коструба А. Націоналізація власності в контексті механізму право припинення речових відносин. *Право України*. 2014. № 8. С. 225–233.
21. Кучер В. О., Котуха О. С. Непорушність права власності за цивільним законодавством України. *Вісник Львівського торговельно-економічного університету. Юридичні науки*. 2017. Вип. 4. С. 277–286.
22. Ліщина І. Порушення права власності законодавчими актами, прийнятими в рамках соціально-економічної політики держави. Погляд Європейського суду з прав людини. *Право України*. 2021. № 1. С. 174–214.
23. Майданик Р. Довірча власність в Україні: європейські стандарти і перспективи. *Право України*. 2014. № 2. С. 105–113.
24. Майданик Р. Довірча власність, європейські стандарти і перспективи. *Право України*. 2014. № 2. С. 105–113.

25. Махінчук В. М., Данчул О. С. Причини неефективного функціонування підприємств державної форми власності. *Львівський державний університет внутрішніх справ. Серія юридична*. 2018. Вип. 1. С. 72–80.

26. Мироненко В. Права володіння, користування і розпорядження власністю за цивільним законодавством. *Підприємництво, господарство і право*. 2019. № 1. С. 28–33.

27. Патерило І. В. До питання про актуальні питання права власності в Україні. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції. Спецвипуск*. 2017. № 2. С. 63–66.

28. Скрипник В. Л. Юридична конструкція узуфрукту у законодавстві зарубіжних країн. *Право України*. 2017. № 1. С. 101–108.

29. Харченко Г. Інститут володіння у цивільному праві України. *Підприємництво, господарство і право*. 2019. № 10. С. 38–43.

30. Харченко Г. Основи речового права в Цивільному кодексі України. *Підприємництво, господарство і право*. 2019. № 6. С. 57–61.

31. Харченко Г. Перехід речових прав за договором (каузальна та абстрактна моделі). *Підприємництво, господарство і право*. 2019. № 1. С. 45–49.

Тема 9

ПРАВО ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

1. Тестові завдання.
2. Задачі.
3. Перелік додаткових запитань.
4. Список рекомендованих джерел.

Тестові завдання

Право інтелектуальної власності – це:

1. Право особи на результат інтелектуальної, творчої діяльності або на інший об'єкт права інтелектуальної власності.
2. Право особи на частку у спільному майні.
3. Право особи на річ (майно), яке вона здійснює відповідно до закону за своєю волею, незалежно від волі інших осіб.
4. Право особи, яка знайшла загублену річ, за винагороду.
5. Усі відповіді правильні.

До об'єктів права інтелектуальної власності, зокрема, належать:

1. Цінні папери.
2. Наукові відкриття.
3. Послуги.
4. Речі.
5. Майно.

Суб'єктами права інтелектуальної власності не є:

1. Автор.
2. Комп'ютерна програма.
3. Виконавець.
4. Винахідник.
5. Особи, яким належать особисті немайнові та (або) майнові права інтелектуальної власності.

Право інтелектуальної власності виникає (набувається) з підстав, встановлених:

1. Конституцією України.
2. Договором.
3. Міжнародною конвенцією.
4. Декларацією про державний суверенітет.
5. Рішенням суду.

Особисті немайнові права інтелектуальної власності є чинними:

1. 10 років.
2. 15 років.
3. 20 років.
4. 25 років.
5. Безстроково.

Майнові права інтелектуальної власності є чинними:

1. 10 років.
2. 15 років.
3. 20 років.
4. Протягом строків, встановлених Цивільним кодексом.
5. Безстроково.

Авторське право не поширюється:

1. На ідеї.
2. На методи діяльності.
3. На процеси.
4. На математичні концепції як такі.
5. Авторське право не поширюється на усі наведені поняття.

Об'єктами авторського права є:

1. Комерційні тасмниці.
2. Виконання.
3. Фонограми.
4. Ідеї.
5. Комп'ютерні програми.

Суб'єктом авторського права не є:

1. Автор твору.
2. Фізична особа, зазначена звичайним способом як автор на оригіналі твору.
3. Фізична особа, яка набула право на твір відповідно до договору.
4. Юридична особа, яка набула право на твір відповідно до закону.
5. Виконавець.

Авторське право виникає з моменту:

1. Набрання законної сили рішенням суду.
2. Заволодіння твором.
3. Державної реєстрації.
4. Підписання договору.
5. Створення твору.

З якого моменту відраховується строк чинності майнових прав інтелектуальної власності на твір?

1. 3 дня опублікування твору.
2. 3 1 січня року, наступного за роком смерті автора чи останнього зі співавторів, який пережив інших співавторів, окрім випадків, передбачених законом.
3. 3 дня смерті автора.
4. 3 моменту отримання авторських прав.
5. 3 дня використання твору.

Використанням твору є його:

1. Переклад.
2. Переробка.

3. Публічне виконання.
4. Імпорт його примірників.
5. Усі відповіді правильні.

Об'єктами суміжних прав є:

1. Фонограми.
2. Виконання.
3. Відеограми.
4. Програми (передачі) організації мовлення.
5. Усі відповіді правильні.

Первинними суб'єктами суміжних прав є:

1. Виконавець.
2. Виробник фонограми.
3. Виробник відеограми.
4. Організація мовлення.
5. Усі відповіді правильні.

Строк чинності майнових прав інтелектуальної власності на фонограму, відеограму, передачу (програму) організації мовлення спливає через:

1. 10 років.
2. 20 років.
3. 30 років.
4. 40 років.
5. 50 років.

Науковим відкриттям є:

1. Право особи на результат інтелектуальної, творчої діяльності.

2. Предмет матеріального світу щодо якого можуть виникати цивільні права та обов'язки.

3. Встановлення невідомих раніше, але об'єктивно наявних закономірностей, властивостей та явищ матеріального світу, які вносять докорінні зміни у рівень наукового пізнання.

4. Документ установленної форми з відповідними реквізитами, що посвідчує грошове або інше майнове право.

5. Дія особи, спрямована на набуття, зміну або припинення цивільних прав та обов'язків.

Строк чинності майнових прав інтелектуальної власності на виконання спливає через:

1. 10 років.
2. 20 років.
3. 30 років.
4. 40 років.
5. 50 років.

Автор наукового відкриття має право надати науковому відкриттю:

1. Своє ім'я або спеціальну назву.
2. Кадастровий номер.
3. Ідентифікаційний знак.
4. Товарний знак.
5. Певний статус.

Право на наукове відкриття засвідчується:

1. Дипломом.
2. Сертифікатом.
3. Посвідченням.
4. Товарним знаком.
5. Довідкою.

Винахід вважається придатним для набуття права інтелектуальної власності на нього, якщо він, відповідно до закону:

1. Має індивідуальний характер.
2. Має винахідницький рівень.
3. Має містити інформацію про його зміст.
4. Має містити положення про правонаступництво.
5. Має містити ім'я винахідника.

Корисна модель вважається придатною для набуття права інтелектуальної власності на неї, якщо вона, відповідно до закону:

1. Має індивідуальний характер.

2. Має винахідницький рівень.
3. Має містити інформацію про її зміст.
4. Є новою.
5. Має містити ім'я автора.

Спеціальним законом, який регулює відносини у зв'язку з набуттям і здійсненням прав на винахід та корисну модель в Україні, є:

1. Закон України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі».
2. Такий закон в Україні не прийнято.
3. Закон України «Про захист прав споживачів».
4. Закон України «Про охорону права на комерційне найменування».
5. Закон України «Про інноваційну діяльність».

Промисловий зразок вважається придатним для набуття права інтелектуальної власності на нього, якщо він, відповідно до закону:

1. Має індивідуальний характер.
2. Має винахідницький рівень.
3. Має містити інформацію про її зміст.
4. Має містити положення про правонаступництво.
5. Має містити ім'я автора.

Набуття права інтелектуальної власності на винахід і корисну модель засвідчується:

1. Дипломом.
2. Сертифікатом.
3. Патентом.
4. Товарним знаком.
5. Довідкою.

Набуття права інтелектуальної власності на промисловий зразок засвідчується:

1. Дипломом.
2. Свідоцтвом.

3. Патентом.
4. Товарним знаком.
5. Довідкою.

Право інтелектуальної власності на винахід, корисну модель, промисловий зразок підлягає:

1. Розголошенню.
2. Незалежній експертній перевірці.
3. Нотаріальному посвідченню.
4. Державній реєстрації.
5. Відчуженню.

Права інтелектуальної власності на винахід, корисну модель, промисловий зразок визнаються недійсними:

1. Антимонопольним комітетом.
2. Президентом України.
3. Апеляційною палатою.
4. Міністерством економіки.
5. Органами місцевого самоврядування.

Компонування напівпровідникового виробу вважається придатним для набуття права інтелектуальної власності на нього, якщо воно:

1. Має індивідуальний характер.
2. Має винахідницький рівень.
3. Має містити інформацію про її зміст.
4. Є оригінальним.
5. Є новим.

Набуття права інтелектуальної власності на компонування напівпровідникового виробу засвідчується:

1. Дипломом.
2. Сертифікатом.
3. Свідоцтвом.
4. Товарним знаком.
5. Патентом.

Строк чинності виключних майнових прав інтелектуальної власності на компонування напівпровідникового виробу спливає через:

1. 10 років.
2. 20 років.
3. 30 років.
4. 40 років.
5. 50 років.

Суб'єктом права інтелектуальної власності на компонування напівпровідникового виробу є:

1. Автор компонування напівпровідникового виробу.
2. Виробник напівпровідникового виробу.
3. Виконавець напівпровідникового виробу.
4. Винахідник напівпровідникового виробу.
5. Усі відповіді правильні.

Раціоналізаторською пропозицією є:

1. Встановлення не відомих раніше, але об'єктивно наявних закономірностей, властивостей та явищ матеріального світу, які вносять докорінні зміни у рівень наукового пізнання.

2. Предмет матеріального світу, щодо якого можуть виникати цивільні права та обов'язки.

3. Визнана юридичною особою пропозиція, яка містить технологічне (технічне) або організаційне рішення у будь-якій сфері її діяльності.

4. Документ установленної форми з відповідними реквізитами, що посвідчує грошове або інше майнове право.

5. Дія особи, спрямована на набуття, зміну або припинення цивільних прав та обов'язків.

Об'єктом раціоналізаторської пропозиції може бути:

1. Фонограма.
2. Виконання.
3. Відеограма.
4. Програма (передачі) організацій мовлення.
5. Процес.

Право інтелектуальної власності на сорт рослин, породи тварин становлять:

1. Особисті немайнові права інтелектуальної власності на сорт рослин, засвідчені державною реєстрацією.
2. Особисті немайнові права інтелектуальної власності на породи тварин, засвідчені державною реєстрацією.
3. Майнові права інтелектуальної власності на сорт рослин, засвідчені патентом.
4. Майнові права інтелектуальної власності на породи тварин, засвідчені патентом.
5. Усі відповіді правильні.

Суб'єктами права інтелектуальної власності на сорт рослин, породи тварин є:

1. Автор сорту рослин.
2. Автор породи тварин.
3. Інші особи, які набули майнових прав інтелектуальної власності на сорт рослин, породи тварин за договором.
4. Інші особи, які набули майнових прав інтелектуальної власності на сорт рослин, породи тварин за законом.
5. Усі відповіді правильні.

Строк чинності виключних майнових прав інтелектуальної власності на сорт рослин, породи тварин спливає через:

1. 10 років.
2. 20 років.
3. 30 років.
4. 40 років.
5. 50 років.

Спеціальним законом, який регулює відносини щодо основ племінної справи у тваринництві в Україні, є:

1. Закон України «Про племінну справу у тваринництві».
2. Такий закон в Україні не прийнято.
3. Закон України «Про захист прав споживачів».
4. Закон України «Про охорону права на комерційне найменування».
5. Закон України «Про інноваційну діяльність».

Строк чинності виключних майнових прав інтелектуальної власності щодо дерев та винограду спливає через:

1. 10 років.
2. 20 років.
3. 30 років.
4. 35 років.
5. 50 років.

Чинність майнових прав інтелектуальної власності на комерційне найменування припиняється у разі:

1. Порушення боржником зобов'язань.
2. Зміни власником юридичної особи.
3. Смерті автора.
4. Ліквідації юридичної особи.
5. Спливу строку права користування.

Право інтелектуальної власності на комерційне найменування є чинним з моменту:

1. Реєстрації.
2. Створення.
3. Першого використання цього найменування.
4. Набрання законної сили.
5. Подання заяви.

Спеціальним законом, який регулює відносини щодо використання комерційного найменування, є:

1. Закон України «Про охорону права на знаки для товарів та послуг».
2. Такий закон в Україні не прийнято.
3. Закон України «Про захист прав споживачів».
4. Закон України «Про охорону права на комерційне найменування».
5. Закон України «Про інноваційну діяльність».

Позначеннями для торгівельної марки можуть бути:

1. Слова.
2. Літери.

3. Цифри.
4. Комбінації кольорів.
5. Усі відповіді правильні.

Набуття права інтелектуальної власності на торговельну марку засвідчується:

1. Дипломом.
2. Свідоцтвом.
3. Патентом.
4. Товарним знаком.
5. Патентом.

Торговельною маркою може бути:

1. Будь-яке позначення або будь-яка комбінація позначень, які придатні для вирізнення товарів (послуг), що виробляються (надаються) однією особою, від товарів (послуг), що виробляються (надаються) іншими особами.

2. Відомості технічного, організаційного, комерційного, виробничого та іншого характеру.

3. Фізичні та юридичні особи, які є суб'єктами підприємницької діяльності.

4. Передбачено особливості укладення та виконання договору перевезення вантажу.

5. Усі відповіді правильні.

Чинність майнових прав інтелектуальної власності на торговельну марку може бути припинено достроково:

1. За ініціативою особи, якій вони належать.
2. Відповідно до міжнародних договорів.
3. У випадку вчинення особою кримінального правопорушення.
4. У випадку визнання особи недієздатною.
5. Не може бути припинено достроково.

Спеціальним законом, який регулює відносини у зв'язку з набуттям і здійсненням прав на торговельні марки в Україні, є:

1. Закон України «Про охорону права на знаки для товарів та послуг».

2. Такий закон в Україні не прийнято.
3. Закон України «Про захист прав споживачів».
4. Закон України «Про охорону права на комерційне найменування».
5. Закон України «Про інноваційну діяльність».

Право інтелектуальної власності на географічне зазначення виникає:

1. З набранням законної сили рішенням суду.
2. З дати заволодіння.
3. З дати державної реєстрації.
4. З дати підписання договору.
5. З дати створення.

Правом інтелектуальної власності на географічне зазначення є:

1. Право на визнання позначення товару (послуги) географічним зазначенням.
2. Право на використання географічного зазначення.
3. Право перешкоджати неправомірному використанню географічного зазначення.
4. Забороняти використання географічного зазначення.
5. Усі відповіді правильні.

Комерційною таємницею можуть бути відомості:

1. Технічного характеру.
2. Організаційного характеру.
3. Комерційного характеру.
4. Виробничого характеру.
5. Усі відповіді правильні.

Комерційну таємницю зобов'язані охороняти:

1. Юридичні особи.
2. Фізичні особи.
3. Виробники товарів.
4. Органи державної влади.
5. Усі відповіді правильні.

Задачі

Задача 1. Видавництво «Нове слово» замовило письменнику Кириленкові В. В. написання роману «Велика земля». Твір мало бути передано видавництву для друку через 6 місяців. Про майбутній випуск твору видавництво дало інформацію до преси, уклало договір з деякими установами про продаж цього твору у надрукованому варіанті до Міжнародного жіночого дня. Однак через хворобу у відведений строк автор роботу над твором не закінчив. У зв'язку з цим видавництво звернулося до суду з позовом про відшкодування збитків, включаючи упущену вигоду. Кириленко В. В. проти цього заперечував, твердячи, що написання роману є складною творчою працею і не піддається плануванню у часі. До того ж норми зобов'язального права не поширюються на авторське право.

Дайте правовий аналіз ситуації.

Задача 2. У пародії на стиль відомого поета пародист вказав деякі відомості з його особистого життя, а при її публічному виконанні кривлявся. Вбачаючи порушення своїх прав, поет подав позов до суду.

Проаналізуйте наведену ситуацію. Які відносини виникли? Чи порушені права поета?

Задача 3. У 2018 році видавництво «Обрій» опублікувало повість Зотова А. А. «Випадок у горах». У червні 2020 року автору стали відомі факти використання його твору без згоди, а саме: невеликий уривок з повісті був зачитаний в літературній програмі по обласному радіо; повість додатково видана тиражем 800 примірників рельєфно-крапковим шрифтом для сліпих та іншим видавництвом; за сюжетом повісті написана п'єса і відбувалася вистава в Харківському театрі юного глядача; уривок з повісті опублікований в одному із літературних журналів та хрестоматії сучасної української літератури для школярів; видавництво «Новий час» опублікувало повість у перекладі на польську мову і частину тиражу імпорту-

вало до Польщі; один з інститутів виготовив 50 примірників твору для використання в навчальному процесі. Водночас у деяких місцях твір переривався коментарями стосовно літературних прийомів та образів, якими користувався автор.

Підготуйте письмові відповіді на поставлені питання і поясніть на цьому прикладі межі дії авторського права.

Задача 4. Протягом двох років власник патенту Нішук О. К. відмовлявся від неодноразових пропозицій надати дозвіл на використання винаходу. Зацікавлений у використанні винаходу машинобудівний завод звернувся в суд зі заявою про надання йому примусової ліцензії на використання винаходу.

Дайте правовий аналіз ситуації. Яке рішення повинен прийняти суд?

Задача 5. До місцевого суду Дарницького р-ну м. Києва звернувся Олесенко Г. В. з позовом до механічного заводу. Олесенко Г. В. просив стягнути зі заводу 15 тис. грн за використання його винаходу, на який він отримав патент два роки тому. Завод позовних вимог не визнав, посилаючись на те, що продукцію він виготовляє на основі технічної документації, яку він придбав у АТ «Квант», що знаходиться у м. Ужгороді.

Дайте правовий аналіз ситуації.

Задача 6. Власник патенту Вашук В. Г. протягом двох з половиною років відмовлявся від неодноразових пропозицій надати дозвіл на використання винаходу. Зацікавлений у використанні винаходу суб'єкт звернувся до суду зі заявою про надання йому примусової ліцензії на використання винаходу. Власник патенту не згідний з такою заявою.

Дайте правовий аналіз ситуації. Яке рішення повинен прийняти суд?

Задача 7. Телерадіокомпанія «Плюс» уклала договір, відповідно до якого вона надавала газеті «Щодня» програму власних телепередач. У подальшому договір був розірваний, але «Щодня»

продовжували друк щотижневої програми «Плюс», які вона брала з інтернет-сайту зазначеної компанії. «Плюс» звернувся до суду з вимогою щодо виплати компенсації за порушення майнових прав інтелектуальної власності на об'єкт суміжних прав.

Проаналізуйте ситуацію. Чи задовольнить суд такий позов?

Задача 8. Під час перевірки рефератів, що були подані здобувачами вищої освіти, педагогічним працівником було виявлено, що реферат на тему: «Особливості об'єктів суміжних прав», є точною копією реферату, який можна знайти на сайті у мережі Інтернет. Намагаючись вирішити це питання, педагогічний працівник звернувся до здобувача вищої освіти з проханням пояснити чи дійсно він є автором цієї роботи. Здобувач пояснив, що він є автором реферату, тому що його ім'я зазначається на титульному аркуші, а отже – застосовується презумпція авторства.

Дайте правовий аналіз ситуації. Обґрунтуйте позицію учасників вказаних відносин.

Задача 9. Виробник мінеральних вод АТ «Джерельце» видобуває та розливає мінеральну воду, яка надходить до торговельної мережі. АТ «Джерельце» має відповідні документи на видобуток, зареєстровану торговельну марку «Джерельце», що збігається з назвою географічного місця, де знаходиться свердловина.

Проте з технічних причин виробник не може повністю відкачувати необхідну кількість мінеральної води. Тому кілька ТзОВ у встановленому законодавством порядку також отримали дозвіл на відкачування мінеральної води зі свердловини та почали її продавати, а на пляшках вказували назву «Джерельце» (за місцем відкачування).

Чи порушують своїми діями ТзОВ права АТ? Яким чином повинні бути врегульовані відносини між АТ та ТзОВ?

Задача 10. Модельне агентство «Літо» пошило колекцію одягу та вирішило отримати охоронні документи на оригінальні

елементи колекції одягу, які відобразились і в зовнішньому вигляді, і в технології крою.

Який правовий режим охорони на свої екземпляри колекції одягу може отримати модельне агентство «Літо» та які охоронні документи?

Перелік додаткових запитань

1. Як співвідносяться правові категорії «право власності» та «право інтелектуальної власності»?
2. Які особливості цивільно-правового регулювання авторського та патентного права?
3. Як розмежовуються поняття «автор твору» і «суб'єкт авторського права»?
4. Що розуміють під «співавторством»?
5. Який порядок проведення експертизи заявки на винахід?
6. У чому полягає суть Мадридської угоди і Протоколу до неї?
7. Який порядок видачі свідоцтва України на знак для товарів і послуг?
8. Який порядок оформлення прав на винаходи, корисні моделі і промислові зразки?
9. Які способи захисту права інтелектуальної власності?
10. У чому полягають основні засади Паризької конвенції?
11. Яким критеріям має відповідати пропозиція, щоб вона була визнана раціоналізаторською?
12. Які спільні й відмінні риси між торговельними марками і географічними зазначеннями?
13. Яким вимогам має відповідати комерційна таємниця?

Список рекомендованих джерел

1. Конституція України : Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua>

2. Цивільний кодекс України : Кодекс від 16.01.2003 р. № 435-IV. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua>
3. Господарський кодекс України : Кодекс від 16.01.2003 р. № 436-IV. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua>
4. Про авторське право і суміжні права : Закон України від 23.12.1993 р. № 3792-XII. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua>
5. Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій : Закон України від 14.09.2006 р. № 143-V. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua>
6. Про захист від недобросовісної конкуренції : Закон України від 7.06.1996 р. № 236/96-ВР. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua>
7. Про захист прав споживачів : Закон України від 12.05.1991 р. № 1023-XII. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua>
8. Про інноваційну діяльність : Закон України від 04.07.2002 р. № 40-IV. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua>
9. Про наукову і науково-технічну діяльність : Закон України від 26.11.2015 р. № 848-VIII. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua>
10. Про охорону прав на винаходи і корисні моделі : Закон України від 15.12.1993 р. № 3687-XII. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua>
11. Про охорону прав на знаки для товарів і послуг : Закон України від 15.12.1993 р. № 3689-XII. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua>
12. Про охорону прав на промислові зразки : Закон України від 15.12.1993 р. № 3688-XII. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua>
13. Про охорону прав на сорти рослин : Закон України від 21.04.1993 р. № 3116-XII. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua>
14. Про охорону прав на топографії інтегральних мікросхем : Закон України від 05.11.1997 р. № 621/97-ВР. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua>
15. Про правову охорону географічних позначень : Закон України від 16.06.1999 р. № 752-XIV. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua>
16. Про племінну справу у тваринництві : Закон України від 15.12.1993 р. № 3691-XII. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua>
17. Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні : Закон України від 08.09.2011 р. № 3715-VI. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua>
18. Актуальні проблеми права інтелектуальної власності : навч. посібник / за ред. І. С. Тімуш, Ю. В. Нікітіна, В. П. Мироненко. К. : КНТ; ЦУЛ, 2014. 336 с.
19. Бобонич Є. Ф., Ковчів А. Л., Коморна О. М. Вдосконалення законодавства України про охорону прав на сорти рослин. *Порівняльно-аналітичне право*. 2019. № 3. С. 77–79.
20. Борівська В., Михайліна Т. Правовий режим вебсайту та його складників як об'єктів інтелектуальної власності. *Підприємництво, господарство і право*. 2021. № 4. С. 5–9.
21. Гук О. В. Нормативно-правові аспекти державного регулювання трансферу технологій. *Актуальні проблеми економіки*. 2014. № 5. С. 82–88.
22. Демченко Т. С. Недобросовісність заявника у законодавстві про товарні знаки : монографія. К. : Лазуріт-Поліграф, 2008. 94 с.

23. Інтелектуальне право України / за заг. ред. О. С. Яворської. Тернопіль : Підручники і посібники, 2016. 608 с.
24. Іськова О. В. Новели законодавства України у сфері охорони прав на сорти рослин у контексті європейської інтеграції України. *Порівняльно-аналітичне право*. 2019. № 1. С. 101–104.
25. Киричук А. С., Слободиська О. А. Правова природа інтелектуальної власності у контексті цивільних правовідносин. *Порівняльно-аналітичне право*. 2019. № 1. С. 108–110.
26. Коваль І. Правові форми передання майнових прав інтелектуальної власності у сфері господарювання. *Право України*. 2018. № 6. С. 31–42.
27. Ковчі А. Л., Іськова О. В., Шпак П. І. Еволюція міжнародного законодавства про захист прав на сорти рослин. *Порівняльно-аналітичне право*. 2019. № 2. С. 74–76.
28. Кодинець А. Захист прав інтелектуальної власності в умовах впровадження судової реформи. *Підприємництво, господарство і право*. 2018. № 3. С. 9–13.
29. Кравець В. Р., Олюха В. Г. Право інтелектуальної власності (у запитаннях і відповідях) : навч. посіб. К. : Центр учб. л-ри, 2012. 264 с.
30. Майданик Л. Принципи авторського права України: поняття, види, система. *Право України*. 2017. № 11. С. 181–188.
31. Майданик Л. Функції авторського права: поняття і зміст. *Підприємництво, господарство і право*. 2018. № 3. С. 14–18.
32. Морозова Л. П., Слободянюк В. Ю., Олійник Б. І. Захист прав інтелектуальної власності в Україні та шляхи їх подолання. *Молодий вчений*. 2017. № 3. С. 802–806.
33. Право інтелектуальної власності : навч. посіб. / за ред. Кравця В. Р., Олюхи В. Г. К. : Центр учб. л-ри, 2012. 270 с.
34. Харитоновна О. І. Правовідносини інтелектуальної власності, що виникають внаслідок створення результатів творчої діяльності (концептуальні засади). Одеса : Фенікс, 2011. 346 с.
35. Харитоновна О. І. Право інтелектуальної власності : підручник. К. : Юрінком Інтер, 2020. 540 с.
36. Штефан О. О. Цивільний процесуальний порядок захисту суб'єктивного авторського права : монографія. Нац. акад. прав. наук України, НДІ приват. права і підприємництва ім. Ф. Г. Бурчака. К. : Юрінком Інтер, 2018. 498 с.
37. Якубівський І. Компенсація за порушення майнових прав інтелектуальної власності: проблеми теорії та практики. *Право України*. 2019. № 1. С. 256–269.
38. Nadiia V. Milovska, Iryna S. Lukasevych-Krutnyk, Liudmyla V. Panova, Roman Ya. Demkiv, Liubov A. Zubkova. Protection of Rights to Utility Model in Germany and Ukraine: Comparative Analyzes. *Journal of Legal, Ethical and Regulatory Issues*. Vol. 23. Issue 3. 2020. S. 1–10. URL: <https://www.abacademies.org/articles/Protection-of-rights-to-utility-model-in-Germany-and-Ukraine-1544-0044-23-3-503.pdf>

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Актуальні проблеми цивільного права і процесу : навч. посібник / за заг. ред. Я. В. Матвійчук К., 2012. 177 с.
2. Майданик Р. А., Бервено С. М., Майданик Н. І. та ін. Аномалії у цивільному праві : навч.-практ посібник / відп. ред. Р. А. Майданик. К., 2010. 1008 с.
3. Бірюков І. А. Заїка Ю. О. Цивільне право України. Загальна частина. К. : КНТ, 2013. 538 с.
4. Борисова В. І., Приступа С. Н., Козадаєв В. С. Словник цивільного права. Х. : Фактор, 2012. 176 с.
5. Демків Р. Я., Євхутич І. М., Котуха О. С. Цивільне право та процес : словник термінів. Львів : Растр-7, 2019. 202 с.
6. Кучер В. О. Недійсні правочини та їх цивільно-правові наслідки : навч. посібник. Львів : ЛьвДУВС, 2014. 343 с.
7. Майданик Р. А. Цивільне право. Т. І. Вступ у цивільне право. К. : Алерта, 2012. 472с.
8. Монастирська Р. І. Термінологія цивільного законодавства в системному й семасіологічному аспектах: (на матеріалі Цивільного кодексу України). Кам'янець-Подільський : Рута, 2017. 179 с.
9. Парасюк В. М. Цивільне право України (загальна частина) (у схемах та таблицях) : навч. посібник Львів : Растр-7, 2020. 364 с.
10. Парасюк В. М., Парасюк М. В., Грабар Н. М. Цивільне право України в схемах : навч. посібник. Львів : Ліга-Прес, 2014. 700 с.
11. Токарева В. І. Цивільне право України. Практикум : навч. посібник. К. : Центр учбової літератури, 2007. 408 с.
12. Харитонов Є. О., Харитонova О. І. Цивільні правовідносини : монографія. Одеса : Фенікс, 2011. 450 с.
13. Цивільне право України (у запитаннях та відповідях) : Практикум : навч. посібник / за ред. В. К. Матвійчука, І. С. Тімуша. К. : ВНЗ «Національна академія управління», 2013. 348 с.
14. Цивільне право України. Загальна частина : підручник / за ред. І. А. Бірюкова, Ю. О. Заїки. К. : Вид. дім СКІФ, 2013. 528 с.
15. Цивільне право України : навч. посібник / за заг. ред. І. А. Бірюкова, Ю. О. Заїки. К. : Істина, 2004. 224 с.

16. Цивільне право України : підручник / за ред. Г. Б. Яновицької, В. О. Кучера. Львів : Новий світ-2000, 2014. Т. 1. 444 с.

17. Цивільне право. Практикум : навч. посібник. 3-тє вид., перероб. і доп. / за ред. Р. А. Майданика (кер. авт. кол.), Н. С. Кузнецової, Є. О. Рябоконя. К. : Алерта, 2019. 622 с.

АВТОРСЬКИЙ КОЛЕКТИВ

Демків Р. Я., кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри теорії права, конституційного та приватного права
Львівського державного університету внутрішніх справ

(тема 1 (у співавторстві з Парасюком В. М.);
тема 6 (у співавторстві з Євхутич І. М.); тема 9);

Євхутич І. М., кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри теорії права, конституційного та приватного права
Львівського державного університету внутрішніх справ

(тема 6 (у співавторстві з Демківим Р. Я.);

Курило Т. В., кандидат юридичних наук, доцент,
професор кафедри теорії права, конституційного та приватного права
Львівського державного університету внутрішніх справ

(теми 2, 7);

Кучер В. О., кандидат юридичних наук, доцент,
завідувач кафедри теорії права, конституційного та приватного права
Львівського державного університету внутрішніх справ

(передмова, теми 4, 5, 8);

Парасюк В. М., кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри теорії права, конституційного та приватного права
Львівського державного університету внутрішніх справ

(тема 1 (у співавторстві з Демківим Р. Я.); тема 3)

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

ЦИВІЛЬНЕ ПРАВО

ЧАСТИНА 1

Практикум

Редагування *Юлія Глиняна*

Макетування *Надія Лесь*

Друк *Іван Хоминець*

Підписано до друку 05.08.2021.
Формат 60 × 84/16. Папір офсетний. Умовн. друк. арк. 10,5.
Тираж 100 прим. Зам. № 49-21.

Львівський державний університет внутрішніх справ
Україна, 79007, м. Львів, вул. Городоцька, 26.

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до державного реєстру
видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції
ДК № 2541 від 26 червня 2006 р.